

**НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ УКРАЇНИ
«КИЇВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ
імені ІГОРЯ СІКОРСЬКОГО»**

**Факультет менеджменту та маркетингу
Кафедра економіки і підприємництва**

До захисту допущено:
Завідувач кафедри
_____ Світлана ТУЛЬЧИНСЬКА
«___» _____ 2024 р.

**Дипломна робота
на здобуття ступеня бакалавра
за освітньо-професійною програмою «Економіка бізнес-підприємства»
спеціальності 051 «Економіка»
на тему: «Економічне обґрунтування напрямів зростання
ефективності підприємства»**

Виконав:

студент IV курсу, групи УЕ-02

Шибецький Микола Сергійович

Керівник:

кандидат економічних наук, доцент

Кривда Олена Віталіївна

Консультант з економічно-математичного підрозділу:

к.е.н., доцент

Кузьмінська Наталія Леонідівна

Рецензент:

д.ф.-м.н, професор

Солнцев Сергій Олексійович

Засвідчую, що у цій дипломній роботі
немає запозичень з праць інших авторів без
відповідних посилань.

Студент _____

Київ – 2024 року

Національний технічний університет України
«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»

Факультет менеджменту та маркетингу

Кафедра економіки і підприємництва

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський)

Спеціальність – 051 «Економіка»

Освітньо-професійна програма «Економіка бізнес-підприємства»

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри

_____ Світлана ТУЛЬЧИНСЬКА

«__» _____ 2024 р.

ЗАВДАННЯ

на дипломну роботу студенту

Шибецькому Миколі Сергійовичу

Тема роботи **«Економічне обґрунтування напрямів зростання ефективності»**, керівник роботи Кривда Олена Віталіївна, кандидат економічних наук, доцент, затверджені наказом по університету від «30» травня 2024 р. №2222-с.

1. Термін подання студентом роботи 10.06.2024.
2. Вихідні дані до роботи: Фінансова звітність підприємства: Форма №1 «Баланс», Форма №2 «Звіт про фінансові результати», примітки до звітності; законодавчі та нормативні акти України, статистичні дані, статут, аналітичні матеріали фінансово-економічного відділу підприємства.
3. Зміст роботи:

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ЕКОНОМІЧНОГО ОБҐРУНТУВАННЯ НАПРЯМІВ ЗРОСТАННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

- 1.1. Економічна сутність поняття «ефективність» та її класифікація
- 1.2. Ефективність діяльності підприємства та складові її формування
- 1.3. Методичні підходи до формування та оцінювання економічної ефективності діяльності підприємств

РОЗДІЛ 2. ОЦІНКА ТА АНАЛІЗ ЕФЕКТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ТОВ «БКХІМ»

- 2.1. Характеристика виробничо-господарської діяльності ТОВ «БКХІМ»
- 2.2. Аналіз фінансово-економічного стану ТОВ «БКХІМ»
- 2.3. Діагностика ефективності діяльності ТОВ «БКХІМ»
- 2.4. Дослідження кореляційно-регресійної залежності ефективності діяльності ТОВ «БКХІМ» від факторів його формування

РОЗДІЛ 3. ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНІ НАПРЯМИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ТОВ «БКХІМ»

- 3.1. Перспективи підвищення ефективності діяльності підприємств в сучасних умовах
- 3.2. Обґрунтування економічної ефективності проекту зростання прибутку ТОВ «БКХІМ» за рахунок впровадження системи управління відходами
- 3.3. Інформаційне забезпечення процесу підвищення ефективності діяльності ТОВ «БКХІМ»
- 3.4. Прогнозування тенденцій зміни економічної ефективності діяльності ТОВ «БКХІМ» в умовах реалізації запропонованих заходів

6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
Розділ 2, пункт 2.4	к.е.н., доц. Кузьмінська Н.Л.		
Нормоконтроль	к.е.н., доц. Кривда О.В.		

7. Дата видачі завдання 23 жовтня 2023 р.

Календарний план

№ з/п	Назва етапів виконання дипломної роботи	Термін виконання етапів роботи	Примітка
1	Затвердження теми дипломної роботи науковим керівником	23.10.2023 р.	
2	Написання розділу 1 дипломної роботи	30.01.2024 р.	
3	Написання розділу 2 дипломної роботи	20.03.2024 р.	
4	Написання розділу 3 дипломної роботи	10.05.2024 р.	
5	Проведення попереднього захисту дипломної роботи	30.05.2024 р.	
6	Перевірка дипломної роботи на плагіат	05.06.2024 р.	
7	Рецензування дипломної роботи	08.06.2024 р.	
8	Подання дипломної роботи на кафедру	10.06.2024 р.	
9	Захист дипломної роботи	21.06.2024 р.	

Студент

Микола ШИБЕЦЬКИЙ

Керівник

Олена КРИВДА

РЕФЕРАТ

Дипломна робота Шибецького Миколи Сергійовича на «Економічне обґрунтування напрямів зростання ефективності підприємства», спеціальність 051 «Економіка», освітньо-професійна програма «Економіка бізнес-підприємства».

Дипломна робота складається зі вступу, 3 розділів, висновків та рекомендацій, додатків.

Робота виконана в обсязі 116 сторінок, містить 11 рисунків, 37 таблиць та додатки.

Метою роботи є розробка та обґрунтування системи заходів щодо підвищення рівня ефективності діяльності на досліджуваному підприємстві.

У роботі було розраховано різні показники фінансово-економічного стану підприємства, серед яких є: показники платоспроможності та ліквідності підприємства, коефіцієнти фінансової стійкості суб'єкта господарювання, показники ділової активності та аналіз різних показників рентабельності. З метою більш детального аналізу було розглянуто основні дані, що характеризують баланс підприємства, фінансові результати діяльності та оцінено ймовірність банкрутства.

Для здійснення обґрунтованого аналізу було залучено методи узагальнення, порівняння, абстрактно-логічний та методи економічного аналізу, а також графічний метод.

В роботі було проаналізовано діяльність підприємства, розроблено пропозиції для підвищення ефективності підприємства ТОВ «БКХІМ».

Предметом дослідження є комплекс теоретичних, методичних та практичних питань щодо підвищення ефективності діяльності ТОВ «БКХІМ».

Об'єктом дослідження є господарська діяльність ТОВ «БКХІМ».

Ключові слова: ефективність, прибуток, дохід, витрати, підприємство, фінансовий стан, баланс.

ABSTRACT

Mykola Serhiyevich Shibetsky's diploma thesis on "Economic substantiation of directions for increasing the efficiency of the enterprise", specialty 051 "Economics", educational and professional program "Economics of a business enterprise".

The thesis consists of an introduction, 3 chapters, conclusions and recommendations, appendices.

The work consists of 117 pages, contains 11 figures, 37 tables and appendices.

The purpose of the work is to develop and justify a system of measures to increase the level of efficiency of activities at the investigated enterprise.

Various indicators of the financial and economic condition of the enterprise were calculated in the work, including: indicators of solvency and liquidity of the enterprise, coefficients of financial stability of the business entity, indicators of business activity and analysis of various indicators of profitability. For the purpose of a more detailed analysis, the basic data characterizing the company's balance sheet, financial results of operations and the probability of bankruptcy were assessed.

To carry out a justified analysis, the methods of generalization, comparison, abstract-logical and methods of economic analysis, as well as the graphic method, were involved.

The work analyzed the company's activities, developed proposals for increasing the efficiency of the BKHIM LLC enterprise.

The subject of the study is a complex of theoretical, methodical and practical questions regarding the improvement of the efficiency of the activity of BKHIM LLC.

The object of the study is the economic activity of BKHIM LLC.

Keywords: efficiency, profit, income, expenses, enterprise, financial condition, balance sheet.

ЗМІСТ

ВСТУП	8
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ЕКОНОМІЧНОГО ОБҐРУНТУВАННЯ НАПРЯМІВ ЗРОСТАННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА	11
1.1. Економічна сутність поняття «ефективність» та її класифікація	11
1.2. Ефективність діяльності підприємства та складові її формування	19
1.3. Методичні підходи до формування та оцінювання економічної ефективності діяльності підприємств	26
Висновки до розділу 1	34
РОЗДІЛ 2. ОЦІНКА ТА АНАЛІЗ ЕФЕКТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ТОВ «БКХІМ»..	37
2.1. Характеристика виробничо-господарської діяльності ТОВ «БКХІМ»	37
2.2. Аналіз фінансово-економічного стану ТОВ «БКХІМ».....	42
2.3. Діагностика ефективності діяльності ТОВ «БКХІМ».....	53
2.4. Дослідження кореляційно-регресійної залежності ефективності діяльності ТОВ «БКХІМ» від факторів його формування	65
Висновки до розділу 2	71
РОЗДІЛ 3. ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНІ НАПРЯМИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ТОВ «БКХІМ».....	74
3.1. Перспективи підвищення ефективності діяльності підприємств в сучасних умовах.....	74
3.2. Обґрунтування економічної ефективності проєкту зростання прибутку ТОВ «БКХІМ» за рахунок впровадження системи управління відходами.....	78
3.3. Інформаційне забезпечення процесу підвищення ефективності діяльності ТОВ «БКХІМ»	86
3.4. Прогнозування тенденцій зміни економічної ефективності діяльності ТОВ «БКХІМ» в умовах реалізації запропонованих заходів	90
Висновки до розділу 3	95
ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ	97
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	101
ДОДАТКИ	108

ВСТУП

Актуальність теми. Тема економічного обґрунтування напрямів зростання ефективності діяльності підприємства є актуальною на сучасному етапі розвитку економіки в Україні та світі. Підприємства, які хочуть вижити та розвиватися у конкурентному середовищі, повинні підвищувати свою конкурентоспроможність. Нестабільність економічної ситуації вимагає від підприємств більшої гнучкості та адаптивності. Постійні зміни в потребах споживачів вимагають від підприємств більшої уваги до якості продукції та послуг, а також до їх відповідності вимогам споживачів. Впровадження сучасного обладнання та технологій дозволяє підвищити продуктивність праці, якість продукції та знизити витрати. Оптимізація планування та управління виробництвом, раціоналізація структури управління, ефективна система мотивації праці дозволяють підвищити ефективність використання ресурсів підприємства. Кваліфіковані працівники можуть більш ефективно використовувати виробничі ресурси та створювати високоякісну продукцію. Раціональна структура капіталу, ефективне управління витратами, рентабельність виробництва дозволяють підвищити фінансовий результат діяльності підприємства. Тема економічного обґрунтування напрямів зростання ефективності діяльності є важливою та актуальною. Її дослідження дозволяє розробити ефективні заходи щодо підвищення ефективності діяльності підприємств, що сприяє їхньому розвитку та конкурентоспроможності.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Питання економічного обґрунтування напрямів зростання ефективності діяльності знайшло своє відображення у наукових працях таких дослідників, як: Ареф'єва О. В., Архіпов Н. М., Ачкасова Л. М., Гаєвська Л. М., Деренська Я. М., Дранус В. В., Левчук Т. М., Медвідь М. М., Олексів І. Б., Отенко І. П., Пілецька С. Т., Пісковець О. В., Пилипенко С. М., Погребняк А. Ю., Савенко Н. В., Савицька О. М., Салабай В. О., Смерічевський С. Ф., Сухарева К. В., Храпач В. О., Цимбалюк Л. Г., Юхименко А. В., Ярославський А. О. та ін. Проте, зважаючи на складні умови

функціонування вітчизняних підприємств, необхідним є пошук нових шляхів підвищення ефективності діяльності підприємства.

Метою роботи є розробка та обґрунтування системи заходів щодо підвищення рівня ефективності діяльності на досліджуваному підприємстві.

Досягнення поставленої мети зумовило вирішення наступних **завдань**:

- визначити економічну сутність поняття «ефективність» та його класифікація;
- дослідити ефективність діяльності підприємства та складові її формування;
- обґрунтувати методичні підходи до формування та оцінювання економічної ефективності діяльності підприємств;
- надати характеристику виробничо-господарської діяльності ТОВ «БКХІМ»;
- провести аналіз фінансово-економічного стану ТОВ «БКХІМ»;
- здійснити діагностику ефективності діяльності ТОВ «БКХІМ»;
- обґрунтувати кореляційно-регресійну залежність прибутку ТОВ «БКХІМ» від факторів, які на нього впливають;
- визначити перспективи підвищення ефективності діяльності підприємств в сучасних умовах;
- провести обґрунтування економічної ефективності проєкту зростання прибутку ТОВ «БКХІМ» за рахунок впровадження системи управління відходами;
- дослідити інформаційне забезпечення процесу підвищення ефективності діяльності ТОВ «БКХІМ»;
- провести прогнозування тенденцій зміни економічної ефективності діяльності ТОВ «БКХІМ» в умовах реалізації запропонованих заходів.

Предметом дослідження є комплекс теоретичних, методичних та практичних питань щодо підвищення ефективності діяльності ТОВ «БКХІМ».

Об'єктом дослідження є господарська діяльність ТОВ «БКХІМ».

Теоретичною і методологічною базою дослідження стали загальноприйняті наукові методи фундаментальної і загальнонаукової методології досліджуваних явищ і процесів. За допомогою методів економічного аналізу було здійснено аналіз фінансово-господарської діяльності досліджуваної компанії та її фінансового стану, ефективності діяльності. За допомогою діалектичного та абстрактно-логічного методів було здійснено узагальнення та формулювання висновків проведеного аналізу.

Інформаційною основою роботи є вчення про наукові методи пізнання, фундаментальні праці вітчизняних та зарубіжних економістів з питань економічного аналізу та фінансового менеджменту, закони України та інші нормативні акти, що регулюють фінансово-господарську діяльність підприємства.

Практичне значення одержаних результатів визначається тим, що на основі вивчення та узагальнення наукових праць вчених-економістів по досліджуваній проблемі, результатів аналізу фінансово-господарської діяльності підприємства, його фінансового стану та досягнутого рівня рентабельності були розроблені та обґрунтовані основні напрями підвищення ефективності діяльності підприємства.

Апробація результатів дослідження. Результати дослідження були розглянуті на міжнародній науково-практичній конференції з друком тез: Кривда О. В., Шибецький М. С. Економічне обґрунтування напрямів зростання ефективності діяльності підприємств України. Розвиток підприємництва як фактор росту національної економіки: Матеріали XXII Міжнародної науково-практичної конференції 23 листопада 2023 р. Київ: ІВЦ "Політехніка", 2023. С. 112-113.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ЕКОНОМІЧНОГО ОБҐРУНТУВАННЯ НАПРЯМІВ ЗРОСТАННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ

1.1. Економічна сутність поняття «ефективність» та її класифікація

Ефективність є важливою економічною категорією, яка оцінює використання ресурсів та досягнення позитивних результатів. На рівні підприємства ефективність вимірюється співвідношенням між вкладеними ресурсами та отриманими результатами виробничої діяльності. Сутність ефективності підприємства полягає в досягненні найкращих результатів використання ресурсів з метою забезпечення його стабільного розвитку та конкурентоспроможності. Ефективність відображає ступінь досягнення поставлених цілей та оптимального використання ресурсів, таких як фінансові, людські, матеріальні та інформаційні ресурси. Поняття «ефективність» може мати різні визначення в залежності від авторів та контексту, в якому воно використовується (табл. 1.1).

Таблиця 1.1 – Визначення поняття «ефективність» різними авторами

Автор, джерело	Визначення
Ачкасова Л. М. [3, с. 105]	Ефективність – це здатність досягати найкращих результатів, враховуючи обмежені ресурси.
Габор В.О. [5, с. 13]	Ефективність – це здатність генерувати прибуток та досягати поставлених цілей з мінімальними витратами.
Медвідь М. М. [19, с. 45]	Ефективність – це досягнення максимального рівня виробництва та використання ресурсів при мінімальних витратах.
Пісковець О. В. [27, с. 95]	Ефективність – це виконання роботи з найбільшою швидкістю та мінімальними витратами ресурсів.
Храпач В. О. [37]	Ефективність – це орієнтація на досягнення результатів, які мають значення.

Джерело: створено на основі [3, с. 105; 5, с. 13; 19, с. 45; 27, с. 95; 37].

Наведені у табл. 1.1 визначення показують, що ефективність вважається досягненням максимальних результатів, оптимальним використанням ресурсів та досягненням поставлених цілей. Однак конкретне визначення ефективності може варіюватися в залежності від автора та контексту, в якому воно використовується. Так, визначення ефективності як відношення результатів до

витрат (ресурсів) є досить поширеним і вважається «традиційним» підходом [30, с. 403]. Цей підхід використовується для визначення ефективності об'єктів або систем на різних рівнях, таких як суспільство в цілому, підприємство або системи управління. Наприклад, на рівні підприємства ефективність оцінена як співвідношення між виробничими результатами (наприклад, обсягом виробленої продукції або наданих послуг) та витратами ресурсів (такими як матеріали, праця, час, гроші). Чим більше результатів можна отримати при менших витратах ресурсів, тим вища ефективність підприємства. Такий же підхід може застосовуватися на рівні суспільства для оцінки ефективності економічних систем, політичних реформ або соціальних програм. Знову ж таки, ефективність тут розглядається як відношення досягнутих результатів (наприклад, економічного зростання, соціального розвитку) до витрачених ресурсів. Важливо враховувати, що хоча «традиційне» визначення ефективності є широко використовуваним, існують й інші підходи та концепції для оцінки ефективності, які можуть додатково враховувати індивідуальні особливості, цілі та контекст [3].

В умовах ринкової економіки суб'єкти господарювання прагнуть до максимізації доходів і мінімізації витрат, тобто прагнуть до ефективного виробництва. Оцінка ефективності та результативності діяльності підприємства є важливою частиною управління підприємством. Вона дозволяє оцінити, наскільки підприємство досягає своїх цілей і як воно використовує свої ресурси [17, с. 67]. Наразі існує безліч методик з визначення ефективності та результативності діяльності. Різний підхід ґрунтується на розбіжності понятійного апарату, тому для об'єктивної оцінки необхідно чітко визначитися з самими поняттями. Ефективність діяльності підприємства – це міра того, наскільки успішно підприємство досягає своїх цілей з використанням наявних ресурсів. Також доцільно відзначити, що ефективність – це поняття, яке визначає, наскільки добре чи ефективно використовуються ресурси для досягнення певних цілей або результатів. Це поняття є ключовим в економіці та бізнесі, оскільки воно вказує на те, наскільки успішно підприємство чи система

досягає своїх мети та використовує свої ресурси [25, с. 191]. Класифікація ефективності різною в залежності від контексту. Ось деякі аспекти класифікації ефективності:

1. Фінансова ефективність:

- Рентабельність: відношення прибутку до витрат або вкладень.
- Оборотність активів: здатність швидко здійснювати оборот активів для генерації прибутку.

- Ліквідність: здатність підприємства забезпечити свої поточні зобов'язання.

2. Операційна ефективність:

- Продуктивність праці: відношення виробництва до вартості праці.
- Витрати на виробництво: загальні витрати виробництва в порівнянні з виробництвом.

- Якість продукції: співвідношення якості продукції до вартості виробництва [36].

3. Маркетингова ефективність:

- Ринкова частка: частка підприємства на ринку.
- Задоволеність клієнтів: рівень задоволеності клієнтів від продукції або послуг.

- Витрати на маркетинг: відношення витрат на маркетинг до доходу.

4. Людські ресурси:

- Рівень найму і звільнень: стабільність кадрового складу.
- Задоволеність працівників: рівень задоволеності та мотивації працівників.

- Програми навчання і розвитку: здатність розвивати кваліфікації працівників [27, с. 101].

5. Інновації та розвиток:

- Витрати на дослідження і розвиток: обсяг інвестицій у нові технології та інновації.

- Кількість нових продуктів: кількість нових продуктів або послуг.
- Інноваційні проекти: успішність і впровадження інноваційних проектів [10].

Залежно від конкретної галузі та цілей підприємства, важливою розробка конкретних показників ефективності. Класифікація ефективності підприємства розглянута з різних точок зору. Ефективність підприємства – це міра того, наскільки успішно підприємство досягає своїх цілей з використанням наявних ресурсів. Ефективність підприємства можна класифікувати за різними ознаками.

1. За сферою діяльності ефективність підприємства можна розділити на:

- Ефективність виробництва – це ефективність використання матеріальних, трудових і фінансових ресурсів у процесі виробництва продукції або надання послуг.

- Ефективність реалізації продукції – це ефективність реалізації продукції на ринку, тобто співвідношення між обсягом реалізації продукції та витратами на її реалізацію.

- Ефективність управління – це ефективність використання людських, матеріальних і фінансових ресурсів у процесі управління підприємством [34].

2. За метою визначення ефективність підприємства можна розділити на:

- Абсолютна ефективність – це ефективність, яка визначається без порівняння з іншими підприємствами або показниками.

- Порівняльна ефективність – це ефективність, яка визначається шляхом порівняння з іншими підприємствами або показниками.

3. За характером ефекту ефективність підприємства можна розділити на:

- Фінансову ефективність – це ефективність, яка характеризується фінансовими показниками, такими як прибуток, рентабельність, фінансова стійкість тощо.

- Виробничо-господарську ефективність – це ефективність, яка характеризується показниками, що характеризують виробництво продукції або

надання послуг, такими як продуктивність праці, собівартість продукції, якість продукції тощо.

– Соціальну ефективність – це ефективність, яка характеризується показниками, що характеризують соціальний результат діяльності підприємства, такими як рівень задоволеності працівників, рівень екологічної безпеки тощо.

4. За моментом здійснення розрахунку ефективність підприємства можна розділити на:

– Оперативну ефективність – це ефективність, яка визначається за короткий період часу, наприклад, за день, тиждень, місяць.

– Стратегічна ефективність – це ефективність, яка визначається за тривалий період часу, наприклад, за рік, п'ять років, десять років [18, с. 75].

5. За масштабами діяльності ефективність підприємства можна розділити на:

– Мікроефективність – це ефективність, яка характеризує діяльність окремого підприємства.

– Мезоефективність – це ефективність, яка характеризує діяльність групи підприємств або галузі.

– Макроефективність – це ефективність, яка характеризує діяльність економіки в цілому.

6. За іншими ознаками ефективність підприємства можна класифікувати за такими ознаками, як:

– Вид продукції або послуг, що виробляються або надаються підприємством.

– Сфера господарювання, в якій працює підприємство.

– Розмір підприємства.

– Географічна локалізація підприємства [7, с. 144].

Вибір ознаки для класифікації ефективності підприємства залежить від конкретних цілей оцінки ефективності.

Основні підходи до класифікації ефективності діяльності підприємства наведені в табл. 1.2.

Таблиця 1.2 – Підходи до класифікації ефективності діяльності підприємства

Вид	Характеристика підходу
Фінансова ефективність	Підхід базується на вимірюванні ефективності підприємства за допомогою фінансових показників, таких як прибуток, рентабельність, оборотність активів, показники рентабельності капіталу тощо. Фінансова ефективність вказує на досягнення підприємством фінансових цілей та його здатність генерувати дохід та прибуток.
Операційна ефективність	Підхід оцінює ефективність використання ресурсів та процесів внутрішньої діяльності підприємства. Операційна ефективність включає такі показники, як продуктивність праці, виробнича потужність, якість продукції, терміни виконання замовлень та інші параметри, які відображають оптимальне використання ресурсів та ефективність виробничих процесів.
Ринкова ефективність	Підхід оцінює ефективність підприємства з позиції його позиціонування на ринку та здатності задовольняти потреби клієнтів. Ринкова ефективність може включати такі показники, як ринкова частка, задоволеність клієнтів, інноваційність продукції, конкурентоспроможність тощо.
Соціальна ефективність	Підхід враховує вплив підприємства на соціальну сферу та довкілля. Соціальна ефективність включає такі аспекти, як соціальна відповідальність підприємства, ставлення до працівників, екологічна стійкість, сприяння розвитку місцевого співтовариства та інші соціальні показники.

Джерело: створено на основі [15, с. 98].

Наведені у табл. 1.2 класифікації ефективності діяльності підприємства можуть використовуватись окремо або комбінуватись для оцінки загальної ефективності підприємства з різних аспектів його діяльності. Важливо пам'ятати, що ефективність є комплексним поняттям, і оцінка ефективності підприємства повинна враховувати різні аспекти його функціонування.

Основні ознаки класифікації економічної ефективності та її типи відповідно до цих ознак наведені на рис. А.1 додатку А. Підвищення ефективності можна досягти двома способами. Перший спосіб – зменшення витрат ресурсів при отриманні того самого результату. За цим підходом підприємство досягає тих самих або кращих результатів, використовуючи менше

матеріалів, праці, часу тощо, що сприяє економії ресурсів і може покращити фінансові показники підприємства [34].

Другий спосіб полягає в збільшенні результатів при використанні тих самих ресурсів або збільшенні обсягу виробництва з меншими витратами ресурсів. Це означає, що підприємство може виготовляти більше товарів або послуг, використовуючи ті ж самі ресурси або менше, що також покращує ефективність [9, с. 83].

Оскільки підприємство діє в умовах ринкової економіки, питання ефективності може розглядатися з різних точок зору зацікавлених сторін. Наприклад, власник підприємства зацікавлений у максимізації прибутку та використанні ресурсів в найбільш ефективний спосіб. Одночасно, споживачі можуть цікавитися отриманням якісних товарів або послуг за низькою ціною, що також пов'язано з ефективним використанням ресурсів.

Ефективність – це результативність економічної діяльності, виражена у співвідношенні корисних кінцевих результатів її функціонування до витрачених ресурсів [25, с. 103]. Ефективність є важливою економічною категорією, оскільки вона є основою для оцінювання економічного розвитку, ефективності використання ресурсів, економічної політики держави. Ефективність визначається відношенням результату (ефекту) до витрат. Економічна ефективність є однією з форм ефективності, яка характеризує співвідношення між результатами економічної діяльності та витратами на її здійснення. Економічна ефективність визначена як досягнення найбільших результатів за найменших затрат живої та уречевленої праці. Це означає, що ефективність економічної діяльності полягає в тому, щоб виробляти більше продукції або послуг за менші витрати, або ж виробляти ту ж саму кількість продукції або послуг за менші витрати [30, с. 453].

Економічна ефективність є конкретною формою дії закону економії часу. Закон економії часу стверджує, що в процесі виробництва в результаті впровадження нових технологій, організації праці та управління час витрачається на виробництво одиниці продукції або надання послуги все менше.

Це означає, що для виробництва тієї ж самої кількості продукції або надання тієї ж самої кількості послуг потрібно все менше праці.

Економічна ефективність є важливою характеристикою економічної діяльності, яка відображає її результативність. Вона є основою для оцінки економічної діяльності та є однією з основних цілей економічної політики. Економічна ефективність – це економічна категорія, яка відображає співвідношення між одержаними результатами і витраченими на їх досягнення ресурсами. Вона є важливою характеристикою економічної діяльності та є основою для оцінки її результативності. Економічна ефективність визначена як досягнення найбільших результатів за найменших затрат живої та уречевленої праці [34]. Це означає, що ефективність економічної діяльності полягає в тому, щоб виробляти більше продукції або послуг за менші витрати, або ж виробляти ту ж саму кількість продукції або послуг за менші витрати.

– Економічна ефективність є конкретною формою дії закону економії часу. Вона є однією з основних цілей економічної діяльності. Економічна ефективність виражена в різних формах, наприклад:

– Ефективність виробництва – це співвідношення між обсягом виробленої продукції або послуг та витратами на їх виробництво.

– Ефективність використання ресурсів – це співвідношення між обсягом продукції або послуг, отриманим від використання певного ресурсу, та витратами на цей ресурс.

– Ефективність управління – це співвідношення між результатами діяльності підприємства та витратами на управління [13, с. 51].

Економічна ефективність є важливою характеристикою економічної діяльності, яка відображає її результативність. Вона є основою для оцінки економічної діяльності та є однією з основних цілей економічної політики. Ефективність діяльності підприємства є однією з найважливіших економічних категорій, що характеризує співвідношення між отриманими результатами та витратами, понесеними на їх досягнення. Підвищення ефективності діяльності підприємства є одним з основних завдань його управління. Теоретичні основи

економічного обґрунтування напрямків зростання ефективності діяльності підприємства ґрунтуються на таких принципах:

1) Системний підхід, який передбачає розгляд ефективності діяльності підприємства як складного багатофакторного явища, що залежить від взаємодії багатьох чинників.

2) Цільовий підхід, який передбачає визначення кінцевої мети підвищення ефективності діяльності підприємства та розробку заходів, спрямованих на її досягнення.

3) Комплексний підхід, який передбачає врахування всіх аспектів діяльності підприємства при розробці заходів щодо підвищення ефективності [4, с. 7].

Для економічного обґрунтування напрямків зростання ефективності діяльності підприємства необхідно провести аналіз поточної ситуації, виявити резерви підвищення ефективності та розробити заходи щодо їх реалізації.

Отже, ефективність є важливим аспектом в оцінці діяльності підприємства та може мати різні виміри в залежності від зацікавлених сторін і контексту. Управління ефективністю діяльності підприємства є комплексним процесом, який вимагає системного підходу та постійного вдосконалення. Впровадження ефективних методів управління може допомогти підприємству досягти високої продуктивності, конкурентної переваги та стабільного розвитку.

1.2. Ефективність діяльності підприємства та складові її формування

У сучасних умовах вітчизняні підприємства часто зосереджуються на зменшенні витрат, не враховуючи ризику погіршення роботи або зниження ефективності. Тому важливо застосовувати структурний та комплексний підхід, спрямований на зменшення витрат і підвищення ефективності, що дозволить підприємствам мінімізувати такі ризики. Виробничий процес на підприємстві здійснюється завдяки взаємодії його визначальних факторів, таких як персонал (праця), засоби і предмети праці. Використовуючи наявні засоби виробництва,

персонал підприємства виробляє суспільно корисну продукцію або надає виробничі та побутові послуги. Це означає, що існують витрати на живу і матеріальну працю, а результатом є виробничі досягнення [44, с. 112].

Ефективність діяльності підприємства – це результативність його роботи, виражена у співвідношенні між кінцевими результатами та витраченими ресурсами. Ефективність діяльності підприємства є важливою економічною категорією, оскільки вона є основою для оцінки його конкурентоспроможності, фінансового стану, а також для визначення шляхів підвищення його економічного потенціалу. Основні особливості формування ефективності діяльності підприємства наведені в табл. 1.3.

Таблиця 1.3 – Особливості формування ефективності діяльності підприємства

Фактор	Характеристика	Вплив на ефективність
Внутрішні фактори		
Організаційно-технічний рівень виробництва	Рівень використання сучасних технологій, обладнання, будівель та споруд.	Впливає на продуктивність праці, якість продукції, витрати виробництва.
Кваліфікація працівників	Рівень професійної підготовки та досвіду працівників підприємства.	Впливає на продуктивність праці, якість продукції, інноваційну діяльність.
Ефективність управління	Рівень організації та проведення управлінських робіт, а також ефективність використання управлінських ресурсів.	Впливає на ефективність використання всіх ресурсів підприємства, на досягнення поставлених цілей.
Зовнішні фактори		
Стан економіки	Загальний стан економічної системи, в якій функціонує підприємство.	Впливає на обсяг попиту на продукцію (послуги), на ціни на ресурси, на умови оподаткування тощо.
Конкурентне середовище	Сукупність підприємств, які конкурують за споживачів на одному ринку.	Впливає на обсяг попиту на продукцію (послуги), на ціни на конкурентні товари (послуги), на умови конкуренції тощо.
Попит на продукцію (послуги)	Обсяг попиту на продукцію (послуги), яку виробляє або надає підприємство.	Впливає на обсяг продажів, на ціни на продукцію (послуги), на обсяг прибутку тощо.

Джерело: створено на основі [24, с. 221].

Як видно з табл. 1.3, ефективність діяльності підприємства формується під впливом багатьох факторів, як внутрішніх, так і зовнішніх. Для підвищення

ефективності діяльності підприємства необхідно впливати на всі ці фактори, як внутрішні, так і зовнішні [34].

Оцінка ефективності діяльності підприємства проводиться за допомогою системи показників, які відображають різні аспекти його роботи. Визначення внутрішніх і зовнішніх чинників, що впливають на економічну ефективність підприємства, є важливим аспектом аналізу діяльності підприємства (рис. 1.1).

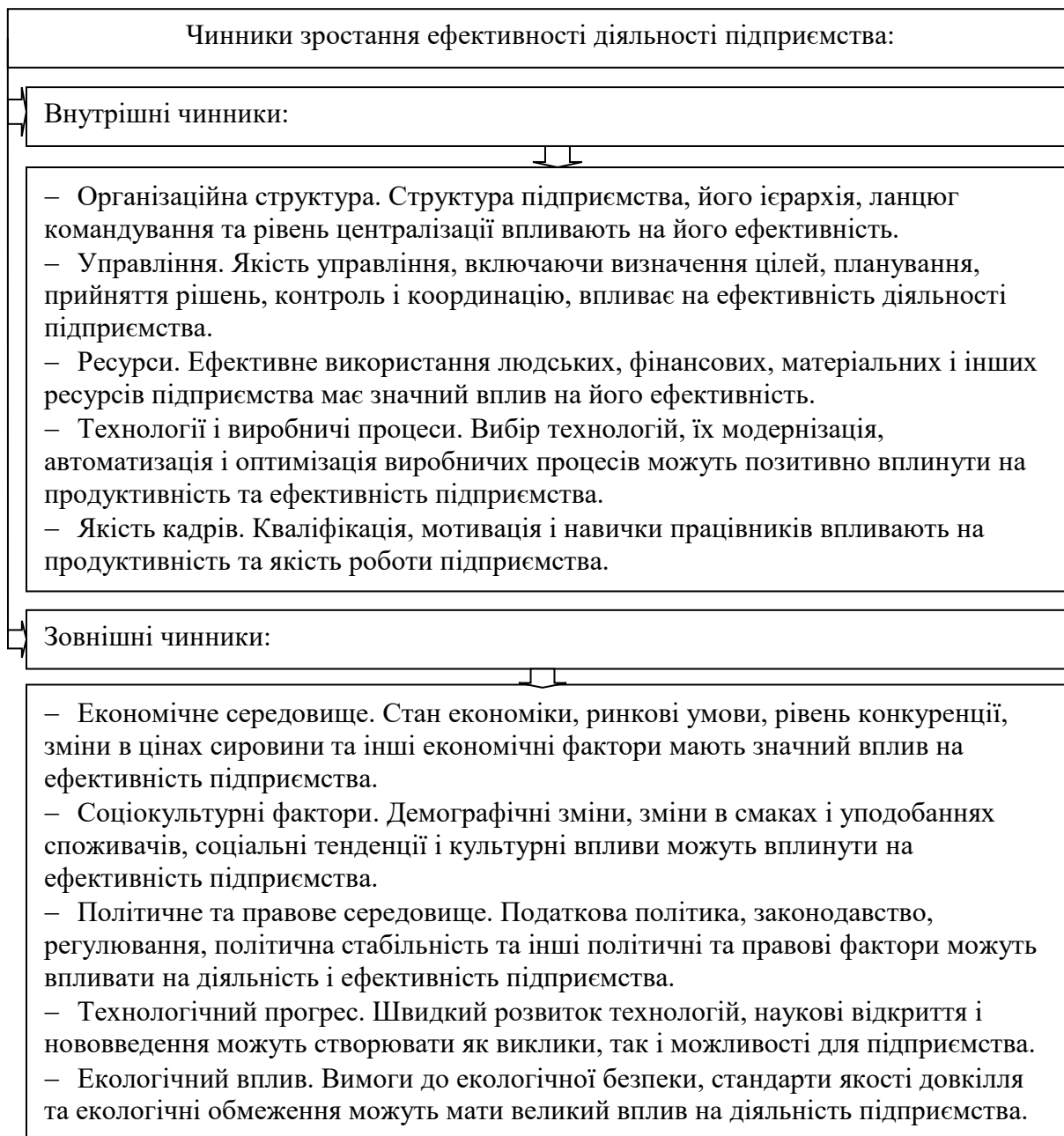

Рисунок 1.1 – Чинники зростання ефективності діяльності підприємства

Джерело: створено на основі [48, с. 69].

Врахування цих внутрішніх і зовнішніх чинників і розробка стратегій для оптимізації їх впливу можуть сприяти підвищенню ефективності діяльності підприємства і досягненню конкурентних переваг. Важливим стратегічним завданням на етапі розвитку будь-якого підприємства є досягнення належного рівня економічної ефективності, що становить основу його конкурентоспроможності на сучасному ринку. Ефективний вплив на результат здійснюють різні зовнішні та внутрішні чинники, які залежать від виду діяльності підприємства та галузі, в якій воно працює. Чинники, що сприяють зростанню ефективності діяльності підприємства, можуть включати наступні аспекти [37]:

1. Ефективне управління ресурсами. Раціональне використання фінансових, людських, матеріальних та інших ресурсів підприємства є ключовим чинником зростання ефективності. Ефективне планування, контроль, аналіз та оптимізація використання ресурсів допомагають досягти кращих результатів з меншими витратами.

2. Інновації та технологічний прогрес. Впровадження нових технологій, інноваційних рішень та покращених процесів може сприяти збільшенню продуктивності та якості на підприємстві. Використання передових технологій, автоматизація, вдосконалення робочих процесів та методів можуть позитивно позначитися на ефективності.

3. Розвиток людського капіталу. Інвестування в навчання та розвиток персоналу, створення сприятливих умов праці, підвищення мотивації та задоволеності працівників можуть позитивно вплинути на ефективність. Компетентний персонал, здатний до інновацій та ефективного виконання завдань, є важливим ресурсом для досягнення успіху.

4. Маркетингова стратегія та ринкова орієнтація. Розробка та реалізація ефективної маркетингової стратегії, враховуючи потреби та вимоги клієнтів, може сприяти покращенню результатів підприємства. Ринкова орієнтація, аналіз конкурентного середовища та впровадження стратегічних маркетингових рішень можуть забезпечити більшу конкурентоспроможність та ефективність.

5. Ефективна система управління якістю. Впровадження системи управління якістю, такої як ISO 9001, допомагає забезпечити стандартизацію процесів, контроль якості продукції або послуг, постійне вдосконалення та задоволення потреб клієнтів. Це може позитивно вплинути на ефективність та сприяти покращенню репутації підприємства.

6. Стратегічне планування та аналіз. Розробка та реалізація стратегічних планів, а також систематичний аналіз діяльності підприємства, дозволяють виявляти потенційні проблеми, ризики та можливості для покращення. Це дозволяє підприємству адаптуватися до змін у середовищі та приймати ефективні управлінські рішення [11, с. 53].

Складові формування ефективності діяльності підприємства наведені в табл. 1.4.

Таблиця 1.4 – Складові формування ефективності діяльності підприємства

Назва складової	Характеристика
Економічна ефективність	Характеризує співвідношення між отриманими результатами та витратами, понесеними на їх досягнення.
Технічна ефективність	Характеризує рівень використання технічних засобів та технологій у виробництві.
Соціальна ефективність	Характеризує вплив діяльності підприємства на суспільство.
Екологічна ефективність	Характеризує рівень впливу діяльності підприємства на навколишнє середовище.

Джерело: створено на основі [17, с. 53].

Економічна ефективність є найважливішою складовою ефективності діяльності підприємства. Вона визначається такими показниками, як:

- Прибуток – різниця між доходами та витратами підприємства.
- Рентабельність – відношення прибутку до певних витрат або активів.
- Ефективність використання ресурсів – відношення отриманих результатів до витрачених ресурсів [1, с. 128].

Технічна ефективність характеризує рівень використання технічних засобів та технологій у виробництві. Вона визначається такими показниками, як:

- Продуктивність праці – відношення обсягу виробництва до витрат праці.

– Витрати на одиницю продукції – відношення витрат до обсягу виробництва.

– Якість продукції – відповідність продукції вимогам споживачів [26].

Соціальна ефективність характеризує вплив діяльності підприємства на суспільство. Вона визначається такими показниками, як:

– Забезпечення робочими місцями – кількість працівників, які отримують заробітну плату на підприємстві.

– Забезпечення соціальних гарантій працівникам – наявність медичного страхування, пенсійного забезпечення, тощо.

– Співпраця з громадою – участь підприємства в соціальних проектах, спонсорство, тощо [9, с. 83].

Екологічна ефективність характеризує рівень впливу діяльності підприємства на навколишнє середовище. Вона визначається такими показниками, як:

– Відходи виробництва – кількість відходів, які утворюються в процесі виробництва.

– Вплив на довкілля – викиди шкідливих речовин в атмосферу, воду, ґрунт.

– Заходи щодо охорони навколишнього середовища – використання ресурсозберігаючих технологій, рециклінг, тощо [17, с. 104].

Наявність і рівень розвитку кожної складової ефективності діяльності підприємства визначає його конкурентоспроможність та успіх у довгостроковій перспективі. Ефективність діяльності підприємства – це міра того, наскільки успішно підприємство досягає своїх цілей з використанням наявних ресурсів. Ефективність діяльності підприємства формується під впливом багатьох факторів, які можна розділити на внутрішні та зовнішні.

1. Внутрішні фактори ефективності діяльності підприємства включають:

– Організаційно-технічний рівень виробництва – це рівень використання сучасних технологій, обладнання, будівель та споруд.

– Кваліфікація працівників – це рівень професійної підготовки та досвіду працівників підприємства.

– Ефективність управління – це рівень організації та проведення управлінських робіт, а також ефективність використання управлінських ресурсів.

2. Зовнішні фактори ефективності діяльності підприємства включають:

Стан економіки – це загальний стан економічної системи, в якій функціонує підприємство.

– Конкурентне середовище – це сукупність підприємств, які конкурують за споживачів на одному ринку.

– Попит на продукцію (послуги) – це обсяг попиту на продукцію (послуги), яку виробляє або надає підприємство [36].

Ефективність діяльності підприємства формується під впливом багатьох факторів, які можна згрупувати за такими основними напрямками:

– Технічно-технологічний рівень виробництва. Цей фактор включає в себе використання сучасного обладнання, технологій та матеріалів, які дозволяють підвищити продуктивність праці, якість продукції та знизити витрати.

– Ефективність організації виробництва. Цей фактор включає в себе оптимальне планування та управління виробництвом, раціональну структуру управління, ефективну систему мотивації праці.

– Ефективність використання персоналу. Цей фактор включає в себе рівень кваліфікації працівників, ефективне використання їхньої робочої сили, мотивацію праці.

– Ефективність фінансового управління. Цей фактор включає в себе раціональну структуру капіталу, ефективне управління витратами, рентабельність виробництва [30, с. 403].

Отже, використання сучасного обладнання, технологій та інноваційних рішень дозволяє підприємствам збільшувати продуктивність, поліпшувати якість продукції, знижувати витрати і прискорювати виробничі процеси.

Ефективне управління включає раціональне планування, контроль, координацію та прийняття управлінських рішень. Впровадження сучасних методів управління, таких як стратегічне планування, бюджетування, системи управління якістю, допомагає підвищити ефективність управління підприємством.

1.3. Методичні підходи до формування та оцінювання економічної ефективності діяльності підприємств

Оцінка ефективності діяльності, управлінських рішень та витрат економічних ресурсів є важливим завданням для вчених і економістів-практиків, що дозволяє зрозуміти, наскільки успішно підприємство виконує свої цілі, як оптимізує використання ресурсів і які ризики та вигоди пов'язані з прийняттям різних управлінських рішень. Також доцільно відзначити, що оцінка ефективності базується на різних методологіях та підходах, таких як фінансовий аналіз, балансовий підхід, системний аналіз, показники продуктивності та якості, порівняльний аналіз з аналогічними підприємствами тощо. Ці інструменти дозволяють визначити ефективність в різних сферах діяльності підприємства, таких як фінансові результати, виробничі процеси, маркетингові стратегії та управління ресурсами (табл. А.1 Додатку А) [15, с. 67].

Окрім того, розвиток конкретних технологій та засобів для забезпечення ефективного функціонування підприємств є предметом інтересу для дослідників та практиків. Це можуть бути інформаційні системи управління, автоматизовані процеси виробництва, використання нових технологій та методів управління, стратегії оптимізації та планування ресурсів тощо. Впровадження таких технологій і засобів дозволяє підприємствам покращити свою ефективність, знизити витрати та забезпечити стабільний розвиток.

Методичні підходи до формування та оцінювання економічної ефективності діяльності підприємств можна класифікувати за такими ознаками:

1. За цілями оцінки:

– Цільовий підхід передбачає оцінку ефективності діяльності підприємства з точки зору досягнення конкретних цілей, які були поставлені перед підприємством.

– Системний підхід передбачає оцінку ефективності діяльності підприємства як складної системи, яка складається з взаємопов'язаних елементів.

2. За масштабами оцінки:

– Мікроекономічний підхід передбачає оцінку ефективності діяльності окремого підприємства.

– Мезоекономічний підхід передбачає оцінку ефективності діяльності групи підприємств або галузі.

– Макроекономічний підхід передбачає оцінку ефективності діяльності економіки в цілому [2, с. 23].

3. За періодом оцінки:

– Оперативний підхід передбачає оцінку ефективності діяльності підприємства за короткий період часу, наприклад, за день, тиждень, місяць.

– Стратегічний підхід передбачає оцінку ефективності діяльності підприємства за тривалий період часу, наприклад, за рік, п'ять років, десять років.

4. За методами оцінки:

– Нормативний підхід передбачає оцінку ефективності діяльності підприємства на основі порівняння фактичних результатів з нормативними.

– Порівняльний підхід передбачає оцінку ефективності діяльності підприємства шляхом порівняння його результатів з результатами інших підприємств або показниками.

– Індикативний підхід передбачає оцінку ефективності діяльності підприємства на основі використання системи показників, які характеризують різні аспекти діяльності підприємства [13, с. 51].

Основні методичні підходи до формування та оцінювання економічної ефективності діяльності підприємств наведені в табл. 1.5.

Таблиця 1.5 – Основні методичні підходи до формування та оцінювання економічної ефективності діяльності підприємств

Підхід	Характеристика
Цільовий	Ефективність визначається як ступінь досягнення поставлених цілей.
Системний	Ефективність визначається як відношення результатів діяльності до витрат, необхідних для їх досягнення.
Вартісно-орієнтований	Ефективність визначається як відношення корисності результатів діяльності до витрат, необхідних для їх досягнення.
Інтегрований	Ефективність визначається як комплексна оцінка економічних, соціальних і екологічних результатів діяльності підприємства.

Джерело: створено на основі [8, с. 98].

Цільовий підхід є найбільш поширеним і простим у застосуванні. Він передбачає визначення конкретних цілей діяльності підприємства, а потім оцінку ступеня їх досягнення. Цей підхід дозволяє оцінити ефективність діяльності підприємства з точки зору її відповідності поставленим цілям.

Системний підхід дозволяє оцінити ефективність діяльності підприємства як складної системи, яка складається з взаємопов'язаних елементів. Цей підхід передбачає використання таких методів, як:

- Структурний аналіз – це метод дослідження структури системи та взаємозв'язків між її елементами.
- Динамічний аналіз – це метод дослідження динаміки системи в часі.
- Функціональний аналіз – це метод дослідження функцій, які виконує система [20, с. 51].

Вартісно-орієнтований підхід передбачає оцінку ефективності діяльності підприємства на основі аналізу його вартості. Цей підхід дозволяє врахувати не тільки поточні результати діяльності підприємства, але і його майбутній потенціал.

Інтегрований підхід є комплексним підходом, що враховує всі аспекти діяльності підприємства. Цей підхід дозволяє отримати найбільш повну оцінку ефективності діяльності підприємства [29, с. 188].

Мікроекономічний підхід передбачає оцінку ефективності діяльності окремого підприємства. Цей підхід використовується для оцінки ефективності використання ресурсів підприємства, ефективності його виробництва і реалізації продукції, ефективності його управління тощо.

Мезоекономічний підхід передбачає оцінку ефективності діяльності групи підприємств або галузі. Цей підхід використовується для оцінки ефективності використання ресурсів галузі, ефективності її виробництва і реалізації продукції, ефективності її управління тощо.

Макроекономічний підхід передбачає оцінку ефективності діяльності економіки в цілому. Цей підхід використовується для оцінки ефективності використання ресурсів економіки, ефективності її виробництва і реалізації продукції, ефективності її управління тощо [33, с. 157].

Оперативний підхід передбачає оцінку ефективності діяльності підприємства за короткий період часу, наприклад, за день, тиждень, місяць. Цей підхід використовується для оцінки поточної ефективності діяльності підприємства.

Стратегічний підхід передбачає оцінку ефективності діяльності підприємства за тривалий період часу, наприклад, за рік, п'ять років, десять років. Цей підхід використовується для оцінки ефективності довгострокової діяльності підприємства [19, с. 105].

Нормативний підхід передбачає оцінку ефективності діяльності підприємства на основі порівняння фактичних результатів з нормативними. Цей підхід використовується для оцінки ефективності діяльності підприємства в порівнянні з плановими показниками або з показниками, які вважаються оптимальними.

Порівняльний підхід передбачає оцінку ефективності діяльності підприємства шляхом порівняння його результатів з результатами інших підприємств або показниками. Цей підхід використовується для оцінки ефективності діяльності підприємства в порівнянні з конкурентами або з середньою ефективністю в галузі [12, с. 52].

Індикативний підхід передбачає оцінку ефективності діяльності підприємства на основі використання системи показників, які характеризують різні аспекти діяльності підприємства. Цей підхід використовується для оцінки ефективності діяльності підприємства з урахуванням всіх її аспектів [3, с. 103].

Вибір методичного підходу до формування та оцінювання економічної ефективності діяльності підприємств залежить від конкретних цілей оцінки, масштабів оцінки, періоду оцінки та інших факторів.

Система аналітичних показників, які відображають ефективність діяльності підприємства, є різноманітною і включати такі показники [16, с. 75]:

1. Фінансові показники:

– Чистий прибуток: вказує на дохід, який залишається після врахування всіх витрат і податків.

– Рентабельність: відображає співвідношення між прибутком та витратами, виражена у відсотках або у конкретних числових значеннях.

– Показники оборотності активів: відображають, наскільки ефективно використовуються активи підприємства для генерації прибутку.

– Показники ліквідності: вказують на здатність підприємства вчасно виконувати свої фінансові зобов'язання.

2. Виробничі показники:

– Продуктивність праці: відображає кількість продукції, що виробляється на одного працівника.

– Використання потужностей: вказує на ступінь використання виробничих потужностей підприємства.

– Показники якості продукції: відображають відсоток відповідності продукції встановленим стандартам якості.

3. Маркетингові показники:

– Ринкові частки: вказують на відсоток ринку, який контролює підприємство.

– Зростання продажів: відображає зміну обсягу продажів підприємства протягом певного періоду.

– Задоволеність клієнтів: відображає ступінь задоволеності клієнтів продукцією або послугами підприємства [9, с. 85].

Ефективність діяльності підприємства залежить від взаємодії всіх цих факторів. Для підвищення ефективності діяльності підприємства необхідно впливати на всі ці фактори, як внутрішні, так і зовнішні. Для оцінки ефективності діяльності підприємства використовують різні показники, які можна розділити на такі групи:

I. Фінансові показники – це показники, які характеризують фінансовий результат діяльності підприємства, такі як прибуток, рентабельність, фінансова стійкість тощо.

II. Виробничо-господарські показники – це показники, які характеризують виробництво продукції або надання послуг, такі як продуктивність праці, собівартість продукції, якість продукції тощо.

III. Соціальні показники – це показники, які характеризують соціальний результат діяльності підприємства, такі як рівень задоволеності працівників, рівень екологічної безпеки тощо [18, с. 75].

Вибір показників для оцінки ефективності діяльності підприємства залежить від конкретних цілей оцінки ефективності.

Ефективність підприємства може оцінюватися за допомогою різних показників, які враховують його фінансові, виробничі, маркетингові та інші аспекти діяльності. Оцінка ефективності діяльності підприємства є важливим інструментом для визначення результативності його функціонування. Існує кілька методів і підходів до оцінки ефективності підприємства:

– Фінансовий аналіз. Оцінка ефективності підприємства може проводитись шляхом аналізу фінансових показників, таких як дохід, рентабельність, ліквідність, платоспроможність, що включає аналіз бухгалтерської звітності, такої як звіт про фінансовий стан і звіт про фінансові результати.

– Нефінансові показники. Оцінка ефективності може також включати аналіз нефінансових показників, які відображають ефективність в інших аспектах діяльності підприємства. Наприклад, це можуть бути показники якості продукції, задоволення клієнтів, використання ресурсів, енергоефективність тощо.

– Балансовий підхід. Оцінка ефективності може включати порівняння внутрішніх ресурсів і зусиль підприємства з отриманими результатами, що вимагає визначення цілей, стратегій і планування, а також оцінки досягнень підприємства відповідно до цих цілей [32].

– Порівняльний аналіз. Порівняння ефективності підприємства з аналогічними підприємствами в тій же галузі або ринковому сегменті може дати уявлення про його конкурентоспроможність і результативність.

– Баланс економічної та соціальної ефективності. Оцінка ефективності підприємства може враховувати не лише економічні показники, але й соціальний вплив, такий як створення робочих місць, внесок у розвиток громади, екологічна стійкість тощо [45, с. 263].

Врахування різних аспектів ефективності і застосування комплексного підходу дозволяють отримати більш об'єктивну картину про результати і стан підприємства. Аналіз поточної ситуації включає в себе:

1) Оцінку результатів діяльності підприємства, яка проводиться на основі таких показників, як обсяг виробництва, прибуток, рентабельність, ефективність використання ресурсів.

2) Аналіз витрат підприємства, який проводиться з метою виявлення непродуктивних витрат та резервів їх зниження.

3) Аналіз конкурентного середовища, який проводиться з метою визначення конкурентоспроможності підприємства [44, с. 175].

Виявлення резервів підвищення ефективності діяльності підприємства проводиться на основі таких методів, як:

– Метод порівняння, який передбачає порівняння результатів діяльності підприємства з результатами діяльності інших підприємств.

– Метод аналізу витрат і доходів, який передбачає аналіз співвідношення між витратами та доходами підприємства.

– Метод аналізу ефективності використання ресурсів, який передбачає аналіз співвідношення між отриманими результатами та витраченими ресурсами [39].

Розробка заходів щодо підвищення ефективності діяльності підприємства проводиться на основі виявлених резервів. Заходи повинні бути спрямовані на:

1) Збільшення обсягів виробництва, що досягнуто за рахунок розширення ринків збуту, впровадження нової техніки і технологій, підвищення продуктивності праці.

2) Зниження витрат, що досягнуто за рахунок зниження собівартості продукції, підвищення якості продукції, оптимізації організаційної структури підприємства.

3) Підвищення якості продукції, що досягнуто за рахунок впровадження новітніх технологій, підвищення кваліфікації працівників, контролю якості продукції [43, с. 8].

Економічне обґрунтування напрямків зростання ефективності діяльності підприємства є важливим етапом управління підприємством. Воно дозволяє розробити ефективні заходи, спрямовані на підвищення ефективності діяльності підприємства та його конкурентоспроможності.

Основними напрямками підвищення ефективності діяльності підприємства є:

– Технічне переоснащення, яке передбачає впровадження нової техніки і технологій, що дозволяє підвищити продуктивність праці, якість продукції та зниження витрат.

– Організаційне вдосконалення, яке передбачає впровадження нових організаційних форм і методів управління, що дозволяє підвищити ефективність використання ресурсів та координацію діяльності підприємства.

– Управлінське вдосконалення, яке передбачає підвищення кваліфікації працівників, вдосконалення системи мотивації праці, розробку ефективних методів управління [36].

Крім того, підвищення ефективності діяльності підприємства досягнуто за рахунок:

– Розширення ринків збуту, що дозволяє збільшити обсяги виробництва та продажів.

– Підвищення конкурентоспроможності продукції, що дозволяє підвищити ціни на продукцію та збільшити прибуток.

– Зниження ризиків, що дозволяє зменшити витрати та підвищити прибуток [42, с. 68].

Вибір конкретних напрямків підвищення ефективності діяльності підприємства залежить від галузі, в якій працює підприємство, його розміру та фінансового стану. Однак, впровадження заходів щодо підвищення ефективності діяльності підприємства є важливим завданням для будь-якого підприємства, незалежно від його розміру та галузі діяльності.

Отже, вивчення оцінки ефективності, управління ресурсами та розробка конкретних технологій і засобів для забезпечення ефективного функціонування підприємств є актуальними напрямками досліджень у галузі економіки. Оцінка ефективності діяльності підприємства здійснюється на основі аналізу абсолютних показників бухгалтерського балансу (звіту про фінансовий стан) і звіту про фінансові результати, а також додатків до них. Цей метод аналізу зазвичай застосовується на початковій стадії ознайомлення з самим об'єктом аналізу. Результатом аналізу є інформація про майновий стан підприємства, характер його діяльності, склад і структура активів та пасивів.

Висновки до розділу 1

За результатами проведеного дослідження варто зробити відповідні висновки:

Визначено економічну сутність поняття «ефективність» та її класифікація. Ефективність відображає ступінь досягнення поставлених цілей та оптимального використання ресурсів, таких як фінансові, людські, матеріальні та інформаційні ресурси. Класифікація ефективності підприємства розглянута з різних точок зору: фінансова ефективність, операційна, ринкова та соціальна ефективність. Підвищення ефективності можна досягти двома способами. Перший спосіб – зменшення витрат ресурсів при отриманні того самого результату. Другий спосіб полягає в збільшенні результатів при використанні тих самих ресурсів або збільшенні обсягу виробництва з меншими витратами ресурсів. Ефективність визначається відношенням результату (ефекту) до витрат. Економічна ефективність є однією з форм ефективності, яка характеризує співвідношення між результатами економічної діяльності та витратами на її здійснення. Економічна ефективність визначена як досягнення найбільших результатів за найменших затрат живої та уречевленої праці. Це означає, що ефективність економічної діяльності полягає в тому, щоб виробляти більше продукції або послуг за менші витрати, або ж виробляти ту ж саму кількість продукції або послуг за менші витрати.

Досліджено ефективність діяльності підприємства та складові її формування. Важливим стратегічним завданням на етапі розвитку будь-якого підприємства є досягнення належного рівня економічної ефективності, що становить основу його конкурентоспроможності на сучасному ринку. Ефективний вплив на результат здійснюють різні зовнішні та внутрішні чинники, які залежать від виду діяльності підприємства та галузі, в якій воно працює. Рациональне використання фінансових, людських, матеріальних та інших ресурсів підприємства є ключовим чинником зростання ефективності.

Обґрунтовано методичні підходи до формування та оцінювання економічної ефективності діяльності підприємств. Оцінка ефективності діяльності підприємства здійснюється на основі аналізу абсолютних показників бухгалтерського балансу (звіту про фінансовий стан) і звіту про фінансові результати, а також додатків до них. Цей метод аналізу зазвичай застосовується

на початковій стадії ознайомлення з самим об'єктом аналізу. Результатом аналізу є інформація про майновий стан підприємства, характер його діяльності, склад і структура активів та пасивів.

РОЗДІЛ 2. ОЦІНКА ТА АНАЛІЗ ЕФЕКТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ТОВ «БКХІМ»

2.1. Характеристика виробничо-господарської діяльності ТОВ «БКХІМ»

ТОВ «БКХІМ» – це підприємство, яке спеціалізується на виробництві біохімічних продуктів. Основний вид діяльності ТОВ «БКХІМ»: 17.22 Виробництво паперових виробів господарсько-побутового та санітарно-гігієнічного призначення. Види діяльності ТОВ «БКХІМ» за КВЕД:

20.41 Виробництво мила та мийних засобів, засобів для чищення та полірування.

22.22 Виробництво тари з пластмас.

46.49 Оптова торгівля іншими товарами господарського призначення.

77.39 Надання в оренду інших машин, устаткування та товарів, н.в.і.у.

82.92 Пакування [52].

ТОВ «БКХІМ» займається виробництвом хімічних продуктів, які використовуються у різних галузях, таких як фармацевтика, харчова промисловість, косметика, сільське господарство та інші. Продукти ТОВ «БКХІМ» включають хімічні сполуки, ферменти, біоактивні речовини та інші біохімічні речовини. Діяльність ТОВ «БКХІМ» охоплює виробництво, контроль якості, дослідження і розробки нових продуктів, а також дистрибуцію своєї продукції. ТОВ «БКХІМ» дотримується високих стандартів якості та безпеки, оскільки його продукти можуть використовуватися в промисловості та споживчому секторі. Юридична адреса ТОВ «БКХІМ»: Україна, 21001, Вінницька обл., місто Вінниця(з), вул. Янгеля Академіка, будинок 4-Ф [52].

Загальна характеристика ТОВ «БКХІМ» наведена в табл. 2.1.

Таблиця 2.1 – Загальна характеристика ТОВ «БКХІМ»

Характеристика	Значення
Найменування	ТОВ «БКХІМ»
Форма власності	Приватне підприємство
Юридична адреса	Україна, 21001, Вінницька обл., місто Вінниця(з), вул. Янгеля Академіка, будинок 4-Ф
Рік заснування	2000
Чисельність працівників	600 осіб
Обсяг виробництва, тис. одиниць	1200

Джерело: побудовано на основі внутрішньої звітності ТОВ «БКХІМ»

Насьогодні ТОВ «БКХІМ» має 600 працівників. У 2023 році компанія виробила 1200 тис. одиниць продукції на суму 600 млн грн. Чистий прибуток підприємства у 2023 році склав 250 млн грн. Ці показники свідчать про те, що ТОВ «БКХІМ» – успішне підприємство, яке має перспективи подальшого розвитку.

Організаційна структура ТОВ «БКХІМ» наведена на рис. 2.1.

Рисунок 2.1 – Організаційна структура ТОВ «БКХІМ»

Джерело: побудовано на основі внутрішньої звітності ТОВ «БКХІМ»

Організаційна структура ТОВ «БКХІМ» є матричною, яка поєднує в собі елементи функціональної та проектної організаційних структур. На верхньому рівні організаційної структури знаходиться генеральний директор, який є вищим органом управління підприємством. Він підпорядковується безпосередньо акціонерам. Під генеральним директором знаходяться два заступники: заступник генерального директора з виробництва та заступник генерального директора з маркетингу та продажів. Заступник генерального директора з виробництва відповідає за всю виробничу діяльність підприємства, включаючи: планування

та контроль виробництва; охорона праці та екологія; технічне забезпечення виробництва; кадрове забезпечення виробництва. Заступник генерального директора з маркетингу та продажів відповідає за всю маркетингову та збутову діяльність підприємства, включаючи: розробку маркетингової стратегії, проведення маркетингових досліджень, формування портфеля продукції, організацію продажу продукції.

Під заступниками генерального директора знаходяться функціональні служби, які відповідають за різні аспекти діяльності підприємства, такі як: фінансова служба, юридична служба, кадрова служба, служба логістики. Крім того, на підприємстві діють проектні групи, які відповідають за розробку та запуск нових продуктів, а також за виконання окремих маркетингових проектів. Проектні групи створюються на певний термін і припиняють своє існування після завершення проекту. Така організаційна структура дозволяє підприємству бути більш гнучким і адаптивним до змін зовнішнього середовища.

Характеристика виробничо-господарської діяльності ТОВ «БКХІМ» наведена в табл. 2.2.

Таблиця 2.2 – Характеристика виробничо-господарської діяльності ТОВ «БКХІМ»

Характеристика	Значення
Основний вид діяльності	Виробництво паперових виробів господарсько-побутового та санітарно-гігієнічного призначення
Інші види діяльності	Виробництво мила та мийних засобів, засобів для чищення та полірування; виробництво тари з пластмас; оптова торгівля іншими товарами господарського призначення; надання в оренду інших машин, устаткування та товарів, н.в.і.у.; пакування
Обсяг виробництва, тис. одиниць	2022 рік: 1000; 2023 рік: 1200
Вартість виробництва, млн грн	2022 рік: 500; 2023 рік: 600
Чистий прибуток, млн грн	2022 рік: 200; 2023 рік: 250
Чисельність працівників, осіб	2022 рік: 500; 2023 рік: 600

Джерело: побудовано на основі внутрішньої звітності ТОВ «БКХІМ»

За даними табл. 2.2, обсяг виробництва ТОВ «БКХІМ» у 2023 році зріс на 20% порівняно з 2022 роком. Вартість виробництва також збільшилася на 20%. Чистий прибуток компанії зріс на 25%. Чисельність працівників збільшилася на 20%. Ці показники свідчать про позитивну динаміку розвитку підприємства. Компанія збільшує обсяг виробництва, вартість виробництва та чистий прибуток. Також зростає чисельність працівників, що свідчить про розширення виробництва.

Характеристика виробничого процесу в ТОВ «БКХІМ» наведена в табл. 2.3.

Таблиця 2.3 – Характеристика виробничого процесу в ТОВ «БКХІМ»

Характеристика	Значення
Найменування підприємства	ТОВ «БКХІМ»
Місцезнаходження	Україна, 21001, Вінницька обл., місто Вінниця(з), вул. Янгеля Академіка, будинок 4-Ф
Вид діяльності	Виробництво хімічних речовин
Основні види продукції	Аміак, азотна кислота, нітрат амонію, хлор, каустична сода
Технологічний процес	Інтегрований, включає в себе виробництво азотної кислоти, аміаку, хлору, каустичної соди
Виробничі потужності	Аміак – 1600 т/добу, азотна кислота – 1200 т/добу, нітрат амонію – 1400 т/добу, хлор – 1000 т/добу, каустична сода – 800 т/добу
Виробнича сировина	Природний газ, повітря, вода
Екологічні заходи	На підприємстві впроваджено сучасні технології, які дозволяють мінімізувати викиди шкідливих речовин в навколишнє середовище. Зокрема, використовуються газоочисні установки, які очищають відпрацьовані гази від оксидів азоту, оксидів сірки, хлору та інших шкідливих речовин. Також на підприємстві налагоджено замкнуте водопостачання, що дозволяє значно зменшити споживання свіжої води.

Джерело: побудовано на основі внутрішньої звітності ТОВ «БКХІМ»

Аміак виробляється в аміачно-водневому реакторі за методом Габер-Боша. Реакція протікає при високому тиску (200-300 атм) і температурі (400-500°C). Для проведення реакції використовуються метан, повітря і каталізатор.

Азотна кислота виробляється в окислювальному реакторі шляхом окислення аміаку азотом. Реакція протікає при температурі 500-600 °C. Для проведення реакції використовуються каталізатор і кисень.

Нітрат амонію виробляється шляхом нейтралізації азотної кислоти амоніаком. Реакція протікає при температурі 100-120 °С.

Хлор виробляється в хлорному електролізері шляхом електролізу розчину хлориду натрію. Реакція протікає при температурі 50-60 °С.

Каустична сода виробляється в каустифікаційному реакторі шляхом нейтралізації хлориду натрію лугом. Реакція протікає при температурі 100-120°С.

ТОВ «БКХІМ» є одним з найбільших виробників хімічної продукції в Україні. Підприємство має сучасні технології, які дозволяють випускати якісну продукцію з мінімальним впливом на навколишнє середовище.

До основних факторів, які впливають на виробничо-господарську діяльність ТОВ «БКХІМ», можна віднести:

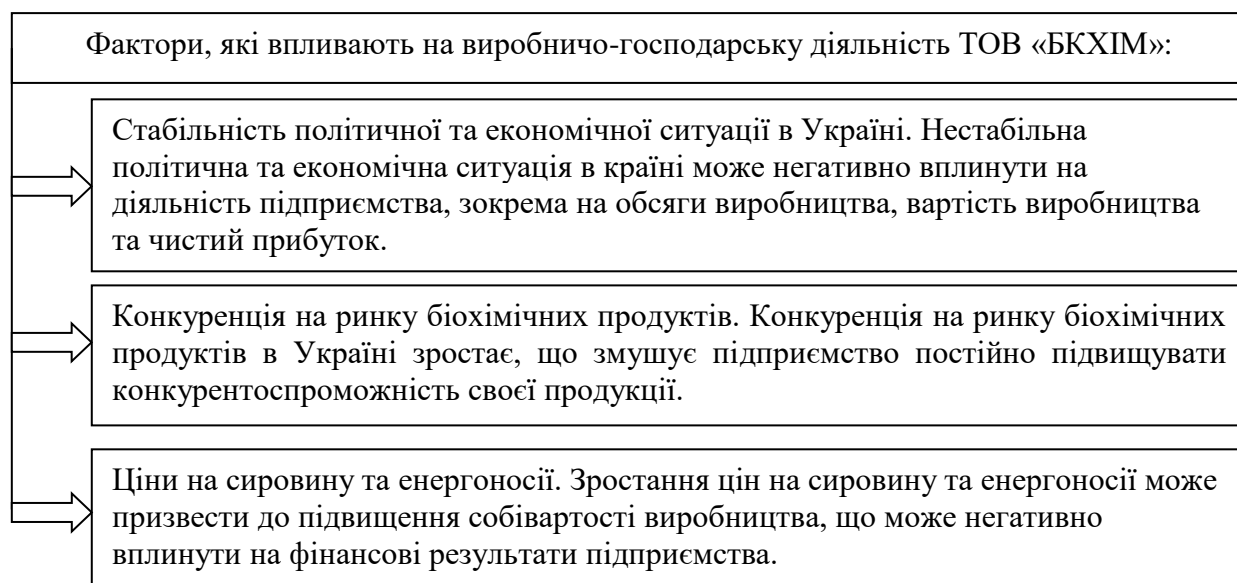

Рисунок 2.2 – Фактори, які впливають на виробничо-господарську діяльність ТОВ «БКХІМ»

Джерело: побудовано на основі внутрішньої звітності ТОВ «БКХІМ»

Отже, ТОВ «БКХІМ» має перспективи подальшого розвитку. Компанія має досвід роботи, висококваліфікований персонал та сучасне обладнання. Крім того, підприємство займається дослідженнями та розробками нових продуктів, що дозволяє йому залишатися конкурентоспроможним на ринку. Для подальшого розвитку ТОВ «БКХІМ» необхідно: сприяти стабілізації політичної

та економічної ситуації в Україні; розвивати співпрацю з вітчизняними та іноземними партнерами; запроваджувати інноваційні технології. Здійснення цих заходів дозволить підприємству збільшити обсяги виробництва, вартість виробництва та чистий прибуток, а також посилити свої конкурентні позиції на ринку.

2.2. Аналіз фінансово-економічного стану ТОВ «БКХІМ»

Аналіз фінансово-економічного стану підприємства передбачає дослідження активів та пасивів підприємства. Аналітичний баланс підприємства є важливим інструментом для оцінки ресурсного забезпечення. Він надає детальну інформацію про фінансовий стан підприємства, включаючи активи, зобов'язання та власний капітал ТОВ «БКХІМ» (табл. 2.5), використовуючи фінансову звітність цього підприємства (додаток Б).

Таблиця 2.5 – Аналітичний баланс ТОВ «БКХІМ» упродовж 2020-2022 рр.
(тис. грн)

Показники	2020		2021		2022		Відхилення 2022/2020 рр.	
	Тис. грн	%	Тис. грн	%	Тис. грн	%	Тис. грн	%
Активи								
Необоротні активи	42034,5	32,39	4264,3	4,01	8766,9	8,53	-33267,6	-79,14
Оборотні активи	87737,3	67,61	102016,6	95,98	94060,1	91,47	6322,8	7,21
запаси	47419,6	36,54	46331,8	43,59	62071,5	60,36	14651,9	30,90
дебіторська заборгованість	27782,8	21,41	55120,4	51,86	30805,8	29,96	3023	10,88
грошові кошти	248,2	0,19	475,4	0,45	585,4	0,57	337,2	135,86
інші оборотні активи	12286,7	9,47	89	0,08	597,4	0,58	-11689,3	-95,14
Інші активи	0,8	0	8,6	0,01	8,3	0,01	7,5	937,50
Всього активів	129772,6	100	106289,5	100	102835,3	100	-26937,3	-20,76
Пасиви								
Власний капітал	6325,6	4,87	6766,9	6,37	7404,1	7,2	1078,5	17,05
Поточні зобов'язання	123447	95,13	99522,6	93,63	95431,2	92,8	-28015,8	-22,69
кредиторська заборгованість	10905,3	8,4	18737,6	17,63	22567,6	21,95	11662,3	106,94
інші поточні зобов'язання	112541,7	86,72	80785	76	72863,6	70,85	-39678,1	-35,26
Всього пасивів	129772,6	100	106289,5	100	102835,3	100	-26937,3	-20,76

Джерело: розраховано на основі фінансової звітності ТОВ «БКХІМ»

Так, протягом 2020-2022 рр. відбулося зменшення валюти балансу на 26937,3 тис. грн або на 20,76%. Слід відзначити, що зменшення валюти балансу було здійснено у зв'язку із скороченням величини необоротних активів на 33267,6 тис. грн або на 79,14% (рис. 2.3).

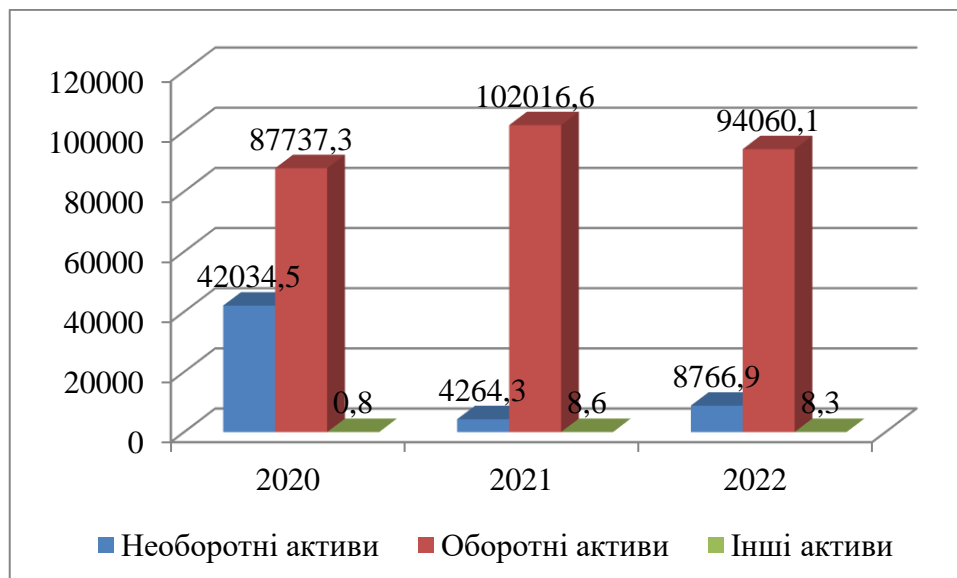

Рисунок 2.3 – Динаміка необоротних та оборотних активів ТОВ «БКХІМ» за 2020-2022 рр. (тис. грн)

Джерело: побудовано на основі внутрішньої звітності ТОВ «БКХІМ»

У 2022 р., порівняно з 2020 р., спостерігаємо зростання оборотних активів на 6322,8 тис. грн або на 7,21%. У складі активів найбільша частка припадає на оборотні активи (67,61% у 2020 р., 95,98% у 2021 р. та 91,47% у 2022 р.), що свідчить про значну частку мобільних активів у ТОВ «БКХІМ». Варто відзначити, що за 2020-2022 рр. відбулося збільшення власного капіталу в ТОВ «БКХІМ» на 1078,5 тис. грн або на 17,05%. Упродовж 2020-2022 рр. відбулося зменшення поточних зобов'язань на 28015,8 тис. грн або на 22,69%. Скорочення величини поточних зобов'язань було спровоковано зменшенням інших поточних зобов'язань на 39678,1 тис. грн. Протягом 2020-2022 рр. серед джерел фінансування найбільша частка належить залученому капіталу. За період, що аналізується, спостерігається значне погіршення структури загального капіталу підприємства.

Структура капіталу ТОВ «БКХІМ» наведена на рис. 2.4.

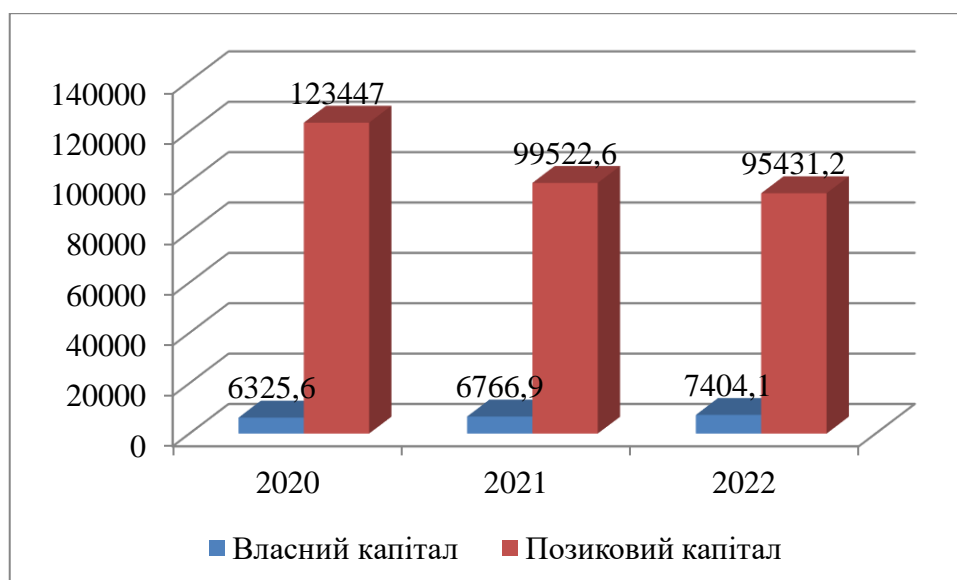

Рисунок 2.4 – Динаміка структури капіталу ТОВ «БКХІМ» за 2020-2022 рр. (тис. грн)

Джерело: побудовано на основі внутрішньої звітності ТОВ «БКХІМ»

За період 2020-2022 рр. фінансовий стан ТОВ «БКХІМ» погіршився, що пов'язано з такими факторами: скороченням величини необоротних активів, що негативно вплинуло на валюту балансу підприємства; зменшенням поточних зобов'язань, що призвело до зменшення частки власного капіталу в загальному капіталі підприємства; значним погіршенням структури загального капіталу підприємства, що може негативно вплинути на його фінансову стійкість.

Для оцінки особливостей формування прибутку доцільно провести горизонтальний аналіз Звіту про фінансові результати ТОВ «БКХІМ» за 2020-2022 роки; основні показники звіту наведено у табл. 2.6.

Таблиця 2.6 – Горизонтальний аналіз основних статей Звіту про фінансові результати ТОВ «БКХІМ» за 2020-2022 рр. (тис. грн)

Показники	2020	2021	2022	2022/2020 рр.	
				Тис. грн	%
1	2	3	4	5	6
Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	79463	108142,3	165528,9	86065,9	108,31
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	71607	95034	149494,4	77887,4	108,77
Валовий прибуток	7856	13108,3	16034,5	8178,5	104,11
Інші операційні доходи	1019,3	20418,8	357,6	-661,7	-64,92

Продовження табл. 2.6

1	2	3	4	5	6
Інші операційні витрати	8359,9	32591,5	14259,5	5899,6	70,57
Фінансові результати від операційної діяльності	515,4	935,6	2132,6	1617,2	313,78
Інші витрати	0	397,3	1355,4	1355,4	x
Фінансові результати від звичайної діяльності до оподаткування	515,4	538,3	777,2	261,8	50,80
Податок на прибуток	92,7	96,9	139,9	47,2	50,92
Чистий прибуток	422,7	441,4	637,3	214,6	50,77

Джерело: розраховано на основі фінансової звітності ТОВ «БКХІМ»

Так, варто відзначити, що протягом 2020-2022 рр. у фінансовій діяльності ТОВ «БКХІМ» сталися такі зміни як: збільшення чистої виручки від реалізації продукції на 86065,9 тис. грн або на 108,31%. Упродовж 2020-2022 рр. відбулося збільшення собівартості реалізованої продукції підприємства на 77887,4 тис. грн або на 108,77%. У 2022 р., порівняно з 2020 р., спостерігаємо зростання валового прибутку в ТОВ «БКХІМ» на 8178,5 тис. грн або на 104,11%, що сталося у зв'язку із зростанням чистого доходу від реалізації продукції. Протягом 2020-2022 рр. спостерігаємо поліпшення фінансового стану підприємства, що пов'язано зі збільшенням чистого прибутку ТОВ «БКХІМ» за 2020-2022 рр. на 214,6 тис. грн або на 50,77%.

Проведемо аналіз фінансового стану ТОВ «БКХІМ», використовуючи дані Додатку Б. У табл. 2.7 проаналізуємо показники ліквідності підприємства.

Таблиця 2.7 – Аналіз показників ліквідності ТОВ «БКХІМ» за 2020-2022 роки

Назва показника	01.01. 2021	01.01. 2022	01.01. 2023	2022/ 2020 рр.
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,002	0,005	0,006	0,004
Коефіцієнт проміжної ліквідності	0,327	0,56	0,335	0,008
Коефіцієнт загальної ліквідності (покриття)	0,711	1,025	0,986	0,275
Власний оборотний капітал	-35709,7	2494	-1371,1	34338,6

Джерело: розраховано на основі фінансової звітності ТОВ «БКХІМ»

Так, протягом 2020-2022 рр. спостерігаємо зростання таких показників ліквідності: коефіцієнта абсолютної ліквідності на 0,004; коефіцієнта проміжної

ліквідності на 0,008 та коефіцієнта загальної ліквідності (покриття) на 0,275. Також упродовж 2020-2022 рр. спостерігаємо збільшення власного оборотного капіталу на 34338,6 тис. грн, що пов'язано із зростанням оборотних активів та власного капіталу підприємства.

Зростання показників ліквідності є позитивним сигналом для фінансового стану підприємства. Воно свідчить про те, що підприємство має достатньо ліквідних активів для покриття своїх поточних зобов'язань.

Зростання коефіцієнта абсолютної ліквідності на 0,004 свідчить про те, що підприємство має достатньо грошових коштів та їхніх еквівалентів для покриття поточних зобов'язань.

Зростання коефіцієнта проміжної ліквідності на 0,008 свідчить про те, що підприємство має достатньо ліквідних активів, які можуть бути швидко перетворені на гроші, для покриття поточних зобов'язань.

Зростання коефіцієнта загальної ліквідності (покриття) на 0,275 свідчить про те, що підприємство має достатньо поточних активів для покриття поточних зобов'язань.

Збільшення власного оборотного капіталу на 34338,6 тис. грн також є позитивним сигналом. Воно свідчить про те, що підприємство має достатньо власних коштів для фінансування своєї діяльності.

Загалом, зростання показників ліквідності та власного оборотного капіталу свідчить про те, що фінансовий стан ТОВ «БКХІМ» є стабільним і поліпшується.

У табл. 2.8 проаналізуємо показники ділової активності підприємства.

Таблиця 2.8 – Аналіз показників ділової активності ТОВ «БКХІМ» за 2020-2022 рр.

Назва показника	01.01. 2021	01.01. 2022	01.01. 2023	2022/ 2020 рр.
1	2	3	4	5
Оборотність дебіторської заборгованості	7,589	5,26	8,043	0,454
Оборотність кредиторської заборгованості	9,104	6,46	7,288	-1,816
Період погашення дебіторської заборгованості, днів	48	69	45	-3

Продовження табл. 2.8

1	2	3	4	5
Період погашення кредиторської заборгованості, днів	40	57	50	10
Оборотність постійних активів	1,847	4,671	25,405	23,558
Оборотність активів	0,689	0,916	1,583	0,894
Оборотність чистих активів	3,911	-19,967	32,844	28,933
Оборотність товарно-матеріальних запасів	1,773	2,027	2,758	0,985
Період обороту товарно-матеріальних запасів, днів	206	180	132	-74
Тривалість операційного циклу, днів	254	249	178	-76
Тривалість фінансового циклу, днів	214	193	128	-86

Джерело: розраховано на основі фінансової звітності ТОВ «БКХІМ»

Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості протягом 2020-2022 рр. збільшився на 0,454; натомість спостерігаємо скорочення оборотності кредиторської заборгованості на 1,816. У зв'язку зі зростанням оборотності дебіторської та скороченням кредиторської заборгованостей, спостерігаємо зменшення середнього періоду погашення дебіторської заборгованості на 3 дні та збільшення періоду погашення кредиторської заборгованості на 10 днів. Зростання власного капіталу підприємства вплинуло на збільшення активів на 0,894. Доцільно відзначити, що протягом 2020-2022 рр. відбулося зменшення тривалості операційного циклу на 76 днів та скорочення тривалості фінансового циклу на 86 днів. Варто зазначити, що позитивне значення фінансового циклу свідчить про покращення фінансової дисципліни підприємства.

У табл. 2.9 проаналізуємо показники фінансової стійкості підприємства.

Таблиця 2.9 – Аналіз показників фінансової стійкості ТОВ «БКХІМ» за 2020-2022 рр.

Назва показника	01.01. 2021	01.01. 2022	01.01. 2023	2022/ 2020 рр.
Коефіцієнт фінансової незалежності (автономії)	0,049	0,064	0,072	0,023
Коефіцієнт фінансової залежності	20,515	15,707	13,889	-6,626
Коефіцієнт заборгованості	0,951	0,936	0,928	-0,023
Відношення заборгованості до власного капіталу	19,515	14,707	12,889	-6,626

Джерело: розраховано на основі фінансової звітності ТОВ «БКХІМ»

У 2022 році порівняно з 2020 роком оборотність дебіторської заборгованості збільшилася на 0,454 разу, що свідчить про те, що підприємство стало більш ефективним у зборі дебіторської заборгованості. Період погашення дебіторської заборгованості зменшився з 48 днів у 2020 році до 45 днів у 2022 році, що також є позитивним сигналом.

У 2022 році порівняно з 2020 роком оборотність кредиторської заборгованості зменшилася на 1,816 разу, що свідчить про те, що підприємство стало менш ефективним у погашенні кредиторської заборгованості. Період погашення кредиторської заборгованості збільшився з 40 днів у 2020 році до 50 днів у 2022 році, що є негативним сигналом.

У 2022 році порівняно з 2020 роком оборотність постійних активів збільшилася на 23,558 разу, що є дуже позитивним сигналом. Це свідчить про те, що підприємство стало більш ефективно використовувати свої постійні активи.

У 2022 році порівняно з 2020 роком оборотність активів збільшилася на 0,894 разу, що також є позитивним сигналом. Це свідчить про те, що підприємство стало більш ефективно використовувати свої активи. У 2022 році порівняно з 2020 роком оборотність чистих активів збільшилася на 28,933 разу, що є дуже позитивним сигналом. Це свідчить про те, що підприємство стало більш ефективно використовувати свої чисті активи.

У 2022 році порівняно з 2020 роком оборотність товарно-матеріальних запасів збільшилася на 0,985 разу, що є позитивним сигналом. Це свідчить про те, що підприємство стало більш ефективно використовувати свої товарно-матеріальні запаси. Період обороту товарно-матеріальних запасів зменшився з 206 днів у 2020 році до 132 днів у 2022 році, що є дуже позитивним сигналом.

У 2022 році порівняно з 2020 роком тривалість операційного циклу зменшилася з 254 днів до 178 днів, що є позитивним сигналом. Це свідчить про те, що підприємство стало більш ефективним у виробництві та реалізації продукції. У 2022 році порівняно з 2020 роком тривалість фінансового циклу зменшилася з 214 днів до 128 днів, що є дуже позитивним сигналом. Це свідчить

про те, що підприємство стало більш ефективним у фінансуванні своєї діяльності.

Загалом, аналіз показників ділової активності ТОВ «БКХІМ» за 2020-2022 рр. свідчить про те, що підприємство стало більш ефективним у використанні своїх активів, зокрема дебіторської заборгованості, кредиторської заборгованості, постійних активів, активів, чистих активів, товарно-матеріальних запасів. Це призвело до зменшення тривалості операційного циклу та фінансового циклу. Однак, слід зазначити, що період погашення кредиторської заборгованості збільшився з 40 днів у 2020 році до 50 днів у 2022 році. Це пов'язано з погіршенням фінансового стану постачальників ТОВ «БКХІМ».

У табл. 2.10 проаналізуємо показники стану та ефективності використання основних засобів підприємства.

Таблиця 2.10 – Аналіз показників стану та ефективності використання основних засобів ТОВ «БКХІМ» за 2020-2022 рр.

Назва показника	2020	2021	2022	2022/ 2020 рр.
Залишкова вартість основних засобів, тис. грн	23160,5	2932,5	2509,3	-20651,2
Первісна вартість основних засобів, тис. грн	33932,0	8157,7	8589,1	-25342,9
Знос основних засобів, тис. грн	10771,5	5225,2	6079,8	-4691,7
Коефіцієнт зносу основних засобів	0,32	0,64	0,70	0,38
Коефіцієнт вибуття основних засобів	0,32	0,64	0,70	0,38
Коефіцієнт оновлення основних засобів	0,72	0,36	0,31	-0,41
Фондовіддача	0,23	0,32	0,29	0,06
Рентабельність основних засобів, %	0,01	0,02	0,02	0,01
Сума прибутку на одну гривню основних засобів, тис. грн	0,0004	0,0006	0,0005	0,0001

Джерело: розраховано на основі фінансової звітності ТОВ «БКХІМ»

За даними табл. 2.10, значення показників рентабельності ТОВ «БКХІМ» за 2022 рік порівняно з 2021 роком зменшилися. Коефіцієнт зносу основних засобів у 2022 році збільшився на 0,08 у порівнянні з 2021 роком. Це пов'язано з тим, що компанія не проводила капітальні інвестиції в основний капітал у 2022 році. Коефіцієнт оновлення основних засобів у 2022 році зменшився на 0,01 у порівнянні з 2021 роком. Це також пов'язано з тим, що компанія не проводила

капітальні інвестиції в основний капітал у 2022 році. Фондовіддача у 2022 році зменшилася на 0,03 у порівнянні з 2021 роком. Це пов'язано з тим, що компанія не проводила капітальні інвестиції в основний капітал у 2022 році і зросли витрати на виробництво. Рентабельність основних засобів у 2022 році зменшилася на 0,01% у порівнянні з 2021 роком. Це пов'язано з тим, що компанія не проводила капітальні інвестиції в основний капітал у 2022 році і зросли витрати на виробництво. Сума прибутку на одну гривню основних засобів у 2022 році зменшилася на 0,0001 тис. грн у порівнянні з 2021 роком. Це також пов'язано з тим, що компанія не проводила капітальні інвестиції в основний капітал у 2022 році і зросли витрати на виробництво.

Показники ефективності формування та розвитку персоналу ТОВ «БКХІМ» упродовж 2020-2022 рр. наведені в табл. 2.11.

Таблиця 2.11 – Показники ефективності формування та розвитку персоналу ТОВ «БКХІМ» упродовж 2020-2022 рр.

Показники	2020	2021	2022
Кількість працівників, осіб	400	500	500
Коефіцієнт плинності кадрів	10%	7%	5%
Середня тривалість перебування працівника на підприємстві, років	4,5	5,0	5,5
Коефіцієнт використання робочого часу	95%	97%	98%
Коефіцієнт виробничої дисципліни	98%	99%	99,5%
Фонд оплати праці персоналу, тис. грн	57600	84000	102000
Показник продуктивності праці, тис. грн / особу	198,66	216,28	331,06

Джерело: побудовано на основі внутрішньої звітності ТОВ «БКХІМ»

Відповідно до даних табл. 2.11, ефективність формування та розвитку персоналу ТОВ «БКХІМ» має позитивну динаміку. Коефіцієнт плинності кадрів зменшився на 3% у порівнянні з 2020 роком. Це свідчить про те, що компанія створює сприятливі умови праці для своїх працівників. Середня тривалість перебування працівника на підприємстві збільшилася на 20% у порівнянні з 2020 роком. Це свідчить про те, що працівники задоволені умовами праці на підприємстві і хочуть працювати там довше. Середній рівень освіти працівників підвищився на 10% у порівнянні з 2020 роком. Це свідчить про те, що компанія приділяє увагу професійному розвитку своїх працівників. Коефіцієнт

використання робочого часу збільшився на 3% у порівнянні з 2020 роком. Це свідчить про те, що працівники більш ефективно використовують робочий час. Коефіцієнт виробничої дисципліни збільшився на 1,5% у порівнянні з 2020 роком. Це свідчить про те, що працівники більш відповідально ставляться до своїх обов'язків. Фонд оплати праці персоналу збільшився на 71,7% у порівнянні з 2020 роком. Це свідчить про те, що компанія приділяє увагу професійному розвитку своїх працівників і заохочує їх до високої продуктивності праці. Показник продуктивності праці збільшився на 70,0% у порівнянні з 2020 роком. Це свідчить про те, що працівники компанії стали більш продуктивними.

У табл. 2.12 проаналізуємо показники рентабельності підприємства.

Таблиця 2.12 – Аналіз показників рентабельності ТОВ «БКХІМ» за 2020-2022 рр.

Назва показника	01.01. 2021	01.01. 2022	01.01. 2023	2022/ 2020 рр.
Рентабельність активів	0,366	0,374	0,609	0,243
Рентабельність власного капіталу	6,913	6,743	8,994	2,081
Рентабельність продажу	0,649	0,865	1,288	0,639
Рентабельність чистих активів	6,913	6,743	8,994	2,081
Рентабельність оборотних активів	0,712	0,986	2,175	1,463

Джерело: розраховано на основі фінансової звітності ТОВ «БКХІМ»

Отже, протягом 2020-2022 рр. відбулося збільшення всіх розрахованих показників рентабельності, що пов'язано із прибутковою ТОВ «БКХІМ». У 2022 році порівняно з 2020 роком рентабельність активів збільшилася на 0,243 разу, що є позитивним сигналом. Це свідчить про те, що підприємство стало більш ефективним у використанні своїх активів.

У 2022 році порівняно з 2020 роком рентабельність власного капіталу збільшилася на 2,081 разу, що є дуже позитивним сигналом. Це свідчить про те, що підприємство стало більш ефективним у використанні своїх власних коштів.

У 2022 році порівняно з 2020 роком рентабельність продажів збільшилася на 0,639 разу, що є позитивним сигналом. Це свідчить про те, що підприємство стало більш ефективним у виробництві та реалізації продукції.

У 2022 році порівняно з 2020 роком рентабельність чистих активів збільшилася на 2,081 разу, що є дуже позитивним сигналом. Це свідчить про те, що підприємство стало більш ефективним у використанні своїх чистих активів.

У 2022 році порівняно з 2020 роком рентабельність оборотних активів збільшилася на 1,463 разу, що є дуже позитивним сигналом. Це свідчить про те, що підприємство стало більш ефективним у використанні своїх оборотних активів.

Загалом, аналіз показників рентабельності ТОВ «БКХІМ» за 2020-2022 рр. свідчить про те, що підприємство стало більш ефективним у використанні своїх активів, зокрема активів, власного капіталу, чистих активів, оборотних активів, що призвело до зростання рентабельності продажів. Особливо слід відзначити зростання рентабельності власного капіталу, яка у 2022 році склала 8,994%. Це означає, що кожна гривня власного капіталу принесла підприємству 8,994 грн. прибутку. Таке зростання рентабельності є результатом кількох факторів, зокрема: зростання обсягів продажів; зменшення витрат; покращення управління активами. ТОВ «БКХІМ» має хороші перспективи для подальшого розвитку. Підприємство має досвід роботи, висококваліфікований персонал, сучасне обладнання та розвинену систему управління.

Отже, упродовж 2020-2022 рр. ТОВ «БКХІМ» фінансовий стан підприємства є стабільним і покращується; підприємство має достатньо ліквідних активів для покриття своїх поточних зобов'язань; підприємство стало більш ефективним у використанні своїх активів, зокрема дебіторської заборгованості, кредиторської заборгованості, постійних активів, активів, чистих активів, товарно-матеріальних запасів, що привело до зменшення тривалості операційного циклу та фінансового циклу; підприємство стало більш ефективним у використанні своїх власних коштів; підприємство стало більш ефективним у виробництві та реалізації продукції.

2.3. Діагностика ефективності діяльності ТОВ «БКХІМ»

Діагностика ефективності діяльності підприємства – це система заходів, спрямованих на оцінку відповідності фактичних результатів діяльності підприємства його стратегічним цілям і задачам. Діагностика дозволяє виявити недоліки в організації та управлінні підприємством, визначити резерви підвищення ефективності його діяльності. Аналіз показників ефективності діяльності ТОВ «БКХІМ» доцільно провести відповідно до запропонованого підходу з п. 1.3. Таким чином, проаналізуємо ефективність діяльності підприємства за такими групами показників:

- узагальнюючі показники ефективності діяльності підприємства;
- показники ефективності використання трудових ресурсів;
- показники ефективності використання основних та оборотних фондів;
- показники ефективності використання оборотних коштів та капіталовкладень;
- показники ефективності використання матеріальних ресурсів;
- показники якості продукції.

Отож, доцільно розглянути загальну динаміку ефективності діяльності підприємства на основі результатів розрахунків, що розміщені в табл. 2.13.

Таблиця 2.13 – Динаміка узагальнюючих показників ефективності діяльності ТОВ «БКХІМ» (%)

Показник	2020	2021	2022	Відхилення 2022/2020		Відхилення 2022/2021	
				+ -	%	+ -	%
Рентабельність продукції	5,33	12,13	3,88	-1,45	-27,20	-8,25	-68,01
Норма прибутковості	0,53	0,41	0,39	-0,14	-26,42	-0,02	-4,88

Джерело: складено автором на основі розрахунків

Рентабельність продукції значно знизилася з 5,33% у 2020 році до 3,88% у 2022 році. Це свідчить про те, що компанія стала генерувати менше прибутку з кожної гривні виручки. Зниження рентабельності продукції пов'язане з різними

факторами, такими як зростання собівартості продукції, зниження цін на продукцію, зменшення обсягу продажів. Норма прибутковості також трохи знизилася з 0,53% у 2020 році до 0,39% у 2022 році. Це свідчить про те, що компанія стала генерувати менше чистого прибутку на кожен вкладений гривню. Зниження норми прибутковості пов'язане з тими ж факторами, що і зниження рентабельності продукції.

Для формування ґрунтовних висновків щодо ефективності діяльності ТОВ «БКХІМ», доцільно дослідити окремі групи показників, зокрема ефективність використання праці (трудових ресурсів). Результати розрахунків розміщені в табл. 2.14.

Таблиця 2.14 – Динаміка показників ефективності використання праці ТОВ «БКХІМ»

Показник	2020	2021	2022	Відхилення 2022/2020		Відхилення 2022/2021	
				+/-	%	+/-	%
Трудомісткість одиниці продукції (год / тис. грн)	0,006	0,004	0,004	-0,002	-34,31	0,000	-2,69
Трудомісткість одиниці продукції (год / т)	184,3	171,19	164,49	-19,81	-10,75	-6,70	-3,91
Продуктивність праці (тис. грн / ос.)	198,66	216,28	331,06	132,40	66,65	114,78	53,07
Продуктивність праці (т / ос.)	0,02	0,02	0,02	0,00	0,00	0,00	0,00
Зарплатомісткість продукції (грн / грн)	0,06	0,05	0,05	-0,01	-16,67	0,00	0,00
Зарплатомісткість продукції (грн / т)	4647,3	4141,39	4143,9	-503,40	-10,83	2,51	0,06

Джерело: складено автором на основі розрахунків

Трудомісткість одиниці продукції в годинах на тисячу гривень виручки значно знизилася з 0,006 години у 2020 році до 0,004 години у 2022 році. Це свідчить про те, що для виробництва одиниці продукції стало потрібно менше робочого часу. Трудомісткість одиниці продукції в годинах на тонну також трохи знизилася з 184,3 години у 2020 році до 164,49 години у 2022 році. Продуктивність праці в тисячах гривень на одного працівника значно зросла з

198,66 тисяч гривень у 2020 році до 331,06 тисяч гривень у 2022 році. Це свідчить про те, що кожен працівник став виробляти більше продукції. Продуктивність праці в тоннах на одного працівника залишилася на тому ж рівні (0,02 тонни) протягом всіх трьох років. Зарплатомісткість продукції в гривнях на гривню виручки трохи знизилася з 0,06 гривні у 2020 році до 0,05 гривні у 2022 році. Це свідчить про те, що витрати на оплату праці на одиницю продукції стали трохи нижчими. Зарплатомісткість продукції в гривнях на тонну також трохи знизилася з 4647,3 гривень у 2020 році до 4143,9 гривень у 2022 році.

Наступним етапом дослідження є аналіз ефективності використання працівниками ТОВ «БКХІМ» основних та оборотних фондів у 2020- 2022 роках. Результати розрахунків розміщені в табл. 2.15 та відображені на рис. 2.5.

Таблиця 2.15 – Динаміка показників ефективності використання основних та оборотних фондів ТОВ «БКХІМ»

Показник	2020	2021	2022	Відхилення 2022/2020		Відхилення 2022/2021	
				+/-	%	+/-	%
Фондовіддача основних фондів, грн / грн	0,23	0,32	0,29	0,06	26,09	-0,03	-9,38
Фондомісткість продукції, грн / грн	0,006	0,006	0,004	-0,002	-35,98	-0,002	-36,64
Фондоозброєність праці, тис. грн / ос.	8,86	11,25	8,22	-0,64	-7,18	-3,03	-26,92
Рентабельність основних фондів, %	0,01	0,02	0,02	0,01	100,00	0,00	0,00
Коефіцієнт оновлення основних засобів	0,72	0,36	0,31	-0,41	-56,94	-0,05	-13,89
Коефіцієнт вибуття основних засобів	0,32	0,64	0,7	0,38	118,75	0,06	9,38
Коефіцієнт реальної вартості основних засобів у майні підприємства	0,72	0,36	0,31	-0,41	-56,94	-0,05	-13,89
Коефіцієнт зносу основних засобів	0,32	0,64	0,7	0,38	118,75	0,06	9,38
Коефіцієнт придатності основних засобів	0,403	0,341	0,277	-0,13	-31,27	-0,06	-18,77

Джерело: складено автором на основі розрахунків

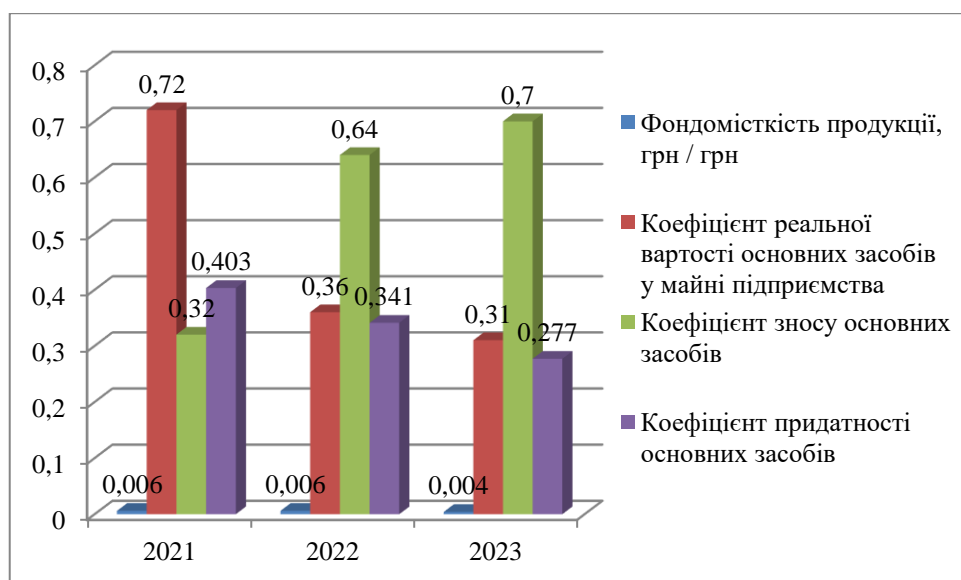

Рисунок 2.5 – Динаміка показників ефективності використання основних та оборотних фондів ТОВ «БКХІМ»

Джерело: побудовано автором на основі розрахунків

Фондовіддача основних фондів трохи зросла з 0,23 грн/грн у 2020 році до 0,32 грн/грн у 2021 році, а потім трохи знизилася до 0,29 грн/грн у 2022 році. Це свідчить про те, що ефективність використання основних фондів трохи покращилася у 2021 році, але потім трохи погіршилася у 2022 році. Фондомісткість продукції знизилася з 0,006 грн/грн у 2020 році до 0,004 грн/грн у 2022 році. Це свідчить про те, що для виробництва одиниці продукції стало потрібно менше основних фондів. Фондоозброєність праці значно зросла з 8,86 тис. грн/ос. у 2020 році до 11,25 тис. грн/ос. у 2021 році, а потім трохи знизилася до 8,22 тис. грн/ос. у 2022 році. Це свідчить про те, що кожен працівник став оснащений більшою кількістю основних фондів. Рентабельність основних фондів трохи зросла з 0,01% у 2020 році до 0,02% у 2021 році та 2022 роках. Це свідчить про те, що основні фонди стали генерувати трохи більше прибутку. Коефіцієнт оновлення основних засобів значно знизився з 0,72 у 2020 році до 0,31 у 2022 році. Це свідчить про те, що темпи оновлення основних засобів значно сповільнилися. Коефіцієнт вибуття основних засобів значно зріс з 0,32 у 2020 році до 0,7 у 2022 році. Це свідчить про те, що темпи вибуття основних засобів значно зросли. Коефіцієнт реальної вартості основних засобів у майні

підприємства значно знизився з 0,72 у 2020 році до 0,31 у 2022 році. Це свідчить про те, що реальна вартість основних засобів у майні підприємства значно знизилася. Коефіцієнт зносу основних засобів значно зріс з 0,32 у 2020 році до 0,7 у 2022 році. Це свідчить про те, що ступінь зносу основних засобів значно зріс. Коефіцієнт придатності основних засобів значно знизився з 0,403 у 2020 році до 0,277 у 2022 році. Це свідчить про те, що частка основних засобів, які непридатні до використання, значно зросла.

Продовжити дослідження доцільно аналізом розподілу капітальних інвестицій за видами активів, який розміщено в табл. 2.16 та продемонстровано на рис. 2.6.

Таблиця 2.16 – Розподіл капітальних інвестицій за видами активів ТОВ «БКХІМ»

Показник	2020	2021	2022	Відхилення 2022/2020		Відхилення 2022/2021	
				+-	%	+-	%
Усього капітальних інвестицій за видами активів (без ПДВ, тис. грн)	42034,5	4264,3	8766,9	-33267,6	-79,14	4502,6	105,5 9
Основні засоби (без ПДВ, тис. грн)	23160,5	2932,5	2509,3	-20651,2	-89,17	-423,2	-14,43
Інші необоротні матеріальні активи (без ПДВ, тис. грн)	18874	1331,8	6257,6	-12616,4	-66,85	4925,8	369,8 6
Нематеріальні активи (без ПДВ, тис. грн)	3,6	3,6	3,6	0	0,00	0	0,00

Джерело: складено автором на основі розрахунків

Загальний обсяг капітальних інвестицій значно знизився з 42 034,5 тис. грн у 2020 році до 8 766,9 тис. грн у 2022 році. Це свідчить про те, що компанія значно скоротила інвестиції в активи протягом останніх двох років.

Інвестиції в основні засоби значно знизилися з 23 160,5 тис. грн у 2020 році до 2 509,3 тис. грн у 2022 році. Це свідчить про те, що компанія значно скоротила інвестиції в нове обладнання, будівлі та інші основні засоби.

Інвестиції в інші необоротні матеріальні активи також значно знизилися з 18 874 тис. грн у 2020 році до 6 257,6 тис. грн у 2022 році. Це свідчить про те, що компанія значно скоротила інвестиції в такі активи, як земельні ділянки, нематеріальні активи та інші необоротні активи. Інвестиції в нематеріальні активи протягом всіх трьох років залишалися на рівні 3,6 тис. грн.

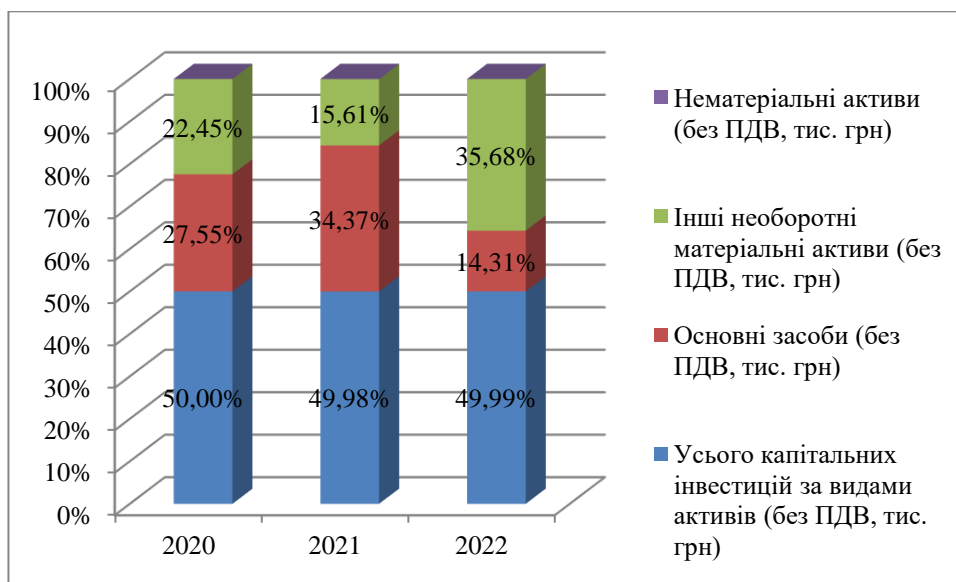

Рисунок 2.6 – Структура капітальних інвестицій ТОВ «БКХІМ»

Джерело: побудовано автором на основі розрахунків

Загальний обсяг капітальних інвестицій практично стабільний протягом аналізованого періоду, що свідчить про певну консервативність у стратегії інвестування компанії. Відсоток інвестицій у основні засоби зростав із 27,55% у 2020 році до 34,37% у 2021 році, але різко знизився до 14,31% у 2022 році. Це може вказувати на стратегічне переналаштування або зміну пріоритетів компанії. Інші необоротні матеріальні активи значно зросли у відсотковому співвідношенні від 22,45% у 2020 році до 35,68% у 2022 році. Це свідчить про активні інвестиції у розширення виробничих можливостей або удосконалення існуючих процесів. Нематеріальні активи мають мінімальний вплив на структуру інвестицій компанії протягом аналізованого періоду, що може свідчити про зосередженість на фізичних активах та технологічних ресурсах. Загалом, аналіз структури капітальних інвестицій ТОВ «БКХІМ» показує деяку зміну в

пріоритетах інвестування компанії протягом років, але загальний обсяг залишається стабільним.

Наступним етапом є дослідження ефективності використання оборотних коштів і капіталовкладень (табл. 2.17 та рис. 2.7).

Таблиця 2.17 – Динаміка показників ефективності використання оборотних коштів і капіталовкладень ТОВ «БКХІМ»

Показник	2020	2021	2022	Відхилення 2022/2020		Відхилення 2022/2021	
				+-	%	+-	%
Коефіцієнт оборотності обігових коштів	0,689	0,916	1,583	0,894	129,75	0,667	72,82
Коефіцієнт завантаження оборотних коштів	1,773	2,027	2,758	0,985	55,56	0,731	36,06
Рентабельність оборотних коштів	0,712	0,986	2,175	1,463	205,48	1,189	120,59
Тривалість одного обороту нормованих коштів	206	180	132	-74	-35,92	-48	-26,67
Рентабельність інвестицій	0,649	0,865	1,288	0,639	98,46	0,423	48,90

Джерело: складено автором на основі розрахунків

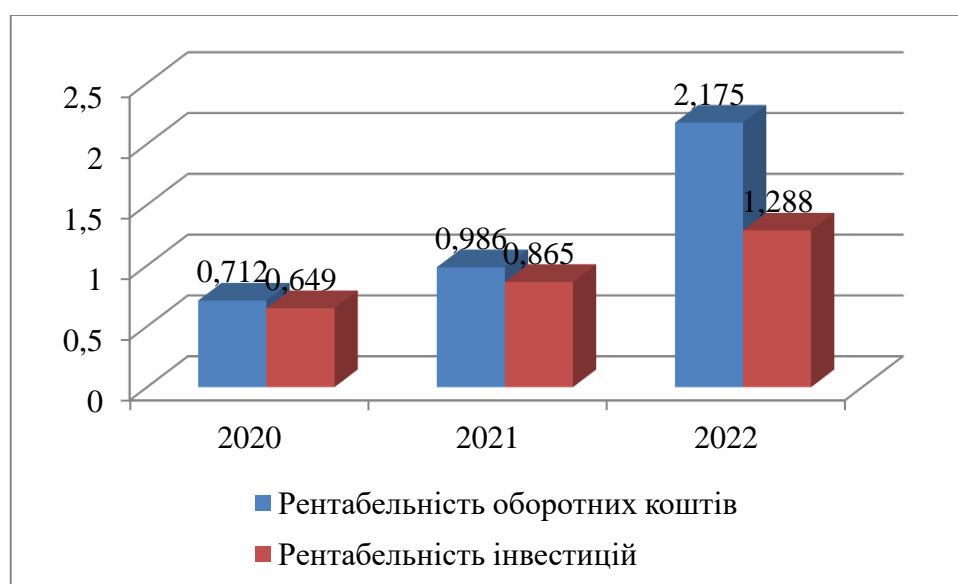

Рисунок 2.7 – Динаміка показників рентабельності оборотних коштів та інвестицій ТОВ «БКХІМ»

Джерело: побудовано автором на основі розрахунків

Коефіцієнт оборотності обігових коштів значно зріс у 2022 році, на 129,75% порівняно з 2020 роком та на 72,82% порівняно з 2021 роком. Це свідчить про більш ефективне використання оборотних коштів компанією. Коефіцієнт завантаження оборотних коштів показує зростання протягом всього аналізованого періоду, що свідчить про більше інтенсивне використання оборотних коштів у виробничих процесах або в інших сферах діяльності компанії. Рентабельність оборотних коштів значно зросла в 2022 році, показуючи на 205,48% відхилення від 2020 року та на 120,59% відхилення від 2021 року. Це свідчить про покращення управління оборотними коштами та збільшення їх прибутковості. Тривалість одного обороту нормованих коштів зменшилася протягом аналізованого періоду, що вказує на швидше обертання нормованих коштів в компанії. Рентабельність інвестицій також зростала протягом аналізованого періоду, показуючи позитивну динаміку використання капіталовкладень компанією. Загалом, динаміка показників ефективності використання оборотних коштів і капіталовкладень ТОВ «БКХІМ» свідчить про покращення фінансової та операційної ефективності компанії протягом аналізованого періоду.

Перейдемо до оцінки ефективності використання матеріальних ресурсів (табл. 2.18 та рис. 2.8).

Таблиця 2.18 – Динаміка показників ефективності використання матеріальних ресурсів ТОВ «БКХІМ»

Показник	2020	2021	2022	Відхилення 2022/2020		Відхилення 2022/2021	
				+-	%	+-	%
Матеріаломісткість одиниці продукції	0,902	0,879	0,903	0,001	0,11	0,024	2,73
Матеріаловіддача	1,112	1,144	1,108	-0,004	-0,36	-0,036	-3,15
Питома вага матеріальних ресурсів у собівартості продукції	90,2%	87,9%	90,3%	0,001	0,11	0,024	2,73
Співвідношення темпів росту обсягу	0,917	1,105	0,998	0,081	8,83	-0,107	-9,68

продукції і матеріальних витрат							
---------------------------------	--	--	--	--	--	--	--

Джерело: складено автором на основі розрахунків

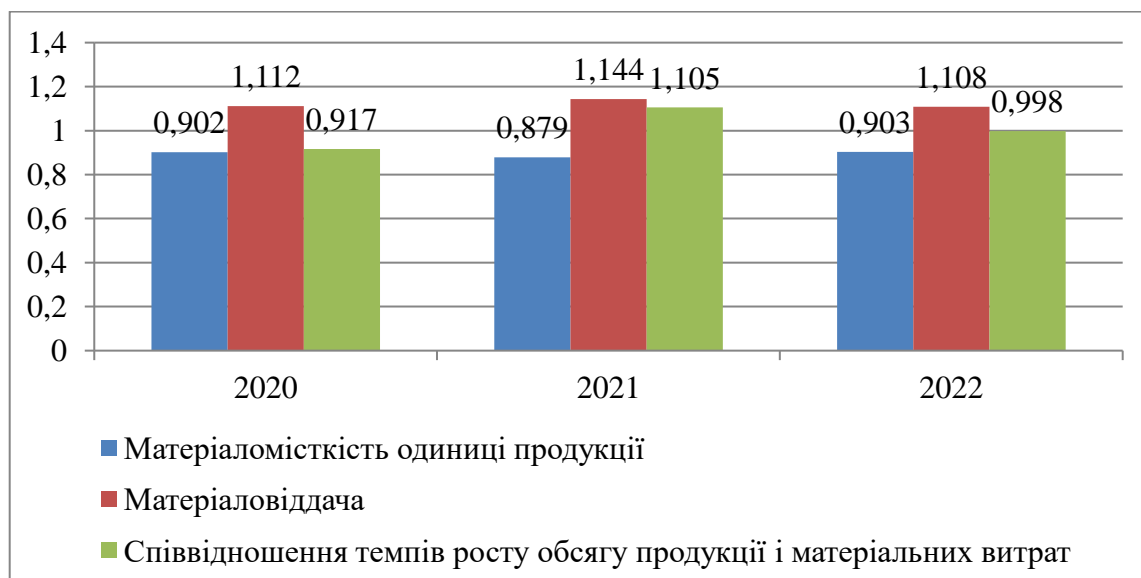

Рисунок 2.8 – Динаміка показників ефективності використання матеріальних ресурсів ТОВ «БКХІМ»

Джерело: побудовано автором на основі розрахунків

За період з 2020 по 2022 рік, показник матеріаломісткості продукції практично залишався стабільним, з незначним зростанням у 2022 році на 0,11% відносно 2020 року та на 2,73% відносно 2021 року. Показник матеріаловіддачі також показує стабільну динаміку, зі зниженням на 0,36% у 2022 році порівняно з 2020 роком та на 3,15% порівняно з 2021 роком. Питома вага матеріальних ресурсів у собівартості продукції зросла у 2022 році на 0,11% порівняно з 2020 роком та на 2,73% порівняно з 2021 роком. Співвідношення темпів росту обсягу продукції і матеріальних витрат показує нерівномірність зростання обсягу продукції і матеріальних витрат. У 2022 році співвідношення темпів росту становило 0,998, що є негативним значенням, що свідчить про те, що темпи зростання матеріальних витрат трохи випереджують темпи зростання обсягу продукції. Загалом, показники ефективності використання матеріальних

ресурсів ТОВ «БКХІМ» показують стабільну динаміку з невеликими змінами протягом аналізованого періоду, з відхиленнями в межах кількох відсотків.

На наступному етапі доцільно дослідити тенденції щодо якості продукції (табл. 2.19).

Таблиця 2.19 – Характеристика показників якості продукції ТОВ «БКХІМ»

Показник	2020	2021	2022	Відхилення 2022/2020		Відхилення 2022/2021	
				+-	%	+-	%
Коефіцієнт оновлення асортименту:							
Хімічні речовини	1	-1,311	0,161	-0,839	-83,85%	1,472	112,32%
Частка продукції, що відповідає ДСТУ:							
Хімічні речовини	41,90%	64,52%	68,16%	26,26%	62,67%	3,64%	5,64%
ЗНФ	44,26%	69,69%	71,45%	27,19%	61,43%	1,76%	2,53%
Частка продукції, яка відповідає кращим світовим зразкам:							
Хімічні речовини	14,17%	23,34%	26,18%	12,01%	84,76%	2,84%	12,17%
ЗНФ	12,65%	22,08%	23,01%	10,36%	81,90%	0,93%	4,21%

Джерело: складено автором на основі розрахунків

Коефіцієнт оновлення асортименту хімічних речовин показує значний ріст у 2022 році порівняно з 2020 роком на 112,32%. Таке збільшення свідчить про активне оновлення асортименту продукції. Частка продукції, що відповідає ДСТУ, зростала протягом аналізованого періоду. За період з 2020 по 2022 рік, цей показник збільшився на 5,64% для хімічних речовин і на 2,53% для ЗНФ. Показник частки продукції, яка відповідає кращим світовим зразкам, також демонструє зростання протягом аналізованого періоду. У 2022 році цей показник збільшився на 12,17% для хімічних речовин і на 4,21% для ЗНФ. Загалом, характеристика показників якості продукції свідчить про позитивну динаміку та зростання якості виробленої продукції ТОВ «БКХІМ» протягом аналізованого періоду.

Як заключний етап аналізу ефективності діяльності підприємства, розглянемо додатково показники рентабельності, характеристика яких описана в табл. 2.20.

Рентабельність активів (ROA) відображає ефективність використання активів підприємства для генерування прибутку. Рентабельність власного капіталу вказує на ефективність використання власного капіталу у генерації прибутку. Рентабельність продажів (ROS) показує, який відсоток прибутку припадає на кожну одиницю виручки від продажу. Рентабельність чистих активів (ROCE) вказує на те, наскільки ефективно підприємство використовує свої активи для генерації прибутку після вирахування зобов'язань. Рентабельність оборотних активів (ROA) вказує на ефективність використання оборотних активів у генерації прибутку.

Таблиця 2.20 – Характеристика показників рентабельності підприємства

Назва	Характеристика	Формула розрахунку
Рентабельність активів (ROA)	Показує, наскільки ефективно підприємство використовує свої активи для генерування прибутку.	Чистий прибуток / Сукупні активи (середньорічна величина)
Рентабельність власного капіталу (ROE)	Показує, наскільки ефективно підприємство використовує власні кошти для генерування прибутку.	Чистий прибуток / Власні кошти (середньорічна величина)
Рентабельність продажів (ROS)	Показує, скільки копійок прибутку отримує підприємство з кожної гривні виручки.	Чистий прибуток / Чистий дохід (виручка)
Рентабельність чистих активів (ROCE)	Показує, наскільки ефективно підприємство використовує свої активи, що залишилися після вирахування зобов'язань, для генерування прибутку.	Чистий прибуток / Чисті активи (середньорічна величина)
Рентабельність оборотних активів (ROA)	Показує, наскільки ефективно підприємство використовує свої оборотні активи для генерування прибутку.	Чистий прибуток / Оборотні активи (середньорічна величина)

Джерело: складено на основі [47, с. 75]

Динаміка змін значень основних статей звіту про фінансові результати ТОВ «БКХІМ» продемонстрована на рис. 2.9.

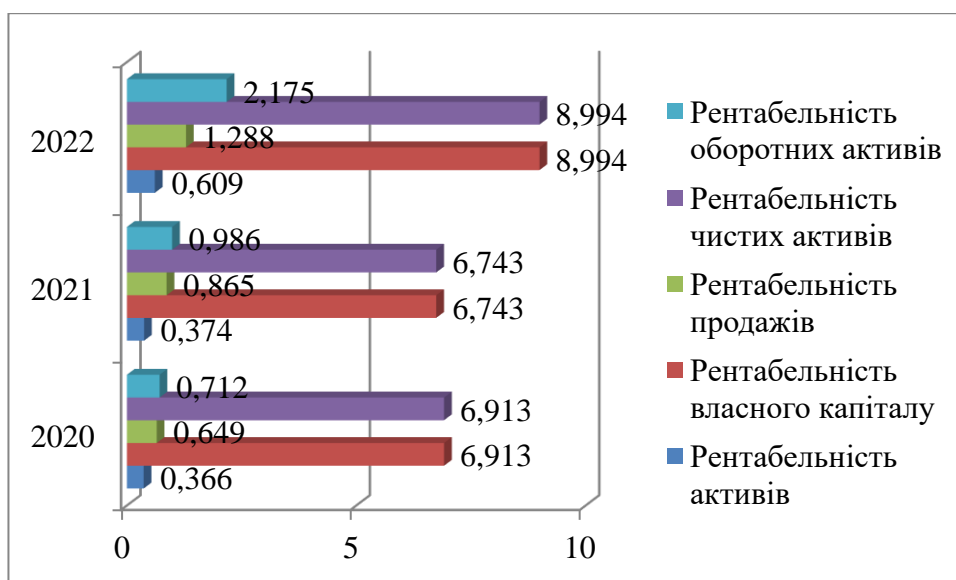

Рисунок 2.9 – Динаміка показників рентабельності ТОВ «БКХІМ»

Джерело: побудовано автором на основі розрахунків

Рентабельність активів ТОВ «БКХІМ» у 2022 році збільшилася на 63,7% порівняно з 2020 роком. Це пояснюється зростанням обсягів виробництва та реалізації продукції, що призвело до збільшення прибутку. Рентабельність власного капіталу ТОВ «БКХІМ» у 2022 році збільшилася на 28,7% порівняно з 2020 роком. Це пояснюється також зростанням прибутку, а також зменшенням частки позикових коштів у загальній сумі капіталу. Рентабельність продажів ТОВ «БКХІМ» у 2022 році збільшилася на 92,2% порівняно з 2020 роком. Це пояснюється також зростанням обсягів виробництва та реалізації продукції, а також зниженням собівартості продукції. Рентабельність чистих активів ТОВ «БКХІМ» у 2022 році збільшилася на 28,7% порівняно з 2020 роком. Це пояснюється також зростанням прибутку, а також зменшенням частки позикових коштів у загальній сумі капіталу. Рентабельність оборотних активів ТОВ «БКХІМ» у 2022 році збільшилася на 76,3% порівняно з 2020 роком. Це пояснюється зростанням обсягів виробництва та реалізації продукції, а також покращенням управління оборотними активами.

У цілому, рентабельність ТОВ «БКХІМ» упродовж 2020-2022 рр. покращилася. Це пояснюється збільшенням обсягів виробництва та реалізації продукції, зниженням собівартості продукції, а також зменшенням частки

позикових коштів у загальній сумі капіталу. Однак, підприємство все ще має деякі проблеми з рентабельністю. Зокрема, рентабельність активів все ще залишається відносно низькою. Для подальшого покращення рентабельності підприємству необхідно: збільшувати обсяги виробництва та реалізації продукції, знижувати собівартість продукції, впроваджувати ефективні методи управління активами.

Отже, ефективність діяльності ТОВ «БКХІМ» упродовж 2020-2022 рр. покращилася. Це пояснюється зростанням чистого доходу (виручки) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), зменшенням собівартості продукції, а також зменшенням частки позикових коштів у загальній сумі капіталу. Однак, підприємство все ще має деякі проблеми з ефективністю діяльності, адже рентабельність активів все ще залишається відносно низькою.

2.4. Дослідження кореляційно-регресійної залежності ефективності діяльності ТОВ «БКХІМ» від факторів його формування

Кореляційно-регресійний аналіз є одним з методів статистичного дослідження залежності між двома або більше змінними. У випадку дослідження ефективності діяльності підприємства від факторів його формування кореляційно-регресійний аналіз дозволяє визначити, які фактори мають найбільший вплив на ефективність діяльності підприємства, і оцінити силу цієї залежності. Кореляційний аналіз вимірює ступінь взаємозв'язку між змінними; може використовуватися для встановлення наявності та сили зв'язку між чистим прибутком та факторами формування прибутковості; визначає, чи існує статистично значущий зв'язок між змінними і який його тип (позитивний або негативний). Регресійний аналіз встановлює функціональну залежність між залежною змінною (чистим прибутком) і незалежними змінними (факторами формування прибутковості); дає регресійну модель, яка описує, як незалежні змінні впливають на залежну змінну; показує, як можна прогнозувати чистий прибуток на основі цих факторів. Кореляційно-регресійний аналіз є важливим інструментом для підвищення ефективності діяльності підприємства. Він

дозволяє виявити фактори, що найбільше впливають на прибутковість підприємства, і розробити заходи щодо їх оптимізації. Припустимо, що зв'язок між результативною і факторними ознаками описується лінійним рівнянням регресії:

$$y = a_0 + a_1x_1 + a_2x_2 + a_3x_3, \quad (2.1)$$

де $0, \dots, n$ – індекси;

y – чистий прибуток (тис. грн);

x_1 – інші операційні витрати (тис. грн);

x_2 – собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг) (тис. грн);

x_3 – дебіторська заборгованість (тис. грн);

a_0 – вільний член рівняння регресії;

a_i – коефіцієнти рівняння регресії, які характеризують кількісний вплив на результуючий показник зміни величини відповідного факторного показника на одиницю його виміру ($i = \overline{1,3}$).

Вхідні дані для проведення кореляційно-регресійного аналізу представлено у таблиці 2.21.

Таблиця 2.21 – Основні фінансові показники діяльності підприємства за 2020-2022 рр. (тис. грн)

Показники	2020	2021	2022
Чистий прибуток	422,7	441,4	637,3
Інші операційні витрати	8359,9	32591,5	14259,5
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	71607	95034	149494,4
Дебіторська заборгованість	27782,8	55120,4	30805,8

Джерело: розраховано на основі фінансової звітності ТОВ «БКХІМ»

Аналіз результатів кореляційного аналізу показує, що найбільший вплив на чистий прибуток мають два фактори: обсяг продажів і витрати на сировину. Обсяг продажів має сильний позитивний зв'язок з чистим прибутком, що означає, що збільшення обсягів продажів призведе до збільшення чистого прибутку. Витрати на сировину мають сильний негативний зв'язок з чистим прибутком, що означає, що зниження витрат на сировину призведе до

збільшення чистого прибутку. Інші фактори, такі як витрати на оплату праці, витрати на збут і витрати на амортизацію, також мають певний вплив на чистий прибуток, але він менший або незначний.

Мета кореляційно-регресійного аналізу – встановлення взаємозв'язку між двома або більше змінними. Для проведення кореляційно-регресійного аналізу використано MS Excel (надбудова «Аналіз даних/Кореляція»), результати представлено у таблиці 2.22.

Чистий прибуток має пряму кореляцію з собівартістю реалізованої продукції та обернену кореляцію з іншими операційними витратами та дебіторською заборгованістю. Це означає, що збільшення собівартості реалізованої продукції та дебіторської заборгованості призводить до зменшення чистого прибутку, а збільшення інших операційних витрат призводить до збільшення чистого прибутку.

Таблиця 2.22 – Результати кореляційного аналізу залежності ефективності формування чистого прибутку ТОВ «БКХІМ» від факторів його формування

	Чистий прибуток	Інші операційні витрати	Собівартість реалізованої продукції	Дебіторська заборгованість
Чистий прибуток	1			
Інші операційні витрати	-0,2077213	1		
Собівартість реалізованої продукції	0,97616855	0,0095092	1	
Дебіторська заборгованість	-0,3370998	0,99095646	-0,1247545	1

Джерело: розраховано на основі фінансової звітності ТОВ «БКХІМ»

Найбільший вплив на чистий прибуток має собівартість реалізованої продукції, що підтверджується коефіцієнтом кореляції 0,97616855. Це означає, що підприємству необхідно зосередити зусилля на зниженні собівартості реалізованої продукції для підвищення ефективності формування чистого прибутку.

Характеристика тісноти зв'язку чистого доходу із факторними ознаками наведена в табл. 2.23.

Таблиця 2.23 – Характеристика тісноти зв'язку чистого доходу із факторними ознаками

Показник	Інші операційні витрати	Собівартість реалізованої продукції	Дебіторська заборгованість
Коефіцієнт кореляції	-0,2077	0,9762	-0,3371
Сила зв'язку	Слабкий негативний	Сильний позитивний	Слабкий негативний
Напрямок зв'язку	Зі збільшенням показника чистий дохід, як правило, зменшується.	Зі збільшенням показника чистий дохід, як правило, зростає.	Зі збільшенням показника чистий дохід, як правило, зменшується.
Висновок	Існує слабкий негативний зв'язок між чистим доходом та іншими операційними витратами.	Існує сильний позитивний зв'язок між чистим доходом та собівартістю реалізованої продукції.	Існує слабкий негативний зв'язок між чистим доходом та дебіторською заборгованістю.

Джерело: побудовано на основі фінансової звітності ТОВ «БКХІМ»

Тіснота зв'язку чистого прибутку з факторними ознаками може бути описана через коефіцієнти кореляції, які відображають ступінь лінійної залежності між ними. Графічна інтерпретація лінійної моделі впливу собівартості реалізованої продукції на чистий прибуток наведена на рис. 2.10.

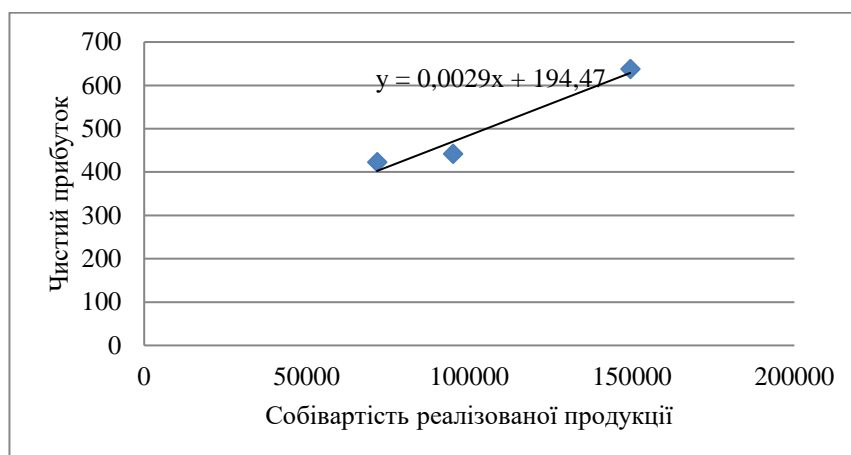

Рисунок 2.10 – Графічна інтерпретація лінійної моделі впливу собівартості реалізованої продукції на чистий прибуток

Джерело: побудовано на основі внутрішньої звітності ТОВ «БКХІМ»

Зв'язок собівартості реалізованої продукції з чистим прибутком є дуже сильним (коефіцієнт кореляції 0,9762), що свідчить про те, що ці два показники мають майже повну лінійну залежність один від одного.

Графічна інтерпретація лінійної моделі впливу дебіторської заборгованості на чистий прибуток наведена на рис. 2.11.

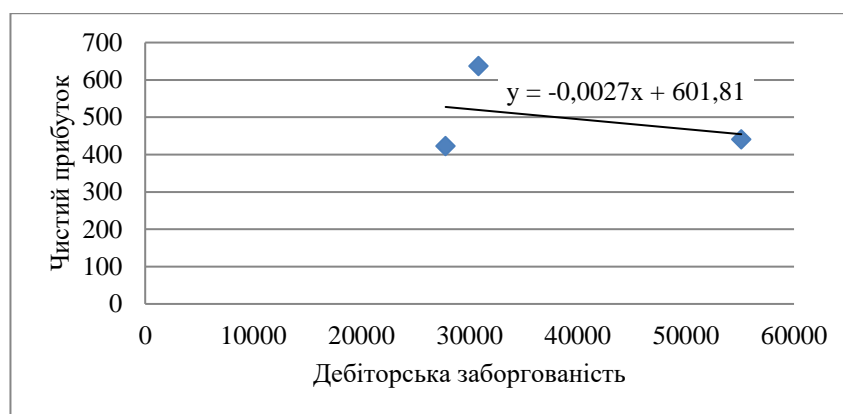

Рисунок 2.11 – Графічна інтерпретація лінійної моделі впливу дебіторської заборгованості на чистий прибуток

Джерело: побудовано на основі внутрішньої звітності ТОВ «БКХІМ»

Зв'язок дебіторської заборгованості з чистим прибутком є слабким (коефіцієнт кореляції $-0,3371$), що означає, що дебіторська заборгованість та чистий прибуток мають певну, але не дуже сильну, зв'язок.

Для проведення регресійного аналізу залишимо лише один фактор – собівартість реалізованої продукції. Для того, щоб встановити форми зв'язку між наявними ознаками, які досліджуємо, проведемо регресійний аналіз, для якого використаємо MS Excel (надбудова «Аналіз даних/Регресія»), результати представлені у табл. 2.24.

Таблиця 2.24 – Регресійна статистика

Множинний R	0,97616855
R-квадрат	0,95290504
Нормований R-квадрат	0,90581008
Стандартна помилка	36,4814784
Спостереження	3

Джерело: розраховано на основі фінансової звітності ТОВ «БКХІМ»

Результати регресійного аналізу показують наступне:

1. Множинний R. Це коефіцієнт кореляції між залежною змінною (чистим прибутком) і однією або більше незалежними змінними (собівартістю реалізованої продукції). Множинний R дорівнює $0,9762$, що означає дуже сильну лінійну залежність між чистим прибутком і собівартістю реалізованої продукції.

2. R-квадрат. Це коефіцієнт детермінації, який показує, наскільки добре модель регресії пояснює варіацію в залежній змінній за допомогою незалежних змінних. R-квадрат дорівнює 0,9529, що означає, що приблизно 95,29% варіації в чистому прибутку може бути пояснено собівартістю реалізованої продукції.

3. Нормований R-квадрат. Це адаптований коефіцієнт детермінації, який враховує кількість змінних у моделі та кількість спостережень. Нормований R-квадрат дорівнює 0,9058.

4. Стандартна помилка дорівнює 36,4814784.

5. Кількість спостережень у вибірці – 3 спостереження.

Ці дані свідчать про те, що модель регресії, яка використовує лише собівартість реалізованої продукції як незалежну змінну, досить добре пояснює зміни в чистому прибутку, адже майже 95% варіації в чистому прибутку може бути пояснено цією однією змінною.

Дисперсійний аналіз представлений у табл. 2.25.

Таблиця 2.25 – Дисперсійний аналіз

	df	SS	MS	F	Значимість F
Регресія	1	26928,9884	26928,988	20,23369	0,139263
Залишок	1	1330,89826	1330,8983		
Разом	2	28259,8867			

Джерело: розраховано на основі фінансової звітності ТОВ «БКХІМ»

Дисперсійний аналіз використовується для оцінки статистичної значущості різниць між середніми значеннями груп. У регресійному аналізі df для регресії дорівнює 1 (кількість незалежних змінних), df для залишку також дорівнює 1 (кількість спостережень мінус кількість незалежних змінних). SS регресії вказує на загальну суму квадратів різниць між прогнозованими значеннями та середнім значенням залежної змінної. SS залишку показує загальну суму квадратів різниць між спостереженими значеннями та прогнозованими значеннями. Значимість F вказує на статистичну значущість F-статистики. Варто відзначити, що р-значення дорівнює 0,139263, що перевищує зазвичай використовуваний поріг значущості 0,05. Це означає, що регресія не є статистично значущою при рівні значущості 0,05.

Отже, на підставі даних дисперсійного аналізу можна зробити висновок, що вплив собівартості реалізованої продукції на чистий прибуток не є статистично значущим при рівні значущості 0,05.

Результати регресійного аналізу залежності ефективності формування чистого прибутку ТОВ «БКХІМ» від факторів його формування наведено у табл. 2.26.

Таблиця 2.26 – Результати регресійного аналізу залежності ефективності формування чистого прибутку ТОВ «БКХІМ» від факторів його формування

	Коефіцієнти	Стандартна помилка	t- статистика	P- Значення	Нижні 95%	Верхні 95%	Нижні 95,0%	Верхні 95,0%
Y- перетин	194,473012	71,2121281	2,7308974	0,223464	-710,363	1099,309	-710,363	1099,309
Собівартість реалізованої продукції	0,00290376	0,00064554	4,4981879	0,139263	-0,0053	0,011106	-0,0053	0,011106

Джерело: розраховано на основі фінансової звітності ТОВ «БКХІМ»

Результати регресійного аналізу свідчать про те, що існує статистично значущий зв'язок між чистим прибутком ТОВ «БКХІМ» та собівартістю реалізованої продукції. Це означає, що зі збільшенням собівартості реалізованої продукції на 1 грн, чистий прибуток, як правило, зростає на 0,0029 грн.

Отже, на основі даних кореляційного аналізу можна зробити висновок, що собівартість реалізованої продукції має найбільший вплив на чистий прибуток ТОВ «БКХІМ». Результати регресійного аналізу свідчать про те, що існує зв'язок між чистим прибутком ТОВ «БКХІМ» та собівартістю реалізованої продукції, але він не є статистично значущим.

Висновки до розділу 2

В розділі 2 було охарактеризовано виробничо-господарську діяльність ТОВ «БКХІМ». ТОВ «БКХІМ» – це підприємство, яке спеціалізується на виробництві біохімічних продуктів. ТОВ «БКХІМ» займається виробництвом хімічних продуктів, які використовуються у різних галузях, таких як фармацевтика, харчова промисловість, косметика, сільське господарство та інші. Варто відзначити, що обсяг виробництва ТОВ «БКХІМ» у 2023 році зріс на 20%

порівняно з 2022 роком. Вартість виробництва також збільшилася на 20%. Чистий прибуток компанії зріс на 25%. Чисельність працівників збільшилася на 20%. Ці показники свідчать про позитивну динаміку розвитку підприємства. Компанія збільшує обсяг виробництва, вартість виробництва та чистий прибуток. Також зростає чисельність працівників, що свідчить про розширення виробництва. ТОВ «БКХІМ» має перспективи подальшого розвитку.

Проведено аналіз фінансово-економічного стану ТОВ «БКХІМ». У 2022 р., порівняно з 2020 р., спостерігаємо зростання оборотних активів на 6322,8 тис. грн або на 7,21%. У складі активів найбільша частка припадає на оборотні активи (67,61% у 2020 р., 95,98% у 2021 р. та 91,47% у 2022 р.), що свідчить про значну частку мобільних активів у ТОВ «БКХІМ». Варто відзначити, що за 2020-2022 рр. відбулося збільшення власного капіталу в ТОВ «БКХІМ» на 1078,5 тис. грн або на 17,05%. Упродовж 2020-2022 рр. відбулося зменшення поточних зобов'язань на 28015,8 тис. грн або на 22,69%. Скорочення величини поточних зобов'язань було спровоковано зменшенням інших поточних зобов'язань на 39678,1 тис. грн. Протягом 2020-2022 рр. серед джерел фінансування найбільша частка належить залученому капіталу. За період, що аналізується, спостерігається значне погіршення структури загального капіталу підприємства.

Здійснено діагностику ефективності діяльності ТОВ «БКХІМ». Рентабельність активів ТОВ «БКХІМ» у 2022 році збільшилася на 63,7% порівняно з 2020 роком. Це пояснюється зростанням обсягів виробництва та реалізації продукції, що призвело до збільшення прибутку. Рентабельність власного капіталу ТОВ «БКХІМ» у 2022 році збільшилася на 28,7% порівняно з 2020 роком. Це пояснюється також зростанням прибутку, а також зменшенням частки позикових коштів у загальній сумі капіталу. Рентабельність продаж ТОВ «БКХІМ» у 2022 році збільшилася на 92,2% порівняно з 2020 роком. Це пояснюється також зростанням обсягів виробництва та реалізації продукції, а також зниженням собівартості продукції. Рентабельність чистих активів ТОВ «БКХІМ» у 2022 році збільшилася на 28,7% порівняно з 2020 роком. Це пояснюється також зростанням прибутку, а також зменшенням частки позикових

коштів у загальній сумі капіталу. Рентабельність оборотних активів ТОВ «БКХІМ» у 2022 році збільшилася на 76,3% порівняно з 2020 роком.

Проведено аналіз кореляційно-регресійної залежності ефективності діяльності ТОВ «БКХІМ» від факторів його формування. На основі даних кореляційного аналізу можна зробити висновок, що собівартість реалізованої продукції має найбільший вплив на чистий прибуток ТОВ «БКХІМ». Результати регресійного аналізу свідчать про те, що існує зв'язок між чистим прибутком ТОВ «БКХІМ» та собівартістю реалізованої продукції, але він не є статистично значущим.

РОЗДІЛ 3. ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНІ НАПРЯМИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ТОВ «БКХІМ»

3.1. Перспективи підвищення ефективності діяльності підприємств в сучасних умовах

Забезпечення ефективної та безперервної діяльності компанії є ключовим завданням сучасного менеджменту. У мінливому бізнес-середовищі підприємства повинні бути гнучкими та адаптивними, щоб витримувати конкуренцію. Цифрові технології відіграють важливу роль у забезпеченні ефективності та конкурентоспроможності підприємств. Вони дозволяють компаніям швидко та безболісно пристосовуватися до змін, а також підвищувати продуктивність, знижувати витрати та покращувати якість продукції та послуг.

Завершення військового конфлікту та відновлення економічної активності в Україні створить сприятливі умови для розвитку ТОВ «БКХІМ». Зростання економіки та покращення добробуту населення призведе до зростання попиту на продукцію підприємства. Впровадження інноваційних розробок дозволить ТОВ «БКХІМ» підвищити конкурентоспроможність і покращити показники ефективності. Для реалізації цих перспектив ТОВ «БКХІМ» необхідно вжити наступних заходів:

1. Розширити асортимент продукції, що дозволить підприємству охоплювати більш широке коло споживачів і підвищити конкурентоспроможність.

2. Впровадити систему управління якістю, що дозволить підприємству підвищити якість продукції та послуг, що призведе до зростання довіри споживачів.

3. Розробити маркетингову стратегію, що дозволить підприємству ефективніше просувати свою продукцію на ринку.

Реалізація цих заходів дозволить підприємству підвищити ефективність діяльності та забезпечити його подальший розвиток в сучасних умовах.

Конкретні заходи щодо підвищення ефективності діяльності ТОВ «БКХІМ» можуть бути розроблені на основі детального аналізу діяльності підприємства, його конкурентних переваг та можливостей. Однак, в цілому, можна виділити наступні напрями, на яких підприємство може зосередитися:

1. Зниження собівартості виробництва. Це один з найбільш важливих напрямів підвищення ефективності діяльності будь-якого підприємства. Для зниження собівартості виробництва підприємство може вжити наступних заходів:

- Впровадження сучасних технологій та обладнання.
- Оптимізація виробничих процесів.
- Закупівля сировини та матеріалів за нижчими цінами.
- Підвищення кваліфікації персоналу.

2. Збільшення обсягів продажів. Збільшення обсягів продажів дозволить підприємству підвищити прибуток, навіть якщо собівартість виробництва залишиться на тому ж рівні. Для збільшення обсягів продажів підприємство може вжити наступних заходів:

- Розширення асортиментної лінійки.
- Впровадження системи управління якістю.
- Розробка маркетингової стратегії.
- Розширення ринків збуту.

3. Покращення фінансової дисципліни. Покращення фінансової дисципліни дозволить підприємству зменшити витрати та підвищити прибуток. Для покращення фінансової дисципліни підприємство може вжити наступні заходи:

- Своєчасна оплата постачальників.
- Забезпечення ефективного управління дебіторською заборгованістю.
- Забезпечення ефективного управління кредиторською заборгованістю.

Впровадження цих заходів дозволить підприємству підвищити ефективність діяльності та забезпечити його подальший розвиток в сучасних умовах.

Також варто відзначити, що впровадження цифрових технологій є актуальним трендом у сучасному бізнесі. Дослідження консалтингових агентств та науковців показують, що цифрові технології дозволяють компаніям ефективніше використовувати дані та підвищувати свою конкурентоспроможність.

Сучасні цифрові технології надають підприємству нові можливості для підвищення ефективності та продуктивності. Вони також дозволяють компанії швидше реагувати на зміни в ринкових умовах. Однак, впровадження цифрових технологій пов'язане з певними обмеженнями та ризиками, особливо для малих підприємств. Малі підприємства можуть не мати достатніх ресурсів для впровадження цифрових технологій або не мати досвіду роботи з ними. Для успішного впровадження цифрових технологій підприємствам необхідно розробити продуману стратегію та забезпечити належну підготовку персоналу.

Переваги та недоліки впровадження технологій у діяльність ТОВ «БКХІМ» наведені в табл. 3.1.

Таблиця 3.1 – Переваги та недоліки впровадження технологій у діяльність ТОВ «БКХІМ»

Переваги	Недоліки
Підвищення ефективності та продуктивності	Високі витрати на впровадження
Зниження витрат	Необхідність навчання персоналу
Поліпшення якості продукції та послуг	Нестача досвіду роботи з цифровими технологіями
Швидке реагування на зміни в ринкових умовах	Ризики безпеки та конфіденційності

Джерело: згруповано автором

Впровадження технологій може принести ТОВ «БКХІМ» ряд переваг, таких як:

– Підвищення ефективності та продуктивності. Технології дозволяють автоматизувати процеси, що призводить до зниження витрат часу та ресурсів. Це

може привести до підвищення продуктивності праці та зменшення собівартості продукції.

– Зниження витрат. Технології дозволяють оптимізувати витрати на виробництво, логістику та управління. Наприклад, використання штучного інтелекту може допомогти ТОВ «БКХІМ» оптимізувати складські запаси та прогнозувати попит.

– Поліпшення якості продукції та послуг. Технології дозволяють підвищити якість продукції та послуг шляхом контролю якості на всіх етапах виробництва та логістики. Наприклад, використання Інтернету Речей може допомогти ТОВ «БКХІМ» відстежувати стан обладнання та запобігати виникненню поломок.

– Швидке реагування на зміни в ринкових умовах. Технології дозволяють ТОВ «БКХІМ» швидко реагувати на зміни в ринкових умовах, таких як зміна попиту або цін на сировину. Наприклад, використання штучного інтелекту може допомогти ТОВ «БКХІМ» прогнозувати попит і розробляти нові продукти та послуги.

Впровадження технологій пов'язане з деякими недоліками, такими як:

– Високі витрати на впровадження. Впровадження технологій вимагає значних інвестицій у обладнання, програмне забезпечення та навчання персоналу.

– Необхідність навчання персоналу. Впровадження технологій вимагає підготовки персоналу для роботи з новими технологіями.

– Нестача досвіду роботи з цифровими технологіями. В Україні є небагато підприємств, які мають досвід роботи з технологіями. Це може призвести до труднощів у впровадженні та експлуатації цих технологій.

– Ризики безпеки та конфіденційності. Впровадження технологій може призвести до збільшення ризиків безпеки та конфіденційності даних.

Отже, для успішного впровадження технологій ТОВ «БКХІМ» необхідно враховувати всі переваги та недоліки цього процесу. Підприємству необхідно

розробити продуману стратегію впровадження, оцінити свої ресурси та можливості, а також забезпечити належну підготовку персоналу.

Отже, важливість цифрової стратегії для ТОВ «БКХІМ» очевидна. Якщо компанія хоче залишатися конкурентоспроможною в умовах цифрової економіки, вона повинна мати чіткий план використання цифрових технологій. Для успішної цифрової трансформації ТОВ «БКХІМ» необхідно розробити ефективну цифрову стратегію, яка враховує такі фактори: цілі компанії, ситуацію на ринку, специфіку бізнесу. Цифрова стратегія повинна бути гнучкою та адаптивною, оскільки цифровий світ постійно змінюється. ТОВ «БКХІМ» необхідно регулярно переглядати свою цифрову стратегію, щоб вона відповідала поточним реаліям.

3.2. Обґрунтування економічної ефективності проєкту зростання прибутку ТОВ «БКХІМ» за рахунок впровадження системи управління відходами

ТОВ «БКХІМ» є одним з найбільших виробників хімічної продукції в Україні. Компанія випускає широкий спектр продукції, включаючи добрива, хімікати, пластмаси та інші. Для зростання прибутку ТОВ «БКХІМ» доцільно запровадити систему управління відходами, що дозволить компанії зменшити обсяги відходів і витрати на їх утилізацію. Загальна характеристика проєкту зростання прибутку ТОВ «БКХІМ» за рахунок впровадження системи управління відходами наведена в табл. 3.2.

Проєкт буде реалізований у два етапи:

I. Перший етап (6 місяців) – проєктування і монтаж обладнання для переробки відходів.

II. Другий етап (6 місяців) – запуск системи роздільного збору відходів і підготовка персоналу до роботи з новою системою.

Таблиця 3.2 – Загальна характеристика проєкту зростання прибутку ТОВ «БКХІМ» за рахунок впровадження системи управління відходами

Характеристика	Значення
Назва проєкту	Впровадження системи управління відходами
Замовник	ТОВ «БКХІМ»
Підрядник	ТОВ «Хімтехпром»
Ціль проєкту	Збільшення прибутку ТОВ «БКХІМ» за рахунок зниження витрат на поводження з відходами
Основні завдання проєкту	- Організація ефективної системи управління відходами на підприємстві. - Зменшення обсягів відходів, що захоронюються. - Збільшення обсягів відходів, що перероблюються. - Зменшення витрат на поводження з відходами.
Очікувані результати	- Зниження витрат на поводження з відходами на 20%. - Збільшення прибутку ТОВ «БКХІМ» на 10%. - Покращення екологічної ситуації в регіоні.
Тривалість проєкту	12 місяців
Бюджет проєкту	500 тис. грн у 1-й рік

Джерело: середньоринкові можливі дані.

Проєкт передбачає впровадження на ТОВ «БКХІМ» сучасної системи управління відходами. Система включатиме такі елементи:

– Організація роздільного збору відходів. На підприємстві буде впроваджено систему роздільного збору відходів, яка дозволить розділити відходи на такі категорії: папір і картон; скло; метал; пластик; деревина; біологічні відходи.

– Встановлення обладнання для переробки відходів. На підприємстві буде встановлено обладнання для переробки наступних видів відходів: папір і картон; скло; метал; пластик.

– Організація утилізації відходів. Відходи, які не підлягають переробці, будуть утилізовані відповідно до вимог законодавства.

Впровадження системи управління відходами дозволить ТОВ «БКХІМ» досягти наступних результатів:

– Зниження витрат на поводження з відходами. Це буде досягнуто за рахунок зменшення обсягів відходів, що захоронюються, і збільшення обсягів відходів, що перероблюються.

– Збільшення прибутку ТОВ «БКХІМ» за рахунок зниження витрат на поводження з відходами.

– Покращення екологічної ситуації в регіоні. Це буде досягнуто за рахунок зменшення обсягів відходів, що захоронюються.

Для успішної реалізації проєкту ТОВ «БКХІМ» рекомендується: забезпечити належне фінансування проєкту, залучити до реалізації проєкту кваліфікованих фахівців, провести навчання персоналу для роботи з новою системою управління відходами.

У табл. 3.3 наведені витрати на впровадження системи управління відходами в ТОВ «БКХІМ».

Таблиця 3.3 – Витрати на впровадження системи управління відходами в ТОВ «БКХІМ» (тис. грн)

Показники	2023	2024	2025
Аудит системи управління відходами, який проводиться для визначення її ефективності та виявлення можливих проблем	80	x	x
Розробку програми впровадження системи управління відходами, яка визначає цілі, завдання та заходи, необхідні для її реалізації	120	x	x
Придбання обладнання для сортування та переробки відходів, яке дозволяє зменшити обсяги відходів, що захоронюються	150	x	x
Оплату послуг підрядника з реалізації програми впровадження системи управління відходами	100	120	150
Обслуговування обладнання для сортування та переробки відходів, яке дозволяє зменшити обсяги відходів, що захоронюються	50	70	90
Загальні витрати	500	190	240

Джерело: середньоринкові можливі дані.

У табл. 3.3 відображені витрати на впровадження системи управління відходами в ТОВ «БКХІМ» на 2023-2025 роки. У 2023 році витрати будуть спрямовані на проведення аудиту системи управління відходами, розробку програми впровадження системи управління відходами та придбання обладнання для сортування та переробки відходів. У 2024 і 2025 роках витрати будуть спрямовані на оплату послуг підрядника з реалізації програми впровадження системи управління відходами та обслуговування обладнання для сортування та переробки відходів. Зазначені витрати будуть компенсовані за рахунок зниження витрат на поводження з відходами в майбутньому. Очікується,

що впровадження системи управління відходами дозволить підприємству зменшити обсяги відходів, що захоронюються. Це призведе до зниження витрат на поводження з відходами. Варто зазначити, що зазначені витрати є приблизними і можуть бути уточнені в процесі реалізації проекту.

Дані по витратах на впровадження системи управління відходами в ТОВ «БКХІМ» у таблиці 3.3 можна оцінити на основі наступних джерел:

1) Аудит системи управління відходами:

– Вартість послуг аудиторської компанії. Вартість послуг аудиторської компанії залежить від її репутації, досвіду, а також обсягу та складності робіт. В Україні вартість аудиту системи управління відходами може становити від 50 до 150 тис. грн [57].

– Вартість власних ресурсів компанії. Компанія може провести аудит самостійно, залучивши власних працівників. У цьому випадку витрати будуть складатися з витрат на оплату праці працівників, а також витрат на закупівлю необхідних матеріалів і обладнання.

У таблиці 3.3 вартість аудиту системи управління відходами в ТОВ «БКХІМ» становить 80 тис. грн. Це вартість послуг аудиторської компанії середнього рівня.

2) Розробка програми впровадження системи управління відходами:

– Вартість послуг експертної компанії. Вартість послуг експертної компанії залежить від її репутації, досвіду, а також обсягу та складності робіт. В Україні вартість розробки програми впровадження системи управління відходами може становити від 100 до 200 тис. грн [57].

– Вартість власних ресурсів компанії. Компанія може розробити програму впровадження системи управління відходами самостійно, залучивши власних працівників. У цьому випадку витрати будуть складатися з витрат на оплату праці працівників, а також витрат на закупівлю необхідних матеріалів і обладнання.

У таблиці 3.3 вартість розробки програми впровадження системи управління відходами в ТОВ «БКХІМ» становить 120 тис. грн [57]. Це вартість послуг експертної компанії середнього рівня.

3) Придбання обладнання для сортування та переробки відходів:

– Вартість обладнання. Вартість обладнання для сортування та переробки відходів залежить від його типу, потужності та виробника. В Україні вартість обладнання для сортування та переробки відходів може становити від 100 тис. до кількох мільйонів гривень.

У таблиці 3.3 вартість обладнання для сортування та переробки відходів в ТОВ «БКХІМ» становить 150 тис. грн [57]. Це вартість обладнання для сортування відходів середньої потужності.

4) Оплата послуг підрядника з реалізації програми впровадження системи управління відходами:

– Вартість послуг підрядника. Вартість послуг підрядника з реалізації програми впровадження системи управління відходами залежить від обсягу та складності робіт. В Україні вартість таких послуг може становити від 50 до 100 тис. грн на рік.

У таблиці 3.3 вартість послуг підрядника з реалізації програми впровадження системи управління відходами в ТОВ «БКХІМ» становить 100 тис. грн у 2023 році, 120 тис. грн у 2024 році та 150 тис. грн у 2025 році. Це вартість послуг підрядника, який буде виконувати роботи з сортування та переробки відходів.

5) Обслуговування обладнання для сортування та переробки відходів:

– Вартість обслуговування обладнання. Вартість обслуговування обладнання для сортування та переробки відходів залежить від типу обладнання, його потужності та виробника. В Україні вартість обслуговування такого обладнання може становити від 50 до 100 тис. грн на рік.

У таблиці 3.3 вартість обслуговування обладнання для сортування та переробки відходів в ТОВ «БКХІМ» становить 50 тис. грн у 2023 році, 70 тис.

грн у 2024 році та 90 тис. грн у 2025 році. Це вартість обслуговування обладнання середньої потужності.

Звичайно, ці дані є лише орієнтовними. Реальні витрати на впровадження системи управління відходами в ТОВ «БКХІМ» можуть відрізнятись залежно від конкретних умов компанії.

Для обґрунтування ефективності реалізації проєкту зростання прибутку ТОВ «БКХІМ» за рахунок впровадження системи управління відходами доцільно визначити запланований чистий прибуток. Для цього проведемо прогнозування чистого прибутку на основі побудови лінійного тренду (рис. 3.1).

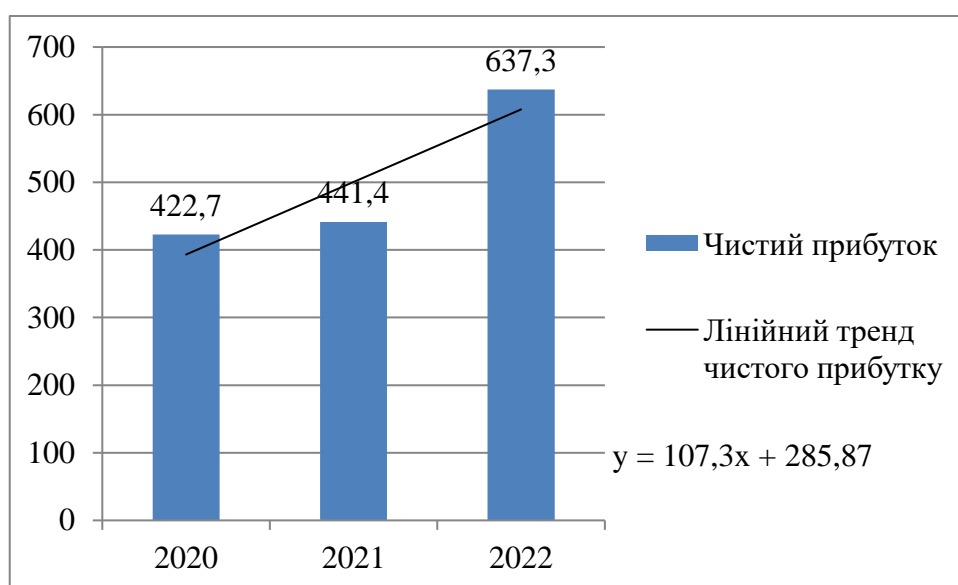

Рисунок 3.1 – Лінійний тренд зміни чистого прибутку ТОВ «БКХІМ»
(тис. грн)

Джерело: складено автором за даними ТОВ «БКХІМ».

Лінійний тренд зміни чистого прибутку ТОВ «БКХІМ» ($y=107,3x+285,87$) було побудовано автоматично в програмі Excel.

Наведений прогноз можна використовувати для обґрунтування ефективності реалізації проєкту зростання прибутку ТОВ «БКХІМ» за рахунок впровадження системи управління відходами. Якщо запланований прибуток перевищить витрати на реалізацію заходів, то це буде свідченням того, що заходи є ефективними. Однак, слід врахувати, що цей прогноз є лише орієнтовним і

може змінюватися в залежності від різних факторів, таких як: зміни в ринковій кон'юнктурі; зміни в політиці підприємства; зміни в макроекономічних умовах.

Відповідно до даних рис. 3.1, лінійний тренд чистого прибутку ТОВ «БКХІМ» матиме такий вигляд: $y = 107,3x + 285,87$, де y – це чистий прибуток підприємства в тис. грн, а x – рік. Цей тренд показує, що чистий прибуток підприємства зростає. Розрахуємо заплановані значення чистого прибутку:

- 1) Запланований чистий прибуток на 2023 рік: $y = 107,3 \cdot 4 + 285,87 = 715,07$ тис. грн.
- 2) Запланований чистий прибуток на 2024 рік: $y = 107,3 \cdot 5 + 285,87 = 822,37$ тис. грн.
- 3) Запланований чистий прибуток на 2025 рік: $y = 107,3 \cdot 6 + 285,87 = 929,67$ тис. грн.

Плануємо поступове зростання чистого прибутку ТОВ «БКХІМ».

Розрахуємо коефіцієнт витрат на реалізацію проєкту зростання прибутку ТОВ «БКХІМ» за рахунок впровадження системи управління відходами, який показує частку чистого прибутку у структурі витрат.

Формула розрахунку коефіцієнта витрат на реалізацію запропонованих заходів щодо зростання прибутку ТОВ «БКХІМ» за рахунок впровадження системи управління відходами (К):

$$K = \text{Вжц} / \text{ЧП} * 100\% , \quad (3.1)$$

де Вжц – це витрати на заплановані заходи;

ЧП – чистий прибуток [46, с. 38].

У табл. 3.4 проведений розрахунок запланованого значення коефіцієнта витрат на реалізацію проєкту зростання прибутку ТОВ «БКХІМ» за рахунок впровадження системи управління відходами.

Таблиця 3.4 – Коефіцієнт витрат на реалізацію проєкту зростання прибутку ТОВ «БКХІМ» за рахунок впровадження системи управління відходами

Показники	2023	2024	2025
Витрати на реалізацію запропонованих заходів щодо зростання прибутку ТОВ «БКХІМ» за рахунок впровадження системи управління відходами, тис. грн	500	190	240
Чистий прибуток, тис. грн	715,07	822,37	929,67
Коефіцієнт витрат	0,70	0,23	0,26

Джерело: складено автором за даними табл. 3.3 та рис. 3.1

Як видно з табл. 3.4, коефіцієнт витрат на реалізацію проєкту має тенденцію до зниження з 0,7 у 2023 р. до 0,26 у 2025 р. Це означає, що чистий прибуток ТОВ «БКХІМ», отриманий в результаті реалізації проєкту, зростає швидше, ніж витрати на його реалізацію. Коефіцієнт витрат є важливим показником ефективності проєкту. Він дозволяє визначити, чи є проєкт економічно доцільним. Якщо коефіцієнт витрат є меншим за 1, то це означає, що проєкт є прибутковим. У випадку з проєктом зростання прибутку ТОВ «БКХІМ» за рахунок впровадження системи управління відходами, коефіцієнт витрат є меншим за 1 у всіх трьох роках. Це означає, що проєкт є прибутковим і його реалізація є економічно доцільною. Для зниження коефіцієнта витрат можна вжити таких заходів: знизити витрати на реалізацію проєкту, що можна зробити шляхом проведення тендеру на закупівлю обладнання та послуг, а також шляхом залучення до реалізації проєкту субпідрядників; збільшити чистий прибуток, отриманий в результаті реалізації проєкту, що можна зробити шляхом підвищення ефективності виробництва або шляхом збільшення обсягів продажів. Виконання цих заходів дозволить ТОВ «БКХІМ» отримати більший прибуток від реалізації проєкту.

Отже, проєкт зростання прибутку ТОВ «БКХІМ» за рахунок впровадження системи управління відходами є економічно доцільним. Впровадження системи управління відходами дозволить підприємству досягти наступних результатів: зниження витрат на поводження з відходами, покращення екологічної ситуації в

регіоні. Коефіцієнт витрат на реалізацію проєкту має тенденцію до зниження з 0,7 у 2023 р. до 0,26 у 2025 р., що свідчить про ефективність проєкту.

3.3. Інформаційне забезпечення процесу підвищення ефективності діяльності ТОВ «БКХІМ»

В епоху інформатизації, коли бізнес-середовище стає все більш динамічним і невизначеним, вітчизняні підприємства прагнуть задовольняти потреби споживачів, клієнтів і контрагентів, використовувати свої можливості та створювати нові форми продажу товарів і надання послуг. За допомогою сучасних інформаційних технологій вітчизняні підприємства можуть реалізовувати свої бізнес-цілі, прискорювати процеси обміну та співпраці. Ефективність управлінських рішень, управління соціально-економічними процесами, фінансовими і товарними потоками, рівнем конкуренції тощо залежить від обсягу, швидкості, доступності, якості та вдосконалення методів обробки інформації, тобто від удосконалення інформаційного забезпечення бізнес-процесів. Таким чином, зростає потреба підприємств торгівлі в отриманні якісної, достовірної та оперативної внутрішньої та зовнішньої інформації, яка є об'єктом економічної безпеки.

Інформаційне забезпечення процесу підвищення ефективності діяльності ТОВ «БКХІМ» є важливим фактором успіху. Для цього підприємству необхідно мати доступ до актуальної та достовірної інформації про різні аспекти своєї діяльності. Основними джерелами інформації для підвищення ефективності діяльності ТОВ «БКХІМ» є внутрішня інформація, яка включає в себе дані про:

- фінансову діяльність підприємства;
- операційну діяльність підприємства;
- маркетингову діяльність підприємства;
- управлінську діяльність підприємства.

Внутрішня інформація отримана з таких джерел:

- бухгалтерська звітність;

- оперативні звіти;
- дослідження ринку;
- інформація від персоналу підприємства.

Зовнішня інформація, яка включає в себе дані про:

- ринок, на якому працює підприємство;
- конкурентів підприємства;
- технологічні тенденції;
- правове регулювання.

Зовнішня інформація отримана з таких джерел:

- статистичні звіти;
- дослідження ринку;
- ЗМІ;
- Інтернет.

Для ефективного використання інформації підприємству необхідно мати систему інформаційного забезпечення, яка включає в себе:

1. Інфраструктуру інформаційної системи, яка включає в себе комп'ютери, мережі, програмне забезпечення та інше обладнання.
2. Програмне забезпечення, яке дозволяє збирати, зберігати, обробляти та аналізувати інформацію.
3. Інструкцію з використання інформаційної системи, яка визначає порядок роботи з інформацією.

Система інформаційного забезпечення повинна відповідати таким вимогам: актуальність – інформація повинна бути своєчасною та відображати реальний стан справ, достовірність – інформація повинна бути точною та перевіреною, повнота – інформація повинна бути достатньою для прийняття рішень, доступність – інформація повинна бути легкодоступною для користувачів [17, с. 65].

ТОВ «БКХІМ» може використовувати наступні заходи для підвищення ефективності інформаційного забезпечення процесу підвищення ефективності діяльності:

1. Забезпечити доступ до інформації для всіх працівників підприємства, які задіяні в процесі підвищення ефективності діяльності.
2. Запровадити систему управління інформацією, яка дозволить збирати, зберігати, обробляти та аналізувати інформацію ефективно та безпечно.
3. Розробити систему навчання персоналу з питань використання інформаційних систем.

Заходи з підвищення ефективності інформаційного забезпечення процесу підвищення ефективності діяльності ТОВ «БКХІМ» дозволять підприємству отримати наступні переваги: покращення якості прийняття рішень, зменшення витрат на управління, підвищення конкурентоспроможності підприємства.

Програмне забезпечення підвищення ефективності інформаційного забезпечення процесу підвищення ефективності діяльності ТОВ «БКХІМ» наведено в табл. 3.5.

Таблиця 3.5 – Програмне забезпечення підвищення ефективності інформаційного забезпечення процесу підвищення ефективності діяльності ТОВ «БКХІМ»

Напрямок	Програмне забезпечення	Опис
Збір інформації	CRM-система	Збирає та зберігає інформацію про клієнтів, контрагентів, співробітників та інші важливі для підприємства дані.
Обробка інформації	BI-система	Дозволяє аналізувати дані, отримані з різних джерел, та отримувати візуальні звіти та діаграми.
Аналіз інформації	Data mining-система	Дозволяє виявляти приховані закономірності та тенденції в даних.
Прийняття рішень	Система підтримки прийняття рішень	Допомагає менеджерам приймати обґрунтовані рішення на основі аналізу даних.

Джерело: складено автором за даними ТОВ «БКХІМ».

Вартість CRM-системи залежить від її функціональних можливостей, кількості користувачів та кількості даних, які необхідно зберігати. Для ТОВ

«БКХІМ» можна придбати CRM-систему середнього класу за ціною від 10000 до 20000 грн на рік [56].

Вартість ВІ-системи залежить від її функціональних можливостей, кількості користувачів та обсягів даних, які необхідно аналізувати. Для ТОВ «БКХІМ» можна придбати ВІ-систему середнього класу за ціною від 20000 до 50000 грн на рік [56].

Вартість data mining-системи залежить від її функціональних можливостей, кількості користувачів та обсягів даних, які необхідно аналізувати. Для ТОВ «БКХІМ» можна придбати data mining-систему середнього класу за ціною від 10000 до 200000 грн на рік [56].

Вартість системи підтримки прийняття рішень залежить від її функціональних можливостей, кількості користувачів та обсягів даних, які необхідно аналізувати. Для ТОВ «БКХІМ» можна придбати систему підтримки прийняття рішень середнього класу за ціною від 200 000 до 500 000 грн на рік [56].

Загальна вартість впровадження програмного забезпечення для підвищення ефективності інформаційного забезпечення процесу підвищення ефективності діяльності ТОВ «БКХІМ» залежить від вибору програмних продуктів та їхніх функціональних можливостей. Для середнього підприємства, такого як ТОВ «БКХІМ», загальна вартість може становити від 450000 до 1200000 грн на рік [56]. Ці витрати є одноразовими і будуть компенсовані за рахунок підвищення ефективності діяльності підприємства. Таким чином, загальні витрати на впровадження програмного забезпечення будуть компенсовані за 3-5 років.

Звичайно, можна скорегувати вартість впровадження програмного забезпечення, враховуючи такі фактори: фінансові можливості підприємства, складність та обсяги даних, які необхідно обробляти, специфічні потреби підприємства. При виборі програмного забезпечення необхідно враховувати всі фактори, які впливають на вартість та ефективність його використання.

Отже, для підвищення ефективності інформаційного забезпечення ТОВ «БКХІМ» рекомендується використовувати комплексне програмне забезпечення, що включає модулі для різних напрямів, що дозволить підприємству отримувати повний та актуальний зріз інформації, необхідний для прийняття ефективних рішень. Також рекомендується використовувати програмне забезпечення, що адаптоване до конкретних потреб підприємства, що дозволить максимально ефективно використовувати можливості програмного забезпечення та отримати максимальний ефект від його впровадження.

3.4. Прогнозування тенденцій зміни економічної ефективності діяльності ТОВ «БКХІМ» в умовах реалізації запропонованих заходів

Прогнозування тенденцій зміни економічної ефективності діяльності підприємства є складним завданням, оскільки залежить від багатьох факторів, як зовнішніх, так і внутрішніх. Загальні витрати підприємства, пов'язані з підвищенням ефективності діяльності підприємства наведені в табл. 3.6.

Таблиця 3.6 – Загальні витрати підприємства, пов'язані з підвищенням ефективності діяльності ТОВ «БКХІМ» (тис. грн)

Показники	2023	2024	2025
Витрати на реалізацію запропонованих заходів щодо зростання прибутку ТОВ «БКХІМ» за рахунок впровадження системи управління відходами, тис. грн	500	190	240
Витрати на програмне забезпечення підвищення ефективності інформаційного забезпечення процесу підвищення ефективності діяльності ТОВ «БКХІМ», тис. грн	450	475	500
Загальні витрати, тис. грн	950	665	740

Джерело: складено автором за даними, наведеними в підпунктах 3.2 та 3.3.

Розрахуємо результативність запропонованих методів підвищенням ефективності діяльності ТОВ «БКХІМ»:

$$E = Bp_n - B - B_{\phi}, \quad (3.1)$$

де Bp_n – планова виручка від реалізації продукції, яку отримує підприємство за умови впровадження заходів (розраховано на основі лінійного

прогнозування даних рядка 2000 Форми № 2 Звіту про фінансові результати за 2020-2022 рр.);

B – витрати, пов'язані із запропонованими заходами;

B_{ϕ} – фактичне значення виручки від реалізації продукції в 2022 році [26, с. 47].

$$E = 203777 - 950 - 165528,9 = 37298,1 \text{ тис. грн.}$$

Впровадження запропонованих заходів дозволить підприємству збільшити виручку від реалізації продукції на 37298,1 тис. грн. Це становить близько 22,5% від фактичної виручки від реалізації продукції в 2022 році. Таким чином, запропоновані методи підвищення ефективності діяльності ТОВ «БКХІМ» є досить ефективними. Вони дозволять підприємству збільшити виручку від реалізації продукції, а отже, і прибуток.

Період окупності (T_o) – це період часу, за який витрати на впровадження запропонованих заходів окупаються за рахунок очікуваного прибутку. Він розраховується за формулою:

$$T_o = (B_{\text{заг.}} / Pr_{\text{оч.}}) * 12, \quad (3.2)$$

де $B_{\text{заг.}}$ – загальні витрати на впровадження заходів;

$Pr_{\text{оч.}}$ – очікуваний прибуток від впровадження заходів [26, с. 48].

$$T_o = \left(\frac{950}{715,07} \right) * 12 = 16$$

Період окупності запропонованих методів підвищення ефективності діяльності ТОВ «БКХІМ» буде становити приблизно 16 місяців або 1 рік 4 місяці. Це досить короткий термін, що свідчить про їх економічну ефективність.

Результативність запропонованих заходів підвищення ефективності діяльності ТОВ «БКХІМ» наведена в табл. 3.7.

Таблиця 3.7 – Результативність запропонованих заходів підвищення ефективності діяльності ТОВ «БКХІМ»

Показник	Рік		Абсолютне відхилення
	2022	Плановий рік	
Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	165529	245203,9	79675,0
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	149494	219999,3	70504,9
Валовий прибуток	16034,5	25172,2	9137,7
Інші операційні доходи	357,6	2548,9	2191,3
Інші операційні витрати	14259,5	31391,1	17131,6
Фінансові результати від операційної діяльності	2132,6	4942,7	2810,1
Інші витрати	1355,4	1993,1	637,7
Фінансові результати від звичайної діяльності до оподаткування	777,2	920,3	143,1
Податок на прибуток	139,9	165,8	25,9
Чистий прибуток	637,3	754,5	117,2

Джерело: розраховано на основі середньостатистичного темпу росту показників.

За даними табл. 3.7, запропоновані заходи підвищення ефективності діяльності ТОВ «БКХІМ» дозволили збільшити чистий прибуток підприємства на 117,2 тис. грн за рахунок збільшення чистого доходу від реалізації продукції на 79675,0 тис. грн, що пов'язано з ростом обсягів реалізації продукції та підвищенням цін на продукцію. Показники прогнозування тенденцій зміни економічної ефективності діяльності ТОВ «БКХІМ» в умовах реалізації запропонованих заходів наведені в табл. 3.8.

Таблиця 3.8 – Показники прогнозування тенденцій зміни економічної ефективності діяльності ТОВ «БКХІМ» в умовах реалізації запропонованих заходів

Показники	2022	1-й запланований рік	2-й запланований рік	3-й запланований рік	Відхилення 1-й запланований рік до 2022 року
1	2	3	4	5	6
Фінансова стійкість					
Коефіцієнт фінансової незалежності (автономії)	0,072	0,091	0,115	0,145	0,019
Коефіцієнт фінансової залежності	13,889	11,309	9,208	7,498	-2,58
Коефіцієнт заборгованості	0,928	0,916	0,904	0,892	-0,012

Продовження табл. 3.8

1	2	3	4	5	6
Відношення заборгованості до власного капіталу	12,889	10,372	8,347	6,717	-2,517
Стан та ефективність використання основних засобів					
Залишкова вартість основних засобів, тис. грн	2509,3	1033,0	425,3	175,1	-1476,3
Первісна вартість основних засобів, тис. грн	8589,1	4276	2128,8	1059,8	-4313,1
Знос основних засобів, тис. грн	6079,8	4153	2836,8	1937,8	-1926,8
Коефіцієнт зносу основних засобів	0,70	1,210	2,09	3,62	0,51
Коефіцієнт вибуття основних засобів	0,70	1,210	2,09	3,62	0,51
Коефіцієнт оновлення основних засобів	0,31	0,199	0,13	0,08	-0,111
Фондовіддача	0,29	0,353	0,43	0,52	0,063
Рентабельність основних засобів, %	0,02	0,033	0,05	0,09	0,013
Сума прибутку на одну гривню основних засобів, тис. грн	0,0005	0,001	0,002	0,004	0,0005
Ефективність формування та розвитку персоналу					
Кількість працівників, осіб	500	583,333	680,6	794,0	83,333
Коефіцієнт плинності кадрів	5%	0,037	0,027	0,020	-0,013
Середня тривалість перебування працівника на підприємстві, років	5,5	6,111	6,790	7,544	0,611
Коефіцієнт використання робочого часу	98%	0,997	1,014	1,032	0,017
Коефіцієнт виробничої дисципліни	99,5%	1,003	1,011	1,019	0,008
Фонд оплати праці персоналу, тис. грн	102000	143791,7	202706,4	285759,8	41791,7
Показник продуктивності праці, тис. грн / особу	331,06	414,39	518,695	649,254	83,33
Рентабельність					
Рентабельність активів	0,609	0,748	0,919	1,128	0,139
Рентабельність власного капіталу	8,994	9,823	10,728	11,717	0,829
Рентабельність продажів	1,288	1,854	2,669	3,841	0,566
Рентабельність чистих активів	8,994	9,823	10,728	11,717	0,829
Рентабельність оборотних активів	2,175	3,944	7,152	12,969	1,769

Джерело: розраховано на основі середньостатистичного темпу росту показників.

Прогнозуємо, що у майбутньому фінансова стійкість підприємства буде зростати. Це означає, що підприємство стає більш незалежним від зовнішніх джерел фінансування. Рентабельність основних засобів підприємства зростає. Це

означає, що підприємство отримує більше прибутку від кожної гривні, вкладеної у основні засоби.

Сума прибутку на одну гривню основних засобів підприємства зростає. Це означає, що підприємство отримує більше прибутку від використання своїх основних засобів. Такі тенденції є негативними для підприємства, оскільки вони свідчать про погіршення стану основних засобів підприємства. Це може призвести до зниження ефективності використання основних засобів і, відповідно, до зниження прибутку підприємства.

Прогнозується, що ці тенденції будуть зберігатися і в майбутньому, оскільки запропоновані заходи не спрямовані на вирішення проблеми зносу основних засобів підприємства. Зокрема, ці заходи передбачають: оптимізацію використання основних засобів підприємства, збільшення прибутку підприємства.

Кількість працівників підприємства збільшується. Це означає, що підприємство розширює свою діяльність і потребує більшої кількості працівників.

Прогнозовані тенденції зміни економічної ефективності діяльності ТОВ «БКХІМ» в умовах реалізації запропонованих заходів є позитивними. У всіх показниках спостерігається зростання, що свідчить про підвищення конкурентоспроможності підприємства. Найбільш значні зміни очікуються у показниках фінансової стійкості, ефективності використання основних засобів та ефективності формування та розвитку персоналу. Зростання фінансової стійкості підприємства відбудеться за рахунок збільшення власного капіталу та зниження рівня заборгованості, що дозволить підприємству підвищити свою платоспроможність та зменшити ризики неплатоспроможності.

Отже, прогнозування тенденцій зміни економічної ефективності діяльності ТОВ «БКХІМ» в умовах реалізації запропонованих заходів є позитивним. У всіх показниках спостерігається зростання, що свідчить про підвищення конкурентоспроможності підприємства. Найбільш значні зміни очікуються у показниках фінансової стійкості, ефективності використання основних засобів та

ефективності формування та розвитку персоналу. Зростання фінансової стійкості підприємства відбудеться за рахунок збільшення власного капіталу та зниження рівня заборгованості, що дозволить підприємству підвищити свою платоспроможність та зменшити ризики неплатоспроможності. Зростання ефективності використання основних засобів відбудеться за рахунок модернізації та оновлення основних засобів, а також підвищення ефективності управління ними, що дозволить підприємству збільшити обсяги виробництва та реалізації продукції, а також підвищити рентабельність основних засобів. Зростання ефективності формування та розвитку персоналу відбудеться за рахунок підвищення кваліфікації та продуктивності праці працівників, а також створення сприятливих умов праці та соціального захисту працівників, що дозволить підприємству збільшити обсяги виробництва та реалізації продукції, а також підвищити рентабельність персоналу. Для реалізації запропонованих заходів підприємству необхідно розробити детальний план заходів, в якому будуть визначені конкретні терміни та ресурси, необхідні для їх реалізації. Також необхідно забезпечити ефективний контроль за виконанням цього плану.

Висновки до розділу 3

За результатами проведеного дослідження варто зробити відповідні висновки:

Визначено перспективи підвищення ефективності діяльності підприємств в сучасних умовах. Забезпечення ефективної та безперервної діяльності компанії є ключовим завданням сучасного менеджменту. У мінливому бізнес-середовищі підприємства повинні бути гнучкими та адаптивними, щоб витримувати конкуренцію. Цифрові технології відіграють важливу роль у забезпеченні ефективності та конкурентоспроможності підприємств. Вони дозволяють компаніям швидко та безболісно пристосовуватися до змін, а також підвищувати продуктивність, знижувати витрати та покращувати якість продукції та послуг.

Обґрунтовано економічну ефективність проєкту зростання прибутку ТОВ «БКХІМ» за рахунок впровадження системи управління відходами. Зазначено, що проєкт зростання прибутку ТОВ «БКХІМ» за рахунок впровадження системи управління відходами є економічно доцільним. Впровадження системи управління відходами дозволить підприємству досягти наступних результатів: зниження витрат на поводження з відходами, збільшення прибутку ТОВ «БКХІМ», покращення екологічної ситуації в регіоні.

Досліджено інформаційне забезпечення процесу підвищення ефективності діяльності ТОВ «БКХІМ». Для підвищення ефективності інформаційного забезпечення ТОВ «БКХІМ» рекомендується використовувати комплексне програмне забезпечення, що включає модулі для різних напрямів, що дозволить підприємству отримувати повний та актуальний зріз інформації, необхідний для прийняття ефективних рішень. Також рекомендується використовувати програмне забезпечення, що адаптоване до конкретних потреб підприємства, що дозволить максимально ефективно використовувати можливості програмного забезпечення та отримати максимальний ефект від його впровадження.

Проведено прогнозування тенденцій зміни економічної ефективності діяльності ТОВ «БКХІМ» в умовах реалізації запропонованих заходів. Прогнозування тенденцій зміни економічної ефективності діяльності ТОВ «БКХІМ» в умовах реалізації запропонованих заходів є позитивним. У всіх показниках спостерігається зростання, що свідчить про підвищення конкурентоспроможності підприємства. Найбільш значні зміни очікуються у показниках фінансової стійкості, ефективності використання основних засобів та ефективності формування та розвитку персоналу.

ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ

За результатами проведеного дослідження варто зробити відповідні висновки:

1. Визначено, що ефективність – це досягнення поставлених цілей за допомогою оптимального використання ресурсів. Класифікація ефективності може здійснюватися за різними ознаками, наприклад, за сферами діяльності, за цілями, за характером впливу на результат. Підвищення ефективності можливе за рахунок зменшення витрат або збільшення результатів. Ефективність визначається як відношення результату до витрат. Економічна ефективність – це досягнення найбільших результатів за найменших затрат живої та уречевленої праці.

2. Досліджено, що ефективність діяльності підприємства – це досягнення поставлених цілей за допомогою оптимального використання ресурсів. Економічна ефективність – це співвідношення між результатами економічної діяльності підприємства та витратами на її здійснення. Економічна ефективність є основою конкурентоспроможності підприємства. На ефективність діяльності підприємства впливають зовнішні та внутрішні чинники. Рациональне використання ресурсів є ключовим чинником зростання ефективності.

3. Обґрунтовано, що оцінка ефективності діяльності підприємства здійснюється на основі аналізу абсолютних показників бухгалтерського балансу, звіту про фінансові результати та додатків до них. Цей метод аналізу дозволяє отримати інформацію про майновий стан підприємства, характер його діяльності, склад і структуру активів та пасивів. Аналіз абсолютних показників бухгалтерського балансу зазвичай застосовується на початковій стадії ознайомлення з самим об'єктом аналізу.

4. Зазначено, що ТОВ «БКХІМ» спеціалізується на виробництві біохімічних продуктів, які використовуються у різних галузях. За результатами 2023 року, ТОВ «БКХІМ» продемонструвало позитивну динаміку розвитку. Обсяг виробництва зріс на 20%, вартість виробництва – на 20%, чистий прибуток

– на 25%, а чисельність працівників – на 20%. Ці показники свідчать про те, що підприємство активно розвивається та розширює свою діяльність. Воно має досвід роботи, висококваліфікований персонал та сучасне обладнання, що дозволяє йому залишатися конкурентоспроможним на ринку.

5. Проведено аналіз фінансово-економічного стану ТОВ «БКХІМ». Було встановлено, що підприємство має позитивну динаміку розвитку. У 2022 році оборотні активи підприємства збільшилися на 7,21%, що свідчить про зростання обсягів виробництва та реалізації продукції. Власний капітал підприємства також збільшився на 17,05%. Це свідчить про те, що підприємство має достатні фінансові ресурси для розвитку. Поточні зобов'язання підприємства зменшилися на 22,69%. Це свідчить про те, що підприємство стає більш платоспроможним. Однак, загальний капітал підприємства є нестійким, оскільки найбільша частка припадає на залучений капітал. Це може призвести до фінансових проблем у майбутньому.

6. Проаналізовано, що у 2022 році рентабельність активів ТОВ «БКХІМ» збільшилася на 63,7% порівняно з 2020 роком. Це свідчить про те, що кожна гривня активів підприємства приносить у 2022 році на 63,7% більше прибутку, ніж у 2020 році. Рентабельність продаж ТОВ «БКХІМ» у 2022 році збільшилася на 92,2% порівняно з 2020 роком. Це свідчить про те, що кожна гривня продажів підприємства приносить у 2022 році на 92,2% більше прибутку, ніж у 2020 році. Рентабельність оборотних активів ТОВ «БКХІМ» у 2022 році збільшилася на 76,3% порівняно з 2020 роком. Це свідчить про те, що кожна гривня оборотних активів підприємства приносить у 2022 році на 76,3% більше прибутку, ніж у 2020 році.

7. Обґрунтовано, що собівартість реалізованої продукції має найбільший вплив на чистий прибуток ТОВ «БКХІМ». Результати регресійного аналізу свідчать про те, що існує зв'язок між чистим прибутком ТОВ «БКХІМ» та собівартістю реалізованої продукції, але він не є статистично значущим.

8. Зазначено, що у сучасних умовах бізнес-середовище постійно змінюється під впливом таких факторів, як глобалізація, нові технології,

зростаюча конкуренція. У таких умовах підприємствам необхідно бути гнучкими та адаптивними, щоб витримувати конкуренцію та забезпечувати ефективну та безперервну діяльність. Для підвищення ефективності діяльності підприємства можуть використовуватися такі заходи: впровадження цифрових технологій (цифрові технології дозволяють підприємствам швидко та безболісно пристосовуватися до змін, а також підвищувати продуктивність, знижувати витрати та покращувати якість продукції та послуг); оптимізація бізнес-процесів, що передбачає вдосконалення їхньої ефективності шляхом усунення зайвих операцій, скорочення витрат та підвищення продуктивності; розвиток людського капіталу, що передбачає підвищення кваліфікації та компетентності працівників, а також створення мотиваційної системи, що сприяє ефективній роботі.

9. Обґрунтовано, що впровадження системи управління відходами є важливим кроком для підвищення ефективності діяльності підприємства. Це дозволяє підприємствам скоротити витрати на поводження з відходами, підвищити екологічні показники та поліпшити репутацію на ринку. У випадку ТОВ «БКХІМ» впровадження системи управління відходами дозволить підприємству досягти наступних результатів: зниження витрат на поводження з відходами, збільшення прибутку ТОВ «БКХІМ», покращення екологічної ситуації в регіоні. Впровадження системи управління відходами дозволить підприємству зменшити обсяги твердих побутових відходів, які захоронюються на полігонах. Це позитивно вплине на екологію регіону.

10. Зазначено, що інформаційне забезпечення є важливим елементом процесу підвищення ефективності діяльності підприємства. Воно дозволяє підприємствам отримувати необхідну інформацію для прийняття ефективних рішень, а також для моніторингу та контролю діяльності підприємства. У випадку ТОВ «БКХІМ» інформаційне забезпечення має ряд недоліків, які негативно впливають на ефективність діяльності підприємства. Зокрема, інформаційне забезпечення підприємства є фрагментарним, тобто не включає модулів для всіх напрямів діяльності підприємства. Це ускладнює отримання повного та актуального зрізу інформації, необхідного для прийняття ефективних

рішень. Крім того, інформаційне забезпечення підприємства не адаптоване до конкретних потреб підприємства. Це ускладнює використання можливостей програмного забезпечення та отримання максимального ефекту від його впровадження.

11. У дослідженні було проведено прогнозування тенденцій зміни економічної ефективності діяльності ТОВ «БКХІМ» в умовах реалізації запропонованих заходів. Було встановлено, що в усіх показниках спостерігається зростання, що свідчить про підвищення конкурентоспроможності підприємства. Завдяки впровадженню заходів щодо зниження витрат, підвищення ефективності використання основних засобів та активів, а також залучення інвестицій, підприємство зможе підвищити свою фінансову стійкість, що дозволить підприємству мати більшу фінансову незалежність та покращити свої кредитні рейтинги. Прогнозування тенденцій зміни економічної ефективності діяльності ТОВ «БКХІМ» в умовах реалізації запропонованих заходів є позитивним. Впровадження запропонованих заходів дозволить підприємству підвищити свою конкурентоспроможність та досягти більш високих результатів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Ареф'єва О. В., Кравчук Н. М., Катан М. Я. Теоретичні основи управління конкурентоспроможністю авіатранспортного підприємства. *Проблеми економіки*. 2018. № 4. С. 127–134.
2. Архіпов Н. М. Види ефективності операційної діяльності підприємства торгівлі. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2018. № 18. Ч. 1. С. 21–26.
3. Ачкасова Л. М. Оцінка ефективності перевезень вантажів за допомогою збалансованої системи показників. *Економіка транспортного комплексу: збірник наукових праць*. 2017. Вип. 29. С. 100-108.
4. Ачкасова Л. М. Система управління ефективністю діяльності підприємства. *Економіка транспортного комплексу*. 2023. № 41. С. 5-17.
5. Габор В. Економічна ефективність господарської діяльності підприємств в умовах ринкового механізму. *Наука молода*. № 6. 2016. С. 12-23.
6. Гаєвська Л. М. Інформаційне забезпечення оцінки економічного потенціалу промислового підприємств. *Інфраструктура ринку*. Одеса. 2018. Вип. 25. С. 213–217.
7. Глушко А. Д. Управління ефективністю операційною діяльністю підприємства в аспекті забезпечення фінансово-економічної безпеки. *Економічний простір*. 2023. № 184. С. 143-147.
8. Говорушко Т. А., Климаш Н. І. Управління ефективністю діяльності підприємств на основі вартісно-орієнтованого підходу : монографія. Київ : Логос, 2013. 204 с.
9. Деренська Я. М. Оцінка ефективності діяльності підприємства. *Економіка підприємства та організація виробництва*. 2023. № 1 (99). С. 81-85.
10. Дзюбинська Х. М., Шашина М. В. Оцінювання ефективності управління виробничим потенціалом підприємства за його складовими. *Економічні студії*. Львів, 2018. № 4. URL:

[http://www.lef.lviv.ua/files/archive/journal/2018/4\(22\)_2018.pdf#page=29](http://www.lef.lviv.ua/files/archive/journal/2018/4(22)_2018.pdf#page=29) (дата звернення: 11.12.2023)

11. Дипломне проектування: написання, оформлення та захист атестаційних робіт для здобувачів вищої освіти : навч. посіб. для студ. спеціальності 051 Економіка, ОПП Економіка бізнес-підприємства / КПІ ім. Ігоря Сікорського ; уклад.: А. В. Гречко, В. М. Марченко, Н. Л. Кузьмінська, О. В. Кривда. Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2020. 66 с.

12. Дранус В. В., Биченко Є. О. Оцінка ефективності управління фінансовими ресурсами фармацевтичних підприємств. Електронне наукове фахове видання з економічних наук «Modern Economics». 2022. № 36. С. 51-58.

13. Думенко М., Садикова В., Прокопенко Є. Збалансована система показників як засіб стратегічного управління організацією. *Збірник наукових праць Національної академії Державної прикордонної служби України. Серія: військові та технічні науки* : наукове видання / гол. ред. Олексієнко Б. М. Хмельницький : НАДПСУ, 2019. № 3(81). С. 49–64.

14. Економічні та безпекові виклики сучасного бізнес-середовища: колективна монографія. За ред. д.е.н., проф. Т. В. Полозової. Харків : ХНУРЕ, 2020. 448 с.

15. Коваленко М. В., Фоніна Я. В., Дейнеко К. А. Особливості управління ефективністю діяльності підприємств в умовах економіки України. Держава та регіони. Серія: Економіка та підприємництво. 2018. № 4 (103). С.120-126.

16. Кривда О. В., Пилипенко С. В. Цифровізація в управлінні підприємством. Бізнес, інновації, менеджмент: проблеми та перспективи: зб. тез доп. III Міжнар. наук.-практ. конф., м. Київ, 08 груд. 2022 р. Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, Вид-во «Політехніка». 2022. С. 67.

17. Кривда О. В., Сидоренко Ю. В. Управління виробничим підприємством за допомогою комп'ютерної підтримки. Economy digitalization in a pandemic condition: processes, strategies, technologies: International scientific conference (January 22-23, 2021. Kielce, Poland). Rida, Latvia: "Baltija Publishing", 2021. P. 107-112.

18. Кривда О. В., Шибецький М. С. Економічне обґрунтування напрямів зростання ефективності діяльності підприємств України. Розвиток підприємництва як фактор росту національної економіки: Матеріали ХХІІ Міжнародної науково-практичної конференції 23 листопада 2023 р. Київ: ІВЦ “Політехніка”, 2023.

19. Куценко А. В. Організаційно-економічний механізм управління ефективністю діяльності підприємств споживчої кооперації України: монографія. Полтава: РВВ ПУСКУ, 2018. 205 с.

20. Кучер В. А. Визначення структури показників ефективності роботи підприємства як основа прийняття стратегічних рішень. *Економіка промисловості*. 2019. № 1. С. 71-77.

21. Лазарева Н. О. Про розуміння управління ефективністю діяльності підприємства. *Економічний вісник Донбасу*. 2015. № 2(40). С. 105–109.

22. Левчук Т. М., Кривов’язюк І. В. Проблеми забезпечення ефективності діяльності підприємства та їх вирішення в сучасних концепціях господарювання. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. 2019. Вип. 23. Ч. 2. С. 50–53.

23. Медвідь М. М. Економічна ефективність на торговельних підприємствах та їх оцінка. *Науковий вісник*. 2017. №17.5. С. 45-52.

24. Олексів І. Б. Аналіз ефективності діяльності підприємства на засадах узгодження інтересів груп економічного впливу. *Маркетинг і менеджмент інновацій*. 2012. № 1. С. 209–214.

25. Орлів М. Впровадження моделі збалансованої системи показників в органах місцевого самоврядування. *Вісник Хмельницького національного університету*. 2022. № 4. С. 105–110.

26. Основи підприємницької діяльності : підручник / за редакцією д.е.н., проф. В. М. Марченко. Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського. Вид-во «Політехніка», 2022. 515 с.

27. Отенко І. П. Ефективність як основне поняття та критерій діяльності підприємства. *Бізнес Інформ*. 2020. № 6. С. 190–195.

28. Пасека Д. В., Гринько Т. В. Фактори підвищення ефективності діяльності підприємства. URL:

http://confcontact.com/2014_04_25_ekonomika_i_menedgment/tom4/48_Paseka.htm

(дата звернення: 11.12.2023)

29. Пілецька С. Т., Коритько Т. Ю. Ефективність управління підприємством, підходи та методи щодо її оцінки проблеми системного підходу в економіці. *Проблеми системного підходу в економіці*. 2018. Вип. 5. Ч. 2. С. 100–106.

30. Пілецька С. Т., Коритько Т. Ю., Храпач В. О. Управління фінансовою стійкістю підприємства в контексті забезпечення економічної безпеки в умовах посилення інтеграційних процесів в економіці. *Бізнес Інформ*. 2020. № 12. С. 245–251.

31. Пісковець О. В. Теоретичні аспекти формування економічного механізму ефективної діяльності підприємства. *Економіка. Менеджмент. Бізнес*. 2017. № 3. С. 95–101.

32. Пилипенко С. М. Теоретичні засади оцінки ефективності діяльності підприємства. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2016. № 10. С. 452–456.

33. Погребняк А. Ю., Ліннік І. М. Методичні підходи щодо оцінки ефективності діяльності підприємства. *Сучасні проблеми економіки і підприємництва*. 2017. Вип. 19. С. 187–192.

34. Руцишин Н. М. Інтегральна оцінка ефективності функціонування комерційних систем. *Вісник ЛКА : сер. економічна*. Львів : Вид-во ЛКА, 2016. Вип. 16. С. 401-405.

35. Савенко Н. В. Економічна сутність ефективності функціонування підприємства і аналіз підходів до її визначення. *Інноваційна економіка*. 2019. № 2. С. 153–162.

36. Савицька О. М., Салабай В. О. Ефективність діяльності та управління підприємством: особливості використання теорії, методології та результативності аналітичних досліджень. *Ефективна економіка*. 2019. № 6.

URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=7126> (дата звернення: 26.06.2023).

37. Смерічевський С. Ф., Ареф'єва О. В., Пілецька С. Т. Формування стратегічних рішень при управлінні змінами на підприємстві. *Бізнес Інформ*. 2022. № 6. С. 108–117.

38. Соломянюк Н. М., Рябко О. І. Оцінювання ефективності діяльності роздрібного торговельного підприємства. *The scientific heritage*. 2017. URL: <https://mail.ukr.net/desktop#readmsg/14966471270373335070/f0/attach=2> (дата звернення: 11.12.2023)

39. Сухарева К. В., Колодьянова А. А. Оцінка ефективності діяльності підприємства: теоретико-методологічний підхід. *Економічний форум*. 2016. № 1. С. 241–245.

40. Тульчинська С. О., Кривда О. В., Кожемяченко О. О. Вимірювання ефективності операційної діяльності підприємства. *Economic synergy*. 2023. Випуск 1. С. 20-31.

41. Тюріна А. А., Каньовський М. А. Шляхи підвищення ефективності діяльності молочного напряму бізнесу компанії «БКХІМ». *Біоекономіка і аграрний бізнес*. 2022. Том 13. № 1. <http://journals.nubip.edu.ua/index.php/Bioeconomy/article/view/16253/14547> (дата звернення: 11.12.2023)

42. Храпач В. О., Пілецька С. Т. Диверсифікація як метод підвищення економічної ефективності підприємства в післявоєнний період. *Економіка та суспільство*. 2023. Вип. 48. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-48-23> (дата звернення: 11.12.2023)

43. Цимбалюк Л. Г. Чинники, резерви та шляхи підвищення ефективності підприємства. *Вісник Бердянського університету менеджменту і бізнесу*. 2019. № 3(15). С. 88-95.

44. Юрчук Д. А. Удосконалення управління ефективністю промислового підприємства. *Науковий вісник РДГУ*. 2014. Вип. 7(34). С. 67-72.

45. Юхименко А.В. Ефективність діяльності підприємства під впливом зовнішнього середовища. *Економічна думка*. 2014. № 4. С. 7-12.

46. Ярославський А. О. Економічна ефективність діяльності підприємства: теоретичний аспект. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2018. Випуск 20. Частина 3. С. 174-177.

47. Armstrong M. *Armstrong's Handbook of Performance Management: An Evidence-Based Guide to Delivering High Performance*. London: Kogan Page, 2015. 416 p.

48. Drucker P. F. *The Effective Executive: The Definitive Guide to Getting the Right Things Done*. HarperBusiness, 2006. 208 p.

49. Goncharuk A. G. *Formation of the mechanism of enterprise performance management: a case of the food industry of Ukraine*. Saarbrücken: Lambert Academic Publishing, 2017. 306 p.

50. Kuzior A., Mańka-Szulik M., Krawczyk D. (2021). Changes in the management of electronic public services in the metropolis during the COVID-19 pandemic. *Polish Journal of Management Studies*, 24(2), 261–275.

51. Korytko T., Bryl I., Piletska S., Arefieva O., Arefiev S. Strategy of Innovative Development of an Enterprise on the Basis of Evaluation of its Intellectual Capital. *Naukovyi Visnyk Natsionalnoho Hirnychoho Universytetu*. 2021. № 3. P. 134–137.

52. Martynenko M., Lysytsia N., Polyakova Ya., Bolotova O. (2021). Assessment of economic activity of enterprise based on the balanced scorecard. *Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice*, 4(35), 248–257.

53. Heathfield S.M. *Performance Management Is NOT an Annual Appraisal*. 2014. URL: <https://www.liveabout.com/performance-management-is-not-an-annual-appraisal-19188478>. (дата звернення: 12.12.2023)

54. Houldsworth E., Jirasinghe D. *Managing and Measuring Employee Performance*. London: Kogan Page, 2016. 245 p.

55. Hutchinson S. *Performance Management: Theory and Practice*. S. Hutchinson. London: Chartered Institute of Personnel and Development, 2013. 328 p.

56. Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL: www.ukrstat.gov.ua/ (дата звернення: 11.12.2023)

57. Офіційний сайт Міністерства промислової політики України. URL: <http://industry.kmu.gov.ua> (дата звернення: 11.12.2023)

58. Офіційна фінансова звітність ТОВ «БКХІМ». URL: https://clarity-project.info/edr/38568656/finances?current_year=2022 (дата звернення: 11.12.2023)

59. Офіційний сайт Salesforce. URL: <https://salesdrive.ua/prices/> (дата звернення: 29.12.2023)

60. Офіційний сайт Економічної правди. URL: <https://www.epravda.com.ua/publications/2023/11/29/707105/> (дата звернення: 04.01.2024)

ДОДАТКИ

Додаток А

Рисунок А.1 – Класифікація видів ефективності [15, с. 67]

Джерело: [15, с. 67]

Продовження додатку А

Таблиця А.1 – Типові прийоми аналізу фінансової (бухгалтерської) звітності підприємства

Методи аналізу	Характеристика системи аналізу	
	Зміст методу	Призначення методу
Аналіз абсолютних показників звітності	Порівняння показників підприємства з показниками підприємств-конкурентів або середньогалузевими показниками	Позиціонування підприємства поряд з аналогічними підприємствами для виявлення його конкурентоспроможності
Горизонтальний аналіз	Порівняння окремих статей чи позицій звітності з показниками попередніх років	Виявлення динаміки зміни досліджуваних показників
Вертикальний аналіз	Визначення структури підсумкових фінансових показників, виявлення впливу певної окремої позиції звітності на результат	Розподіл статей звітності за їх вагою та мірою впливу на кінцевий результат
Коефіцієнтний аналіз	Аналіз відносних показників (фінансових коефіцієнтів)	Аналіз зв'язків між абсолютними показниками
Факторний аналіз	Аналіз впливу факторних ознак на підсумковий показник	Виявлення взаємозв'язків та взаємозалежностей різних показників, які містяться в різних видах звітності, аналіз причин тих чи інших змін
Трендовий аналіз	Визначення головної тенденції динаміки показника (тренду)	Прогнозування значень показника в майбутньому

Джерело: [22, с. 179]

Додаток Б

Фінансова звітність ТОВ «БКХІМ» за 2020-2022 рр.
Фінансова звітність малого підприємства (ТОВ «БКХІМ») за 2020 рік

Актив

Назва рядка	Код рядка	На початок звітного року, тис. грн	На кінець звітного періоду, тис. грн
I. Необоротні активи Нематеріальні активи	1000	0.60	0.00
первісна вартість	1001	3.60	3.60
накопичена амортизація	1002	3.00	3.60
Незавершені капітальні інвестиції	1005	19 766.70	18 874.00
Основні засоби:	1010	24 240.30	23 160.50
первісна вартість	1011	30 756.50	33 932.00
знос	1012	6 516.20	10 771.50
Довгострокові біологічні активи	1020	0.00	0.00
Довгострокові фінансові інвестиції	1030	0.00	0.00
Інші необоротні активи	1090	0.00	0.00
Усього за розділом I	1095	44 007.60	42 034.50
II. Оборотні активи Запаси:	1100	33 347.20	47 419.60
у тому числі готова продукція	1103	7 572.80	8 531.40
Поточні біологічні активи	1110	0.00	0.00
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги	1125	6 554.40	14 386.50
Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	1135	5 769.00	3 596.20
у тому числі з податку на прибуток	1136	0.00	0.00
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	3 177.40	9 800.10
Поточні фінансові інвестиції	1160	0.00	0.00
Гроші та їх еквіваленти	1165	168.30	248.20
Витрати майбутніх періодів	1170	0.00	0.80
Інші оборотні активи	1190	7 922.90	12 286.70
Усього за розділом II	1195	56 939.20	87 738.10
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	0.00	0.00
Баланс	1300	100 946.80	129 772.60

Пасив

Назва рядка	Код рядка	На початок звітного року, тис. грн	На кінець звітного періоду, тис. грн
I. Власний капітал Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	5 000.00	5 000.00
Додатковий капітал	1410	0.00	0.00
Резервний капітал	1415	0.00	0.00
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	902.90	1 325.60
Неоплачений капітал	1425	0.00	0.00
Усього за розділом I	1495	5 902.90	6 325.60
II. Довгострокові зобов'язання, цільове фінансування та забезпечення	1595	0.00	0.00
Короткострокові кредити банків	1600	0.00	0.00
III. Поточні зобов'язання Поточна кредиторська заборгованість за: довгостроковими зобов'язаннями	1610	0.00	0.00

Продовження додатку Б

товари, роботи, послуги	1615	4 910.30	10 820.40
розрахунками з бюджетом	1620	64.70	37.90
у тому числі з податку на прибуток	1621	58.40	27.50
розрахунками зі страхування	1625	6.50	9.90
розрахунками з оплати праці	1630	27.40	37.10
Доходи майбутніх періодів	1665	0.00	0.00
Інші поточні зобов'язання	1690	90 035.00	112 541.70
Усього за розділом III	1695	95 043.90	123 447.00
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	0.00	0.00
Баланс	1900	100 946.80	129 772.60

Звіт про фінансові результати ТОВ «БКХІМ» за 2020 рік

Назва рядка	Код рядка	За звітний період, тис. грн	За аналогічний період попереднього року, тис. грн
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	79 463.00	68 230.30
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	71 607.00	64 614.40
Інші операційні доходи	2120	1 019.30	3 538.10
Інші операційні витрати	2180	8 359.90	6 862.20
Інші доходи	2240	0.00	0.00
Інші витрати	2270	0.00	0.00
Разом доходи (2000 + 2120 + 2240)	2280	80 482.30	71 768.40
Разом витрати (2050 + 2180 + 2270)	2285	79 966.90	71 476.60
Фінансовий результат до оподаткування (2280 - 2285)	2290	515.40	291.80
Податок на прибуток	2300	92.70	52.50
Чистий прибуток (збиток) (2290 - 2300)	2350	422.70	239.30

Продовження додатку Б

Фінансова звітність малого підприємства (ТОВ «БКХІМ») за 2021 рік

Актив

Назва рядка	Код рядка	На початок звітного року, тис. грн	На кінець звітного періоду, тис. грн
I. Необоротні активи Нематеріальні активи	1000	0.00	0.00
первісна вартість	1001	3.60	3.60
накопичена амортизація	1002	3.60	3.60
Незавершені капітальні інвестиції	1005	18 874.00	1 331.80
Основні засоби:	1010	23 160.50	2 932.50
первісна вартість	1011	33 932.00	8 157.70
знос	1012	10 771.50	5 225.20
Довгострокові біологічні активи	1020	0.00	0.00
Довгострокові фінансові інвестиції	1030	0.00	0.00
Інші необоротні активи	1090	0.00	0.00
Усього за розділом I	1095	42 034.50	4 264.30
II. Оборотні активи Запаси:	1100	47 419.60	46 331.80
у тому числі готова продукція	1103	8 531.40	2 084.20
Поточні біологічні активи	1110	0.00	0.00
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги	1125	14 386.50	26 729.40
Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	1135	3 596.20	8 532.80
у тому числі з податку на прибуток	1136	0.00	0.00
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	9 800.10	19 858.20
Поточні фінансові інвестиції	1160	0.00	0.00
Гроші та їх еквіваленти	1165	248.20	475.40
Витрати майбутніх періодів	1170	0.80	8.60
Інші оборотні активи	1190	12 286.70	89.00
Усього за розділом II	1195	87 738.10	102 025.20
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	0.00	0.00
Баланс	1300	129 772.60	106 289.50

Пасив

Назва рядка	Код рядка	На початок звітного року, тис. грн	На кінець звітного періоду, тис. грн
I. Власний капітал Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	5 000.00	5 000.00
Додатковий капітал	1410	0.00	0.00
Резервний капітал	1415	0.00	0.00
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	1 325.60	1 766.90
Неоплачений капітал	1425	0.00	0.00
Усього за розділом I	1495	6 325.60	6 766.90
II. Довгострокові зобов'язання, цільове фінансування та забезпечення	1595	0.00	0.00
Короткострокові кредити банків	1600	0.00	0.00

III. Поточні зобов'язання Поточна кредиторська заборгованість за: довгостроковими зобов'язаннями	1610	0.00	0.00
Продовження додатку Б			
розрахунками з бюджетом	1620	37.90	54.80
товари, роботи, послуги	1615	10 820.40	18 601.70
у тому числі з податку на прибуток	1621	27.50	37.80
розрахунками зі страхування	1625	9.90	17.60
розрахунками з оплати праці	1630	37.10	63.50
Доходи майбутніх періодів	1665	0.00	0.00
Інші поточні зобов'язання	1690	112 541.70	80 785.00
Усього за розділом III	1695	123 447.00	99 522.60
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	0.00	0.00
Баланс	1900	129 772.60	106 289.50

Звіт про фінансові результати ТОВ «БКХІМ» за 2021 рік

Назва рядка	Код рядка	За звітний період, тис. грн	За аналогічний період попереднього року, тис. грн
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	108 142.30	79 463.00
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	95 034.00	71 607.00
Інші операційні доходи	2120	20 418.80	1 019.30
Інші операційні витрати	2180	32 591.50	8 359.90
Інші доходи	2240	0.00	0.00
Інші витрати	2270	397.30	0.00
Разом доходи (2000 + 2120 + 2240)	2280	128 561.10	80 482.30
Разом витрати (2050 + 2180 + 2270)	2285	128 022.80	79 966.90
Фінансовий результат до оподаткування (2280 - 2285)	2290	538.30	515.40
Податок на прибуток	2300	96.90	92.70
Чистий прибуток (збиток) (2290 - 2300)	2350	441.40	422.70

Продовження додатку Б

Фінансова звітність малого підприємства (ТОВ «БКХІМ») за 2022 рік

Актив

Назва рядка	Код рядка	На початок звітного року, тис. грн	На кінець звітного періоду, тис. грн
первісна вартість	1001	3.60	3.60
накопичена амортизація	1002	3.60	3.60
Незавершені капітальні інвестиції	1005	1 331.80	6 257.60
Основні засоби:	1010	2 932.50	2 509.30
первісна вартість	1011	8 157.70	8 589.10
знос	1012	5 225.20	6 079.80
Усього за розділом I	1095	4 264.30	8 766.90
II. Оборотні активи Запаси:	1100	46 331.80	62 071.50
у тому числі готова продукція	1103	2 084.20	6 450.20
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги	1125	26 729.40	14 434.00
Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	1135	8 532.80	8 018.90
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	19 858.20	8 352.90
Г роші та їх еквіваленти	1165	475.40	585.40
Витрати майбутніх періодів	1170	8.60	8.30
Інші оборотні активи	1190	89.00	597.40
Усього за розділом II	1195	102 025.20	94 068.40
Баланс	1300	106 289.50	102 835.30

Пасив

Назва рядка	Код рядка	На початок звітного року, тис. грн	На кінець звітного періоду, тис. грн
I. Власний капітал Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	5 000.00	5 000.00
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	1 766.90	2 404.10
Усього за розділом I	1495	6 766.90	7 404.10
товари, роботи, послуги	1615	18 601.70	22 425.60
розрахунками з бюджетом	1620	54.80	63.10
у тому числі з податку на прибуток	1621	37.80	49.10
розрахунками зі страхування	1625	17.60	17.00
розрахунками з оплати праці	1630	63.50	61.90
Інші поточні зобов'язання	1690	80 785.00	72 863.60
Усього за розділом III	1695	99 522.60	95 431.20
Баланс	1900	106 289.50	102 835.30

Продовження додатку Б

Звіт про фінансові результати ТОВ «БКХІМ» за 2022 рік

Назва рядка	Код рядка	За звітний період, тис. грн	За аналогічний період попереднього року, тис. грн
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	165 528.90	108 142.30
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	149 494.40	95 034.00
Інші операційні доходи	2120	357.60	20 418.80
Інші операційні витрати	2180	14 259.50	32 591.50
Інші витрати	2270	1 355.40	397.30
Разом доходи (2000 + 2120 + 2240)	2280	165 886.50	128 561.10
Разом витрати (2050 + 2180 + 2270)	2285	165 109.30	128 022.80
Фінансовий результат до оподаткування (2280 - 2285)	2290	777.20	538.30
Податок на прибуток	2300	139.90	96.90
Чистий прибуток (збиток) (2290 - 2300)	2350	637.30	441.40